

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-וחמישים-ושמונה של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, י"ב בחשוון התשנ"ה (17 באוקטובר 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

תוכן העניינים

דברי יושב-ראש הכנסת בפתיחת הישיבה

הצעות לסדר

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

שאלות ותשובות

פיתוח תשתית באילת

שירותים לנופשים ישראלים במלונות

מניעת אסונות בנחל-ערוגות

עידוד הנופש בארץ

הצעות לסדר-היום

חטיפתו של החייל נחשון וקסמן, זיכרוננו לברכה, בידי ה"חמאס"

והפעולה הצבאית לחילוץו

הצעות לסדר-היום מעצרה של הגברת ענת כהן מחברון ופעולות השב"כ, מצ"ח והמשטרה כלפי אנשי קריית-ארבע

הצעה לסדר-היום התארגנותן של רשויות חזקות במסגרת השלטון המקומי

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר-היום

שביתת עובדי עיריית בני-ברק

הצעה לסדר-היום

מצב האתרים הקדושים לאסלאם בארץ

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 100), התשנ"ה-1994

(קריאה ראשונה)

דברי יושב-ראש הכנסת בפתיחת הישיבה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת היום, י"ב בחשוון התשנ"ה, 17 באוקטובר 1994.

נקלענו ליום שיש בו גם התרחשות של אירוע חשוב וגם תחושה של מועקה קשה מאוד. יש לנו סדר-יום שנקבע עוד לפני שנחתם הסכם השלום עם ירדן – הסכם שיעבור כמובן פרוצדורה פרלמנטרית – סדר-יום שמשקף את הצער, היגון, את תחושת הזעם וכל הנלווה אליה על אירועי השבוע שחלף, בעיקר על סוף השבוע הנורא, שבו בנסיבות של פיגוע טרור סחטני חמור, נפלו שני בחורים שלנו, נחשון וקסמן וניר פורז. אנחנו עוסקים גם באירוע וגם בטרגדיה האישית הנלווית לו. העברתי בשם הכנסת את רגשות התנחומים למשפחות. חלק מחברי הכנסת גם השתתפו בהלוויה של נחשון וקסמן, וחלק בהלוויה של ניר פורז.

נתרומם גם אל הרמה של האירועים ההיסטוריים הגדולים. אנחנו ממשיכים למלא את תפקידנו כבית-חוקקים המלווה את האירועים הקשים והמייסרים הפוקדים אותנו.

הצעות לסדר

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מנע, רצית הצעה לסדר? בבקשה, באופן ספונטני, כי זה לא במסגרת סדר-היום.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, התבשרנו שישראל חתמה היום בראשי תבות על הסכם שלום עם ירדן. לפחות כל הסיעה שאני מייצג אותה תמכה בכל המהלכים הקשורים לירדן. אני מקווה שבמהרה תוכל הכנסת לברך על כך ולקיים דיון, ומהר ככל האפשר נשמע מראש הממשלה פרטים בנושא הזה.

היו"ר ש' וייס:

כן, חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

הצעה לסדר.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, נעשה זאת מהר כי יש לנו סדר-יום דחוס וחשוב מאוד.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, בשביל לברך, או לא לברך על ההסכם הזה, העם בישראל צריך לדעת את המחיר, ואת המחיר אנחנו לא יודעים.

סאלח טריף (העבודה):

אין מחיר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני לא יודע אם הר-הבית נמסר לשלטון זר, אם הר-הבית ימשיך להיות חלק מירושלים שחוברה לה יחדיו במדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

חברים, זה נגמר.

רחבעם זאבי (מולדת):

איך זה שסגן יושב-ראש הכנסת מפריע? הוא צריך להיות דוגמה להתנהגות יפה.

היו"ר ש' וייס:

סגן יושב-ראש ביושבו פה יש לו גם זכות הספונטניות; זה היה ספונטני.

חברי הכנסת, עד כמה שאני יודע מתקיימת ישיבת ממשלה בשעה 17:00. האומנם, אדוני שר התיירות? הנה, יש לנו אישור לכך מן השר, שעוד מעט יופיע כאן וגם ייצג את הממשלה. אני מתאר לעצמי, שאם הממשלה תאשר את ההסכם, וכאשר תאשר אותו, לפי המסורת המקובלת על הבית הזה, מסורת המתקיימת שנים הרבה, ההסכם יובא לדיון ולאישור הכנסת ושם יובאו כל הפרטים. מתקבל על הדעת שהדיון יהיה השבוע, אולי מחר, בעניין זה נשמור כמובן על קשר עם הממשלה, ואז נלבן את הסוגיות שהעליתם כאן. אני מודה לשני חברי הכנסת, שהעירו את הערותיהם ספונטנית.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו מתחילים בסדר-היום. הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון), התשנ"ה–1994; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 100), התשנ"ה–1994.

לדיון מוקדם – הצעת חוק כביש ארצי לישראל, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת רון נחמן; הצעת חוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי) (תיקון – מעמד היועץ וחובותיו), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת רון נחמן; הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון – לינה בבית-מלון) (הוראת שעה), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת דוד מנע; הצעת חוק רשות כבאות והצלה, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת ד' מגן וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק המינויים למשרות בכירות, התשנ"ה–1994, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק הבזק (תיקון), התשנ"ה–1994, מאת חברי הכנסת רע' כהן וצ' הנגבי; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס') (מקדמה בשל הוצאות עודפות), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת פני בדש; הצעת חוק-יסוד: הצבא (תיקון – סייג לפעולות מחוץ לישראל), מאת חבר הכנסת רחבעם זאבי; הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – תגבור משטרת התנועה הארצית), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת משה פלד; הצעת חוק ייבוא בשר קפוא (תיקון – ייבוא בשר שאינו קפוא), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת משה גפני; הצעת חוק איסור שימוש בנגב כבאתר פסולת ארצי, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת פני בדש; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (ניכוי הוצאות בגין ילדים), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת גדעון פת; הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון – עידוד הון אנושי), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת בנימין טמקין; הצעת חוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות) (תיקון – ביטול סעיף 9), התשנ"ה–1994, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק התקנים (תיקון – מעבדה מאושרת), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים) (תיקון – פגישה עם עורך-דין), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת פני בדש; הצעת חוק משאל עם (הוראת שעה), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת ז' המר וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק שמירת מעמדה הריבוני של

ירושלים, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת צחי הנגבי; הצעת חוק-יסוד: שטח ריבונות מדינת ישראל, מאת חבר הכנסת עוזי לנדאו; הצעת חוק לתיקון פקודת הבנקאות (פרישת המפקח על הבנקים), התשנ"ה-1994, מאת חברי הכנסת א' גולדפרב וא' ויינשטיין; הצעת חוק נכסי נפקדים (תיקון – בתי-קברות), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת טלב אלסאנע; הצעת חוק נכסי נפקדים (תיקון – ועד נאמנים), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת טלב אלסאנע; הצעת חוק הדיור (בנייה ציבורית), התשנ"ה-1994, מאת חברי הכנסת ה' מחאמיד, ת' גוז'נסקי וס' סלים; הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – השתתפות מסיימי שירות קבע בצבא-הגנה לישראל במכרז), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת פני בדש; הצעת חוק קרן שביתה, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת דוד מנע; הצעת חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון – חלוקת מלגה), התשנ"ה-1994 – מאת חברי הכנסת ר' נחמן וס' שלום; הצעת חוק סמכות המפקד הצבאי ביהודה, שומרון וחבל-עזה, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת חנן פורת; הצעת חוק הסיוע המשפטי הפלילי והאזרחי, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת יעקב שמאי; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – קבלת קצבת זיקנה וקצבת נכות בעד אותו פרק זמן), התשנ"ה-1994, מאת חברת הכנסת ענת מאור; הצעת חוק מס מעסיקים (תיקון – פטור מלכ"ר), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק בחירת ראש שירות הביטחון הכללי וכהונתו, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת יגאל ביבי; הצעת חוק רשות איכות הסביבה, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות הדרכים, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת צחי הנגבי.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה למזכיר הכנסת.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש משר התיירות להשיב על ארבע שאלות רגילות, ואני מזמין אותו לבמה.

פיתוח תשתית באילת

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר התיירות ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

מפרסום בעיתון "מעריב" (5 ביולי 1994) מתברר, שלמרות פיתוח התיירות הנרחב באילת אין בעיר הזאת תשתית ראויה לעיר נופש.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרד התיירות לצורך הדחוף בפיתוח התשתית העירונית בעיר לטובת התיירות?

2. האם יותקנו תקנות המחייבות כל יזם ומשקיע בפרויקט תיירותי להשקיע במקביל בפיתוח התשתית העירונית הסמוכה לאותו פרויקט?

3. האם פועל המשרד בנושא זה בתיאום עם משרד הבינוי והשיכון, ואם כן – מדוע אין שיתוף הפעולה מתבטא בתשתית העירונית?

תשובת שר התיירות ע' ברעם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד התיירות מודע לבעיית התשתית באילת, ובשל כך מינה זה כבר צוות תכנון, אשר בדק את הנתונים והתחזיות ובהתאם להם הכין שורת המלצות לתכנון תיירות לאזור אילת.

בימים אלה שוקד משרד התיירות על גיבוש ההמלצות ועל פרסומן. המלצות אלה יהוו בסיס לפיתוח התשתית באילת.

2. התשתית באזור התיירות מבוצעת על-ידי החברה הממשלתית לפיתוח חוף אילת, שהינה חברה ממשלתית באחריות משרד התיירות. כל יזם המקבל זכויות על קרקע באזור התיירות משלם דמי פיתוח עבור פיתוח התשתיות הציבוריות עד לגבולות מגרשו, וזאת במסגרת חוזה ההתקשרות שלו עם החברה הממשלתית.

פיתוח התשתיות מקדים בדרך כלל את הקמת הפרויקט, ובכל מקרה, אין כיום חוסר בנושא זה. עם זאת, קיימת בעיה של תחזוקת התשתיות הללו, אשר לאחר השלמתן הן בתחום טיפולה של עיריית אילת.

3. משרד התיירות פועל בתיאום עם משרד הבינוי והשיכון באילת, כפי שהוא פועל בשאר המקומות בארץ. רק לאחרונה התקיים סיור משותף של מנכ"ל המשרד ומנכ"ל מינהל מקרקעי ישראל לדיון משותף בצורכי הפיתוח של העיר. שני השרים סיכמו ביניהם על ביקור משותף באילת, ולשכותיהם מתאמות את הביקור לעתיד הקרוב ביותר. אנו רואים במפורש כחלק מחובותינו לטפל טיפול כולל בעיר, הן בחלק התיירותי והן בחלק העירוני.

שירותים לנופשים ישראלים במלונות

חברת הכנסת י' דיין שאלה את שר התיירות ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

בעקבות ניסיוני האישי במלונות שונים, עתירי כוכבים, מצאתי שהמחירים (כשלעצמם גבוהים ביותר) בתפריט נקובים רק בדולרים. כמו-כן, ההוראות במענה הקולי ניתנות רק באנגלית.

ברצוני לשאול:

1. מדוע במדינת ישראל אין שימוש בשפה הרשמית ובמטבע המקומי במקומות תיירות, דבר שמזיק לתיירות פנים?

2. מה יעשה כדי שגם ישראלים שאינם דוברי אנגלית יוכלו ליהנות מהשירותים השונים?

3. מה הוא הפיקוח הנהוג על מחירי פריטי מזון במלונות אלה?

תשובת שר התיירות ע' ברעם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מאז מאי 1992 בוטל דירוג בתי-המלון בארץ, שהיה על-פי כוכבים, וכיום המלונות העומדים בקריטריונים של משרד התיירות מקבלים תעודת מלון רשום.

על-פי תקנות שירותי תיירות, על כל בית-מלון רשום חלה חובת הצגת פירוט השירותים הניתנים בו – בעברית.

לעניין המחירים בדולרים, התקנות קובעות כי מלון רשאי להציג את המחירים בדולרים, ובלבד שלצדם יופיעו המחירים בשקלים.

2. כאמור, פירוט שירותיו של בית-המלון חייב להופיע בעברית, כך שגם ישראלים שאינם דוברי אנגלית יכולים ליהנות משירותים אלו, גם אם לצדם מופיע הפירוט באנגלית.

3. החל ממאי 1992 הפיקוח על מחירי פריטי המזון במלונות מתבטא בחובת נקיטת מחירים והצגתם, בכל מקום שבו ניתן השירות – בשקלים (עם היתר להציגם גם בדולרים).

מאז 1992 משרד התיירות אינו קובע את מחירי פריטי המזון.

היו"ר ש' וייס:

שר התיירות יואיל להשיב על שאילתא מס' 3559, של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

בינתיים אבקש להודיע לוועדת החוץ והביטחון היושבת עכשיו, שבעת קיום המליאה אין ישיבות ועדה. אני מבקש לסיים את הישיבה שם כדי שהם יוכלו לעלות לכאן.

מניעת אסונות בנחל-ערוגות

חבר הכנסת א' ויינשטיין שאל את שר התיירות ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

בתאריך 15 במאי 1994 נהרג יעקב נפוסי כאשר טייל בנחל-ערוגות, טעה בדרכו ונפל. חבריו הודיעו מייד על היעדרו לאנשי שמורת עין-גדי, אך מאחר שהחיפושים הופסקו עם חשכה, נמצאה גופתו למחרת על-ידי מטיילים.

ברצוני לשאול:

כיצד ניתן לצמצם או אף למנוע אסונות במסלול התיירותי הזה?

שר התיירות ע' ברעם:

בנחל-ערוגות מצוי שביל טיול מוסדר ובטוח. לצערי הרב, לעתים סוטים ממנו מטיילים ונוטלים סיכונים מיותרים, כפי שאכן קרה במקרה המצער שבו נפטר יעקב נפוסי, זיכרנו לברכה.

בעין-גדי יש תחנת מגן-דוד-אדום וצוות חילוץ מעולה. כל מבקר מקבל חומר הדרכה והסבר בדבר כללי ההתנהגות בשמורה. שילוט מנחה מדריך ומזהיר לאורך המסלול, ויש במשך שעות היום נוכחות מתמדת של פקחים.

בהתחשב באופי השטח מה שנעשה הינו סביר ביותר, אך תמיד קיימת האפשרות לעשות יותר, בעיקר בתחום ההסברה וההכוונה המונעת.

במקרה זה לא נערך חיפוש בשעות החשכה, על מנת שלא לסכן את צוות החילוץ. חילוצים בשעות חשכה מתנהלים אך ורק כאשר המידע המצוי בידי המחפשים קונקרטי ומתייחס למקום נתון ולמצב נתון, דבר שלא היה במקרה המדובר.

היו"ר ש' וייס:

האם יש שאלה נוספת? בבקשה, חבר הכנסת ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני השר, אני מודה לך על התשובה ועל המהירות בתשובה.

בכל זאת, נמסר לי לגבי שילוט וסימון, שבמידה שהאמצעים האלה קיימים הרי הם נשחקים ולא מחדשים אותם. האם אתה מוכן להורות למנכ"ל משרדך שיטפל בעניין הזה בצורה פרטנית וללא דיחוי ויבחן את השילוט והסימון הקיימים בשטח וכאמור נשחקים?

שר התיירות ע' ברעם:

בהחלט כן. היות שהנושא של השמורה קשור גם למשרדים ממשלתיים אחרים, אבוא גם אתם בדברים ואעשה הכול על מנת להיטיב את המצב.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

תודה.

עידוד הנופש בארץ

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר התיירות ביום כ' באב התשנ"ד (28 ביולי 1994):

זוג צעיר שנסע לנופש לטורקיה סיפר לי שהטיסה לשם, אירוח מלא במלון חמישה כוכבים עבור ארבעה לילות (חמישה ימים), העברות והסעות עלו להם 440 דולר לאדם. הם סיפרו לי, שמקום הנופש מלא בישראלים, שבחנויות יש שלטים "כאן מדברים עברית", ושישראלים משאירים שם הרבה דולרים.

ברצוני לשאול:

מדוע אין המדינה מסבסדת נופש זול יותר בארץ, ובצורה זו חוסכת הוצאת מטבע חוץ וגם נותנת תמריץ לתיירות פנים?

תשובת שר התיירות ע' ברעם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

התופעה של בחירת טורקיה כיעד נופש של ישראלים רבים מוכרת לי היטב. ענף התיירות הטורקי הצליח להעמיד בפני התייר הישראלי חבילות נופש זולות במיוחד, שלצערי, נמוכות בהרבה ממחירי הנופש הנהוגים בישראל.

משרד התיירות מסייע לענף התיירות בארץ להתמודד עם התופעה הנ"ל על-ידי סיוע בשיווק ובפרסום ישראל כמוצר תיירותי לתיירות הפנים. לעומת זאת, אין ביכולתו של משרד התיירות בשום מקרה להתערב ישירות בשוק על-ידי סבסוד מוצרי הנופש השונים בארץ.

מעצם היותו של משרד התיירות משרד כלכלי, מדיניותו מכוונת להקטנת רמת הסיכון של היזם הפרטי לטווח הקצר, לסיוע בבניית תדמית כללית של המוצר התיירותי בארץ ולסיוע לענף במוצרים ציבוריים.

כמשתמע מהאמור, סבסוד מוצרי הנופש בארץ לא נכלל במסגרת מדיניותו של משרד התיירות.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת שילנסקי איננו באולם, אני מציע שהשר ייתן לנו תשובה. בשל חשיבות השאלה, האם השר מוכן להשיב?

היו"ר ש' וייס:

אין לנו יותר מנהגי אימוץ, היו לנו פעם מנהגי אימוץ של שאלות. השר יכול לענות ביוזמתו. זה תלוי בך, אדוני השר, האם אתה נעתר? בבקשה.

שר התיירות ע' ברעם:

לא אענה על השאלתא. היות שאתה חורג מהנהול אחרוג גם אני מהנהול הרגיל ולא אסתכל בתשובה.

היו"ר ש' וייס:

זה לא אימוץ, אתה עושה זאת ביוזמתך.

שר התיירות ע' ברעם:

אני מבין.

הבעיה של תיירות לטורקיה היתה השנה חריפה יותר מאשר בעבר. התיירות לטורקיה מוציאה מטבע חוץ רב מהארץ. התשובה על כך לא יכולה להיות סבסוד שלנו, אלא חיזוק רציני של אתרי התיירות והקמת בתי-מלון של שניים, שלושה וארבעה כוכבים, בעיקר באזור החוף. המשרד שלי עסוק בעניין זה באופן רציני. אנחנו לא מסבסדים, במסגרת חוק עידוד השקעות הון, אפילו באילת שום מלון של חמישה כוכבים, אלא רק מלונות של ארבעה כוכבים, שלושה כוכבים ומטה, כי זו המדיניות שבסופו של דבר תביא, לדעתי, לצמצום הנסיעות המיותרות לטורקיה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

שאלה נוספת.

היו"ר ש' וייס:

אין חריג על חריג, יש גבול.

תודה, אדוני השר. יש לי בקשה. אף שאתה לא השר התורן, האם תוכל להישאר אתנו כדי שנוכל להתחיל בדיון? אנחנו רוצים נציגות של הממשלה בדיון הזה.

שר התיירות ע' ברעם:

מי השר התורן?

היו"ר ש' וייס:

השר התורן? – שמעון שטרית ואברהם שוחט. השר שצריך להשיב על ההצעות לסדר-היום הוא השר אפרים סנה. עד שנארגן אותם תסייע לנו כאן.

הצעות לסדר-היום

חטיפתו של החייל נחשון וקסמן, זיכרונו לברכה, בידי ה"חמאס"

והפעולה הצבאית לחילוץו

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון ב-11 הצעות לסדר-היום – מס' 4994, 4995, 4996, 4997, 4998, 4999, 5000, 5001, 5024, 5047 ו-5064 – בעניין חטיפתו של החייל נחשון וקסמן, זיכרונו לברכה, בידי ה"חמאס" והפעולה הצבאית לחילוץו. שבע דקות לכל בעל הצעה. הראשון – חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו – חבר הכנסת רענן כהן.

אני מבקש שוב להפנות את תשומת לבם של ועדת החוץ והביטחון לכך שאין מקיימים ישיבות בזמן דיוני המליאה בלי רשותי, ואני לא מאשר.

חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשעות אלה בני משפחות פורז ווקסמן יושבים שבעה על יקיריהם ניר ונחשון, השם ייקום דמם, ועמם אבל כל עם ישראל.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היום נחתם בראשי תבות הסכם שלום בין ישראל לירדן, משאת נפשם של אזרחי ישראל זה שנים רבות. היום השלום שכולנו חפצים בו אולי מתקרב צעד קטן אחד קדימה. אני משוכנע, שכל אזרחי ישראל בוחנים היטב את ההסכם, שמחים על חתימתו, ואולי אף מותר לי לומר שבחתימת הסכם זה יהיה משום ניחום-מה גם למשפחות הנופלים, ובכללן משפחות פורז ווקסמן.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נחשון וקסמן וניר פורז, השם ייקום דמם, נפלו על משמרתם במלחמה עקובה מדם נגד אויב מר ואכזר. בימים אלה לכאורה מדברים על שלום, אנחנו עדים לסימנים מסוימים של שלום, אבל המציאות של המלחמה חוזרת וטופחת על פנינו במלוא חומרתה. מעשי רצח, מפקדות טרור, איומים לחסל את קיומנו כאן כמדינה ריבונית הם עניין של יום יום, שעה שעה.

וכך אנחנו צריכים להסתכל היום על התהליך המדיני, לרבות אותו הסכם בראשי תבות. אם ההסכם הזה יוביל לכך שאנחנו ננצח במלחמה על קיומנו כאן בארץ-ישראל, על זכותנו הלגיטימית לקיים את חיינו של העם היהודי במסגרת דמוקרטית יהודית כאן בארץ-ישראל, ההסכם הזה הוא הסכם טוב. אבל אם ההסכם הזה הוא פתח לווייתורים נוספים, לסיכון ביטחוננו, לקריעת ארצנו – זה הסכם גרוע.

ההסכם עם ירדן לא ייבחן במה שקורה בגבול הבקעה או בגבול נהריים, שם חיינו בשלום דה-פקטו גם בעבר. ההסכם עם ירדן ייקבע וגורלו ייחרץ לשבט או לחסד אם הוא יהיה הסכם שיבטיח את חלוקת ארץ-ישראל. כן, את חלוקת ארץ-ישראל.

ירדן – מי זאת ירדן? השם מעיד על מקורה של ארץ זו – חלק מארצנו, ארץ-ישראל. 90,000 קילומטרים, שלושה-רבעים מכל שטחה של ארץ-ישראל. הסכמנו לוותר ויתור גדול, למסור את השטחים הללו. למי מסרנו את השטחים הללו? רוב האזרחים בשטחים הללו הם פלשתינים. המלך שם מתהדר לא אחת בתואר "מלך הפלשתינים". ירדן, המדינה הפלשתינית, על חלק נכבד מארץ-ישראל, על שלושה-רבעים ממנה, תמורת הפשרה הזאת אנו זכאים וחייבים להילחם על כך שמה שמוגדר על-ידי 80% מהבית הזה כגבול הירדן הוא יהיה גבול הביטחון.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, איש מאתנו לא חולק על כך שניר פורז ונחשון וקסמן נפלו במלחמה מול אויב. זאת המלחמה האמיתית של עם ישראל, במלחמה הזאת ניבחן. לא היו לנו בעיות בגבול הירדני, אין לנו בעיות גם בגבול הסורי, למרות היחסים הקשים. יש לנו בעיות בבית יום יום. כאן יש מנסים לומר: זה לא אותו אויב, יש "חמאס", יש אש"ף. ניר פורז ונחשון וקסמן נלחמו נגד אלה שמאיימים לחסל אותנו. גם ה"חמאס" וגם אש"ף חרתו על דגלם את חיסולה של מדינת ישראל. האמנה הפלשתינית והאמנה ה"חמאסית", אין ביניהן הבדל. במטרה הסופית אין הבדל בין זו לבין זו, יש הבדל בטקטיקה, יש הבדל בדרך.

יש שמנסים לומר לנו: תסתכלו, יש הבדלים, לערפאת אין ברירה, ערפאת חייב לשלוח מכתב הזדהות עם ה"חמאס", ערפאת חייב לחלוק מס שפתיים לשיח' יאסין, ערפאת עובד עליהם, הוא מרמה אותם, הוא רוצה ללכת אתנו, אבל הוא עובד עליהם. מה אומרים שליחיו של ערפאת שם לאנשי ה"חמאס" בהידברויות ביניהם: אל תדאגו, אנחנו עובדים על הישראליים, אנחנו מקבלים בינתיים את מה שניתן לקבל, אנחנו יכולים בינתיים להשיג עמדת פתיחה יותר טובה להשלים את המלאכה שהיא זהה אצל שנינו, באמנה ה"חמאסית" כמו באמנה הפלשתינית, קרי חיסול קיומה של מדינת ישראל.

בקרב הזה נפלו השניים, היקירים הללו, נפלו רבים בעבר, ולצערי הרב ימשיכו ליפול, כי עדיין לא הגענו אל המנוחה ואל הנחלה. לא הגענו אל השלום האמיתי. יש כאן חגיגות, יש פסטיבלים. היום אני בא מגבול רצועת-עזה, שם ראיתי – מתחום רשות האוטונומיה יוצאים אוטובוסים עם פרצופים שרק אתמול ראיתי בטלוויזיה מרקדים במסגדים וצועקים: נשמיד את ישראל. ממשלת ישראל מזלזלת ביריב הזה. ממשלת ישראל פותחת שערים לאלפי אנשים שבתוכם יש מאות מרצחים. למה? משום שהיא רוצה ליצור מצב ואווירה שכביכול יש לנו שלום, שלום על ישראל.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מייד מסיים.

היו"ר ש' וייס:

לא מייד. כבר לפני דקה צריך היית לסיים. תסיים במשפט אחד חזק.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר. עדיין אין שלום על ישראל, ואולי הלקח שאנחנו יכולים להפיק מהפרשה האחרונה הוא, שבעתות משבר, בזמן מאבק, יש אחדות לאומית בעם הזה. דוחקים הצדה את הוויכוחים הציבוריים. אנחנו עם גדול, עם היסטוריה גדולה, עם ערכים, עם קשר לארץ הזאת. אנחנו חייבים להיות מלוכדים. לקחנו דוגמה משתי המשפחות הנפלאות הללו. בואו נישם אותה במאבק האמיתי גם הלאה, בואו נלך על בסיס האחדות הלאומית להגן, לא להיכנע, לא להתפלג, לא להרגיש את עצמנו חלשים, לא להיכנע לטרור, לא לברוח מהטרור, לא להמשיך לתת לטרוריסטים שרוקדים בעזה בחגיגות הג'יהאד לצאת לארץ רק כי אנחנו מפחדים מה יהיה אם נסגור בפניהם את השערים. נהיה מלוכדים. נרים את הדגלים המשותפים והמלוכדים לכולנו, אותם דגלים שלמענם לחמו ונפלו נחשון וקסמן וניר פורז, יהי זכרם ברוך.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת מיכאל איתן.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת חנן פורת. אחריו – חבר הכנסת בנימין טמקין.

נא להקפיד על הזמן, חברים. שבע דקות. בשבע דקות אפשר לומר הכול פלוס.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שעה זו שבה אנו מרכינים את ראשינו בכאב ובגאון, בעיצומם של ימי השבעה על נחשון וקסמן וניר פורז, השם ייקום דמם, השעה הזאת אינה שעה של התנצחות וריב אחים, שמאפיינים כל כך את הכנסת, מפני שאותם מחבלים-מרצחים ארורים שחטפו ורצחו את נחשון וקסמן, השם ייקום דמו, לא התכוונו אליו דווקא. הם ביקשו לרצוח סתם יהודי בארץ אבותיו. הם התכוונו אלינו, ספרדים כאשכנזים, אנשי ימין ושמאל, דתיים וחילונים. על כן, גם עלינו לעמוד כתף אל כתף בהכרה שאנחנו עומדים על הנפש, והדם הוא הנפש.

זו היתה הסיבה שבשלה, גם אם היו לנו שאלות קשות מאוד כל אותם ימים, התאפקנו ונשאנו כמעט בנשיכת שפתיים את זעקותינו ואת שאלותינו, את הביקורת שיש לנו.

ואם ייאמרו דברי כאן, הם לא ייאמרו מתוך רצון להתנצח ולא מתוך רצון לנגח. אלה שאלות שבכאב, שמאחוריהן לפחות בקשה אחת: הבה נפיק לקחים, או אם נאמר זאת בלשונו של שלונסקי, שאומנם

נאמרה באשר לשואה בכללה, אבל הרי הרצון לשפוך דמם של יהודים עדיין קיים: "על דעת עיני שראו את השכול / ועמסו זעקות על לבי השחוח, / על דעת רחמי שהורוני למחול, / עד באו ימים שאיימו מלסלוח, / נדרתי הנדר לזכור את הכול, / לזכור – ודבר לא לשכוח". וסיומם של דברים: "קונם אם לריק יעבור ליל הזעם, / קונם אם לבוקר אחזור לסורי / ומאום לא אלמד גם הפעם". ואני שואל, מה עלינו ללמוד? אילו לקחים אפשר להפיק ממה שהתרחש?

אדוני היושב-ראש, אי-אפשר להתעלם מהעובדה, שאלה שביצעו את הרצח בליל הדמים בירושלים, שבנס לא הגיע לכלל טבח גדול, וחלק מאלה שחטפו ורצחו את נחשון, השם ייקום דמו, היו אלה ששחררו במסגרת המחוות הגדולות, נדיבות הלב שלנו; שכלי הנשק, אותו קלצ'ניקוב ואותו M-16 – היו כלי נשק שבנדיבות לב ניתנו להם חרף זעקותינו "אל תיתנו להם רובים".

אי-אפשר להתעלם מהעובדה, שביציאתנו מרצועת-עזה הוצאנו משם גם את התשתית הבסיסית, התשתית של המודיעין, התשתית של השב"כ, התשתית של המסתערבים ומשתפי הפעולה, שבאמצעותם יכולנו למנוע את מירב הפיגועים.

אני יכול כאן להעיד, אמר לי קצין בכיר ביותר במערכת המודיעין, 90% מפעולות הטרור נמנעו באמצעות סיכול מוקדם. כשאינך עושה זאת, מה לך עוד הצדקה לזעוק?

אני רוצה למקד את הדברים גם בצורה מצומצמת יותר. התקשורת, העיתונות דיווחה לנו, עוד יום לפני שנתבשרנו על חטיפתו, עוד לפני הקלטת הנוראה, על כך שחבריו של נחשון, השם ייקום דמו, סובבו ושוטטו לחפשו. הם מצאו את כיפתו זרוקה לא הרחק ממקום החטיפה. יום ויומיים כמעט עברו והם חיפשו לבדם. המשטרה, בעניין הזה אי-אפשר לנקות אותה, היא נתנה ליומיים יקרים לחלוף בלי שעשתה את מה שמוטל עליה. וכאן ניתן לגלות היום, לאחר שבחנתי את הדבר מפי עדות של אנשים: אותם מחפשים, חלקם אנשי המכינה, הלכו למשטרה ואמרו לה: ראו, אנחנו חרדים מאוד, ההורים לוחצים עלינו, בואו ועזרו לנו, לפחות תשלחו מברקים לכל תחנות המשטרה כדי שיחפשו אותו. הרגיעו אותם, ובסופו של דבר בלחץ אמרו: שלחנו מברקים. נבדקו הדברים. המברקים לא נשלחו.

אני אומר את הדברים האלה עכשיו לא כדי לבקש עריפת ראשים אלא בתור לקח להבא. רבותי, אם יש במצב המתוח הזה התרעה – לא להתייחס אליה בשלוות רוח. הלוא בנפשנו הדבר.

אבל – מעבר לזה. השאלה הגדולה העומדת לפנינו היא – ומה לעתיד? ננקטה כאן פעולה נועזת, רבותי חברי הכנסת, שבאמת יהיו כאלה שיאמרו – ולא אני, קטונתי מלומר זאת – שהיתה על גבול הסיכון הבלתי-מחושב, על גבול הטרור. לא אבקר אותה. אבל פעולה כזאת יכולה להיעשות אם אתה מגיע למסקנה נחרצת, כפי שנאמרה באותם ימים: אין נושאים ונותנים עם אנשי טרור, אתם אנחנו יכולים לדבר בסופו של דבר רק באמצעות מיגורם. אבל אינך יכול לנקוט פעולה כזאת אם אתה הולך בקו של זיג-זג, אם אתה שומע יום למחרת את אנשי ה"חמאס" מתפארים, והחוליה הצבאית המשוטטת חופשי היא וחברותיה מודיעות לנו שהפיגוע הבא עומד על הכוונת. ומה אנחנו עושים? האם נמשיך ונאמר רק: אנחנו מטילים על יאסר ערפאת ירום הודו את כל האחריות? היכן האחריות שלנו, למען השם?

שמחתי לשמוע את דבריו של הרמטכ"ל, שאמר: אם הם לא ינקטו את האחריות – האחריות היא עלינו. אבל, כמה פיגועים עוד יצטרכו להיות כדי שנבין שהאחריות עלינו? אני שואל שאלת תם,

שאותה בוודאי שואל היום כל אזרח במדינת ישראל, שחושש שמא מכונית התופת הבאה או החטיפה הבאה או הפיגוע הרצחני הבא אורב מאחורי כתפו: האם ממשלת ישראל לא תורה ליחידות המובחרות שלה לא רק לעמוד בשעה נוראה כזאת, שעה של דמדומים, ולעשות פעולה שהיא כמעט פעולת התאבדות, אלא בעוד מועד לסמן ולאתר ולומר: חוליות אלה של עז אל-דין אל-קסאם, אחד דיין – מיגור; אחד דיין – מוות. ולעשות זאת באותו תחכום ובאותה העזה שאנחנו יודעים.

הוצע כאן על-ידי חברי הליכוד, ואני מזדהה עם הדברים, שאין לבטל ואין להסיר את הסגר שהוטל על רצועת-עזה. סגר אינו יכול להיות פתרון ארוך טווח. סגר יכול להיות במסגרת מבצעית; אם אתה מחליט שאתה נוטל, ויש לך סמכות לכך, את האחריות לחיסולן של אותן כנופיות טרור, במסגרת זאת אתה מטיל סגר. לא סגר כשלעצמו.

אבל, בינתיים, לא כך נעשה הדבר, מורי ורבותי. עדים לכך אנשי נצרים ואנשי כפר-דרום – הגיע אלי מברק שנשלח מאנשי כפר-דרום, שמציין שנמסרה ידיעה, על-ידי מפקד המשטרה הפלשתינית, על פיגוע מתוכנן בכניסה לכפר-דרום. ההתרעה התייחסה לפיגוע של ירי ורימונים. מחר או מחרתיים אנחנו עלולים להיות עדים לפעולות כאלה. מי ייתן אז את הדין-וחשבון על מה שיתרחש?

אני קורא לממשלה הזאת: התחלתם בכך בהעזה של מיגור הטרור. המתחיל במצווה אומרים לו גמור, אם אנחנו מבקשים לכפר על הדם הנורא שנשפך. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת חנן פורת.

אני מזמין את חבר הכנסת בנימין טמקין. אחריו – חבר הכנסת רפאל איתן.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כמה מסמלת את אופי חיינו במדינה הזאת ואת מצבנו הלאומי העובדה, שביום זה שבו הכנסת מקיימת דיון בעניין חטיפתו והריגתו של נחשון וקסמן, ובו משתקף באופן מלא הכאב הצורב, האישי והקולקטיבי, על מותם של שני הצעירים, נחשון וקסמן וניר פורז, זיכרונם לברכה, ועל סבלן ויגונן של המשפחות השכולות, ביום זה השמחה גדולה על חתימת הסכם השלום עם מדינה ערבית שנייה. כמה חשוב להדגיש את זה, כי אולי זה ינחם במקצת, ואין נחמה. אולי זה ינחם במקצת את המשפחות השכולות ואת כל אזרחי ישראל, שיש תקווה גדולה; גם ביום זה יש תקווה גדולה.

יש לנו שלום עם שתי מדינות ערביות, ויכול מאוד להיות שאנחנו בדרך לשלום עם מדינה שלישית.

היום אנחנו עדים לפשיטת הרגל הסופית, לסוף החלום והאידיאולוגיה של "שתי גדות לירדן, זו שלנו זו גם כן". כמו שנפל ונשבר החלום הקומוניסטי, כמו שנשבר החלום של פלשתין כולה לפלשתינים, כמו שנשבר החלום של ארץ-ישראל השלמה, גם החלום הזה, היום, נגמר.

יש לנו שלום עם מדינה שנייה.

אני רוצה להדגיש היום, שלא צריך להיכנס, ודאי לא במסגרת של דיון במליאה, לפרטים המבצעיים אלה או אחרים שהיו קשורים לחטיפה ולתגובה שלנו. אני רוצה לומר כמה דברים בגדול, כי אני מניח לצערי הרב שעוד נעמוד במצבים דומים לאלה שעמדנו בהם שבוע האחרון, ואולי, חס וחלילה, נעמוד מול מצבים קשים עוד יותר.

ישראל והפלשתינים קיבלו החלטה אסטרטגית, וההחלטה האסטרטגית הזאת אומרת, שההצלחה של מדינת ישראל לעשות שלום קשורה להצלחה של אש"ף להשתלט, להכתיב את המשמעת ולקבל את הסמכות בשטחים שבשליטתו.

חבר הכנסת דראושה, אתה מפריע לי, אני מצטער.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני רוצה לעודד – – –

בנימין טמקין (מרצ):

תודה רבה לך. ההחלטה האסטרטגית היא, שאנחנו צריכים לייחל להצלחתו של אש"ף להתמודד עם האתגרים שהוא מתמודד אתם, והם אתגרים קשים ביותר; בחלקם ירושה של אותו מצב מתמשך של 20 וכמה שנים של שליטה של עם אחד בעם אחר, והקיצוניות והשנאה הבלתי נמנעות הנובעות מכך. מצד שני, על אש"ף להבין, שיש צורך שתומכי השלום והממשלה הזאת יצליחו במשימתם לבסס את השלום גם עם מדינות ערב וגם בדעת הקהל בישראל. זאת המשימה בגדול, ועל שני הצדדים להקל זה על זה, וגם באותם רגעים שבהם אנחנו תובעים אחריות מערפאת ומהרשות הפלשתינית לשטחים שבשליטתם, אנחנו צריכים לזכור שגם עלינו נופלת האחריות להקל את משימתם בתחום הכלכלי ובתחום הפוליטי.

בתחום הכלכלי – שמעתי עכשיו את חבר הכנסת מיכאל איתן מדבר על כך שהוא זיהה זיהוי מוחלט את הערבים שהפגינו לפני כמה ימים והערבים שנסעו היום באוטובוסים לעבוד לפרנסת משפחותיהם. בשביל חבר הכנסת מיכאל איתן פרצוף ערבי הוא פרצוף ערבי הוא פרצוף ערבי. הוא בכלל לא מבדיל בין פרצופים, כי אצלו כל פרצוף ערבי הוא פרצוף של רוקד בשנאה נגד מדינת ישראל.

המסר לכל אזרחי ישראל הוא מסר פשוט: יש ערבים שרוצים שלום אתנו, ויש ערבים שאינם רוצים שלום; יש יהודים שרוצים שלום, ויש יהודים שלא מוכנים לשלם את מחיר השלום. צריך פה שיתוף פעולה בין תומכי השלום בשני הצדדים, גורלנו כרוך בכך. ברגעים הכי קשים צריך לזכור את זה, וגם על ממשלת ישראל לזכור שאין לנו פרטנר יותר טוב.

שמעתי את הנאום של חבר הכנסת חנן פורת, ואני אתרגם אותו לעברית פשוטה. אתה מציע לחיילי ישראל לחזור לעזה – – –

רענן כהן (העבודה):

– – –

בנימין טמקין (מרצ):

– – – ואתה מבטיח – – –

קריאה:

– – –

בנימין טמקין (מרצ):

מהצד הזה לא ציפיתי לצעקה, באמת.

היו"ר ש' וייס:

היכון להפתעה מכל צד.

חנן פורת (מפד"ל):

בארצות חוץ גם פעלו כך.

בנימין טמקין (מרצ):

לא הפרעתי לך.

חנן פורת (מפד"ל):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת חנן פורת, האם אתה בא אל אזרחי מדינת ישראל ואומר להם, מול עיניהם, שאם אתה תחזור לשם כבר לא תהיינה משפחות שכולות? כבר לא יהיה רצח ולא תהיה שנאה ולא יהיה טרור? זה מה שאתה אומר?

היום, כאשר השגנו שלום עם מדינה ערבית שנייה, אתה רוצה להחזיר אותנו לסיוט הזה, שאין לו מוצא? אין לו מוצא. על מה תשלוט? על 800,000 ערבים פלשתינים בעזה — — —

חנן פורת (מפד"ל):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

— — — שאחר כך — — —

חנן פורת (מפד"ל):

— — —

קריאות:

— — —

רענן כהן (העבודה):

חנן פורת (מפד"ל):

אני דיברתי על 800,000? אני דיברתי על ---

קריאות:

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טמקין, שיוציאו את המרץ. אני מנכה לך את הזמן.

אני מקווה שהגל הזה של חילופי דברים מסודרים תם. נחזור לדיון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני, אנשים אטומים. לא רוצים שלום ---

היו"ר ש' וייס:

אחד מכם 'נאם ---

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אחד מאנשי סיעתך – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

— – ינאם כאן ויגיד את דברו באופן מסודר.

בנימין טמקין (מרצ):

המסר – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אנשים אטומים.

היו"ר ש' וייס:

שמענו.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת דראושה, עשה לי טובה – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

– אתה לא עוזר לנואם למרות רצונך העז לעודד אותו; אתה מפריע.

בנימין טמקין (מרצ):

המסר, גם ברגעים הכאובים ביותר, ועל מנת למנוע עוד ועוד רגעים כאובים, המסר ממשיך להיות: אסור לתת פרס לאויבי השלום, אסור לעשות מה שהם מצפים מאתנו, שזה הפסקת תהליך השלום. צריך להמשיך אותו תהליך שלום, עם השותפים היחידים שאתם אפשר אומנם לעשות שלום.

עמדתי כאן אחרי הרצח הנוראי שבוצע על-ידי ברוך גולדשטיין ופניתי מכאן לפלשתינים ואמרתי להם: גם ברגעים הקשים והנוראים האלה, גם ברגעים האלה אתם צריכים לחדש מייד את המשא-ומתן לשלום עם ישראל, כי אלה שעושים את המעשים האלה רוצים, בדיוק, להפסיק את המשא-ומתן.

אף אחד לא אומר – ואני אומר את זה לאזרחי מדינת ישראל כולם, מי ששומע – אף אחד לא אומר שאין סיכונים בתהליך השלום, אף אחד לא אומר שאין כאב בתהליך השלום, ואף אחד לא אומר שמעשי הטרור נגמרו עם תהליך השלום. אני אומר, שרק תהליך השלום נותן תקווה לכל אזרחי ישראל ולאזרחי האזור לשנות את מצבנו ולהיכנס לעידן חדש של תקווה; לא עידן שאין בו בעיות, אבל עידן של תקווה. זאת הנחמה האמיתית לכל אחד מאתנו, התקווה לשלום, וביום זה שבו אנחנו מתקרבים לשלום עם כל המדינות הסובבות אותנו, מוטלת עלינו המשימה להגיע לפיוס ולהשלמה גם עם העם הפלשתיני, דרך אותם אנשים שתומכים בתהליך השלום, ואסור בשום פנים ואופן לתת את הפרס למבצעי הפעולות הנוראיות האלה, אותו פרס שהם מבקשים לקבל, הפסקת תהליך השלום. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת בני טמקין. אני מזמין את חבר הכנסת רפאל איתן, ואחריו – את חבר הכנסת רחבעם זאבי.

חבר הכנסת רענן כהן היה בישיבה, נדחה אותו קצת, אחרי חבר הכנסת שלמה בניזרי. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

מתי תעשו שלום עם יהודים?

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כל מה שאני הולך לומר עכשיו יהיה במסגרת החוק ומוסר הלחימה שלנו, ויותר לא אוסיף בנושאים האלה בהמשך שום דבר.

המלחמה בטרור יש לה פנים, אין לה כללים, אין לה מוסר לחימה, לחימה של טרור. ולכן צריך לשקול היטב אילו צעדים נוקטים. חטפנו סורים פעמיים כדי להחליף שבויים – הוחלפו. המחתרת תלתה סרג'נטים אנגלים, ולאחר התלייה לא הוצא אף אחד להורג עד שפינו האנגלים את הארץ. פגעו בתחבורה אווירית – פוצצנו מטוסים. יירטנו מטוסים והנחתנו אותם בארץ, כי חשבנו שיש בהם אנשים שאנחנו רוצים בהם. פגענו בהרבה פושעים גם בגבולות הארץ וגם בחוץ-לארץ, והטרור היה תחת לחץ בלתי פוסק, והמארגנים והמבצעים עצמם היו תחת מרדף בלתי פוסק, אלים, והרבה מהם שילמו בחייהם, והטרור כך נראה.

ברגע שהפסקנו, ברגע שהקלנו, ברגע שחשבנו שיש דרך אחרת, הטרור צץ על פני השטח בעוצמה מחודשת.

הטרור לא מבחין בקורבנותיו, ואנחנו צריכים לאתר נקודות תורפה וחולשה של המארגנים, של המבצעים, של התומכים, של המאמנים, ולפגוע בהם בכל מקום בעולם.

אפשר לומר "אילו" על הרבה דברים. אבל יכול להיות שאילו, אילו היינו אומרים שאם פוגעים בוקסמן, זיכרנו לברכה, מוציאים להורג את השיח' יאסין אחרי משפט צבאי, בית-דין צבאי מהיר, יכול להיות שהיינו מצילים את חייו ויכול להיות שלא. אבל לא להירתע גם מאפשרות כזאת.

אלי דיין (העבודה):

לפי איזו פרוצדורה?

רפאל איתן (צומת):

מנסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

רפאל איתן (צומת):

אתה שב בשקט. אתה רימית ואמרת שאתה מייצג – – – אתה רימית, שיקרת.

משה פלד (צומת):

היו"ר ש' וייס:

יש ספר של תומאס מורוס – – – אחר כך אגיד.

רפאל איתן (צומת):

לוחמה פסיכולוגית, בין האמצעים, תחכום והתמדה, לא להרפות, ללחוץ בכל מקום, בצורה חכמה ומתחכמת, שירגישו בכל העולם שהם נרדפים, שהם לא בטוחים, שאפשר לפגוע בהם ואם רוצים אז פוגעים בהם.

פעולת החילוץ – נשמעות עליה דעות שונות. במלחמה בטרור יש שני גורמים שבלעדיהם אי-אפשר להוציא לפועל שום דבר. האחד הוא המודיעין והשני הוא היוזמה. מודיעין בלי יוזמה – בזבז מאמץ לשווא. יוזמה בלי מודיעין – יכולה שלא לקלוע למטרה. במקרה של וקסמן, זיכרוננו לברכה, גם המודיעין היה מצוין וגם היוזמה היתה במקומה.

אפשר למדוד את ההצלחה על-פי כמה קריטריונים: לחלץ ולהרוג את החוליה. אפשר לומר שהחילוץ לא הצליח, והריגת החוליה כן הצליחה.

אני זוכר, בתקופות קודמות כשהיה לחץ גם של פיגועי מיקוח וגם של חדירות, בעיקר בצפון, הטרוריסטים ידעו שהם לא יוצאים בחיים לא ככה ולא ככה. אף פעם לא הצלחנו לחלץ חטופים בחיים. או שהרגו אותם קודם או שהרגו אותם תוך כדי, או שהרגו אותם לפני, כמו בשמיר, כמו בנהרייה. אבל תמיד היתה יוזמה ללכת בכוח ולהרוג אותם במקום. לאט לאט ירדה הרמה והם שלחו ילדים, כי המבוגרים ידעו מה יהיה גורלם, עם מפתחות פלסטיק לגן-עדן, עם מכתבים ליושב במרומים, שלחו אותם ומתו כולם.

חילוצים רחוקים היו שניים: אנטבה והניסיון בביר-נבאלה. כל היתר היו בתחומנו, יכולנו להיות בתצפית, יכולנו לדבר אתם, יכולנו להטעות אותם, יכולנו לרמות אותם ובסוף להרוג אותם. וזה מה שהיה. אם השיגו מודיעין כל כך מהיר על ביר-נבאלה, זה ציון לשבח יוצא מן הכלל. אל נשפוט את המבצעים בלי לדעת את כל הפרטים. כמעט שלא היה חילוץ שלא עלה בקורבנות.

יש טענות והפגנת ידע על שיטת קבלת ההחלטות. אני חושב שלראש הממשלה היו שתי בעיות, והוא קיבל את ההחלטות נכון ומהר. הבעיות שלו היו, האם הוא מקיים דיון בממשלה או לא. ייתכן מאוד שדיון בממשלה היה מטרפד את הניסיון לחלץ בכוח. היו מתחילים ויכוחים והיו מצביעים והיו מבקשים

דיון נוסף והיו מבקשים התייעצויות. אנחנו יודעים מי היה מבקש את זה. הנושא השני הוא ההדלפות. ראש הממשלה הצליח להימנע משני הדברים האלה והחליט לבצע. אי-אפשר לדעת אם את וקסמן, זיכרנו לברכה, היו הורגים קודם או תוך כדי או אחרי. לא היה אפשר לדעת, אולי היה מת קודם, אולי הרגו אותו קודם.

לכן, צריך לזכור שזאת השפה שהטרור מבין. שפה של משא-ומתן, של דיבורים, של מחוות היא שפה שמדברנת את הטרור, נוסכת בו ביטחון ומאפשרת לו לפעול בהפתעה במקומות נוספים.

כאשר נחתם הסכם העקרונות עם הפלשתינים היו הרבה נביאים, חלקם חכמים, שאמרו שעכשיו המשטרה הפלשתינית תבצע את העבודה במקומנו. הם יודעים, הם נוהגים כמו הערבים והם בסדר. אבל אני חושב שזאת היתה טעות לחשוב שערפאת יכול, אם הוא רוצה, להילחם ב"חמאס", הוא יכול לפרוק מהם את הנשק, הוא יכול להשליט את מרותו עליהם.

לדעתי, הוא גם לא רוצה והוא לא צריך. מה הוא אומר לנו? אתם שלטתם בשטח הרבה שנים ולא הצלחתם, אז מה אתם רוצים ממני? אבל אלה הצגות, ואנחנו יודעים מה עלולות להיות התוצאות לגביו. לא צריך להזיל על זה דמעות תנין. אבל זה מה שהוא חושב.

היום התבשרנו שאסרו את ראש המשטרה, איזה גנרל, אני לא יודע מה שמו, על כך שהוא ירה באוויר לכיוון ה"חמאס" או לעבר מפגיני ה"חמאס".

אבל לנו לא צריך להיות אכפת מה קורה ביניהם. אתמול, שלשום, ממשלת ישראל היתה צריכה להחליט להתנפל על ה"חמאס" בכל הארץ בכל הכוח בכל מקום ולהכריז אותם מעל פני האדמה.

לערפאת יש עוד בעיה והיא, שאם הוא נלחם במי שהם מכנים "לוחמי החופש" – ה"חמאס" – הוא עלול לחטוף מהעולם הערבי כמו שהוא חטף פעם כשהוא אולץ לעזוב את ביירות תחת אולטימטום שלנו.

לא תמיד יש קשר בין ערבים חשובים, בין תופסי עמדות, בין ממלאי תפקידים, לבין הטרור. אבל, לעתים די קרובות יש קשר בין זה לבין יכולתם להשפיע על מבצעי מעשי טרור, על ארגונים ועל מי שנותן להם מחסה. גם הם צריכים להרגיש נרדפים. זה יכול להיות באוסטרליה, זה יכול להיות בצפון-אפריקה, זה יכול להיות בדרום-אמריקה.

חוץ מהלחימה הזאת בטרור, בכוח, בתחכום, בהתמדה, אנחנו צריכים לחזק את היישובים, ליישב נקודות מפתח במלחמה הזאת בטרור ועל צירי תנועה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה מאוד לחבר הכנסת רפאל איתן. אני מזמין את חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ראשית, אני מבקש לנחם את משפחות וקסמן ופורז על נפילתם של יקיריהם ולהצדיע לסמל נחשון וקסמן ולסרן ניר משה פורז, השם ייקום דמם, ולאחל החלמה לפצועים.

ניר ונחשון מצטרפים לשורה הארוכה והאין-סופית של מסדר חללינו במערכות ישראל, שמניינם מתש"ח ועד היום מגיע לח"י אלפים.

תמכנו בהחלטת ראש הממשלה לצאת למבצע החילוץ בביר-נבאלה, כדי להבהיר לאויבינו הערבים, שאפילו הממשלה הזאת איננה מוכנה להיכנע לתכתיבי הטרור; שאפילו הממשלה הזאת, הנכנעת והתבוסנית, התעשתה מול איומי ה"חמאס" המטורף וציוותה את צה"ל לעשות את המתבקש.

הגם שנחשון וניר נפלו, המבצע הזה הצליח. הוא הצליח בכך שאיננו נכנעים לחוטפים. הוא הצליח בכך שהיה בו ניסיון להציל את החטוף, גם כאשר מראש הסיכויים היו מעטים. הוא הצליח בכך ששבנו להחזיק בנורמה הצה"לית הישנה, שלפיה אנחנו מוכנים להקיז עוד ועוד מדמנו כדי להציל עוד אחד משלנו.

עכשיו באים כל מיני "מומחים", פוליטיקאים, שדרנים ועיתונאים, זבי חוטם וזבי קולמוס, והם משיאים לנו עצות מלומדות בנושאי נוהל קרב, טקטיקה, חומרי נפץ ודלתות, וכו' וכו'. לפי מדברותיהם – הם המומחים, וצה"ל עתיר הניסיון הוא חובבני ושוגה. השחקן חיים טופול הגדיר פעם מיהו מבקר תיאטרון: זה אותו אדם מתוסכל שלא הצליח כשחקן. הגדרה זו יפה גם לכל המבקרים-בגרוש ששוטפים אותנו בימים האלה.

צה"ל איננו זקוק לייעוץ מבצעי מפיהם של אלה. צה"ל הוכיח בעבר, שאם רק מאפשרים לו, הוא יודע את המלאכה ואין עוד צבא כמותו. הוא הוכיח זאת בשדות הקרב, ביבשה, באוויר ובים; הוא הוכיח זאת בגבולות ומעבר לגבולות; הוא הוכיח זאת בארץ המרדפים ובפשיטות. הוא הוכיח זאת, והוא איננו זקוק לעצות שכוונתן רעה.

המבקרים יוצאים להגנת ערפאת, שנלחץ על לא עוול בכפו, כביכול. גם ביקורת זו איננה במקומה. אש"ף ו"חמאס" הסכימו ביניהם על שלום-בית וחלוקת עבודה, שלפיה ה"חמאס" יהרוג יהודים בגלוי, ואש"ף יסייע לו בהעלמת עין, ותפקידו יהיה לקבל חלקים מארץ-ישראל מידי היהודים. אין הבדל בין ה"פתח" ל"חמאס": אלה גם אלה רוצים בחורבנה של ישראל, והם חלוקים רק באשר לטקטיקה שתוביל למטרה הנכספת הזאת. אז מה רע בכך שאש"ף נלחץ וקצת הסתבך במעצרי "חמאס"?

נכון שהחטוף נחשון לא הוסתר ברצועת-עזה אלא בארץ בנימין, בצפון-ירושלים. ואני אמרתי זאת למי שרצה לשמוע כבר ביום ה' בבוקר. אמרתי אז שנחשון מוחזק באזור ירושלים או בכפרי המשולש הישראלי. אין בדברים האלה משום ביקורת על המודיעין, שעשה עבודה טובה, כמעט בבחינת גילוי מחט בערמת שחת.

יש לי ביקורת אחת על דברי ראש הממשלה, שסיפר במסיבת העיתונאים כי הוא שקל את האפשרות להחליף את נחשון בשיח' יאסין, אלא שהצעה כזאת לא הגיעה. כלום לא הבין ראש הממשלה שבאמירה כזאת הוא מעודד או מזמין את החטיפה הבאה? מה תבונה מדינית היתה באמירה כושלת זאת?

הזדרזותה של הממשלה בהסרת הסגר מרצועת-עזה היא פזיזות וטעות. בהסרת הסגר חשבתם שאתם מסייעים לערפאת, אבל האמת היא הפוכה מכך. ערפאת, שלא רצה להתעמת עם ה"חמאס", נכנס לכך בעל כורחו. ואילו היה נמשך הסגר, היה נוצר מצב של כאוס בתוככי הרצועה, היתה נוצרת התנגשות חזיתית בין אש"ף ל"חמאס", וזה היה בסופו של דבר טוב לאש"ף וטוב ליהודים.

עד היום, כמעט שלוש יממות לאחר הפעולה בביר-נבאלה, לא שמענו על הענשה של הכפר הזה, שהוא מעוז של ה"חמאס", אפילו לא על הריסת הבית שבו החזיקו החוטפים. מה נכון יותר ומה צודק יותר מפינוי הכפר הזה מיושביו והפיכתו לבסיס צבאי?

לבו של כל העם פעם בפעימה אחת עם נחשון החטוף, השם ייקום דמו, עם מבצע החילוץ, ועם ניר, השם ייקום דמו. ראש הממשלה זכה לתמיכה מכל חלקי העם, מפני שהוא שינה מדרכו בעת האחרונה ונתן פקודה שהחזירה את הכבוד לעם ולצבאו. כעת מנסים לכרסם ולנגח את השעה היפה הזאת, אבל היא נשארת כקרן אור בימים הקודרים של הממשלה הזאת.

מה נעשה בחטיפה הבאה, אם חלילה תבוא עלינו? שוב חוסר ידיעה? שוב עם שלם נקרע בהזדהות עם היחיד ומשפחתו? שוב מבצע חילוץ, או גרוע מזה? האם שוב יהיה חייל של צה"ל כבול באזיקים במרחק פסיעה מביתו? וכל זה בישראל החזקה, שיש לה "מרכבות" ומטוסים, סיירות ואוגדות? האם אנחנו יכולים להסכים לכך שחטיפות חיילים הן נורמה?

כדי שזה לא ישוב להיות במחזורינו, וכדי שהמוות והשכול לא יהלכו אימים במושבותינו, יש רק מתכון אחד: היפרדות העמים על נהר הירדן. הם – שם, אנחנו – כאן, ושלוש על ישראל. תודה.

הי"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת זאבי.

אני מבקש למחוק מן הפרוטוקול הערה שלי קודם בקשר לתומאס מורוס. אני טעיתי. זה תומאס אקווינס. אבל נא למחוק.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, ואחריו – חבר הכנסת גון שגב.

האשם מחאמיד (חד"ש):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתחיל מהסיומת של חבר הכנסת שקדם לי – הם שם ואנחנו פה, הם שם ואנחנו פה – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה פה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני פה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם לא הצעתי שהוא לא יהיה פה. אם הוא רואה את עצמו "חמאס", מקומו לא פה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא, אני לא "חמאס".

רחבעם זאבי (מולדת):

הצעתי שערביי יש"ע ילכו ל-21 מדינות ערביות, ששטחן גדול פי 500 משטחה של ארץ-ישראל הגדולה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אם הכוונה היא שהם שם, אז הם פה בשטחים הכבושים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל הם ילכו מפה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

הם בגדה המערבית, הם בירושלים המזרחית, הם ברצועה.

רון נחמן (הליכוד):

הוא מסתמך עכשיו על ההסכם עם ירדן, על הפשרה וחילופי השטחים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו חבר הכנסת האשם מחאמיד מתחיל.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברצוני, ראשית כול, להביע את תנחומי למשפחות השכולות ולאחל החלמה מהירה לפצועים. כפי שכבר הודענו – וזה לא חדש, כי זוהי עמדתה העקרונית של סיעת חד"ש – אנחנו גיינו ומגנים ונמשיך לגנות כל פעולה של חטיפה או רצח, אפילו, אדוני היושב-ראש, אם המטרות נשגבות הן. אפילו כך אין המטרה מקדשת את האמצעים. אמצעי החטיפה הוא אמצעי ששום מטרה אינה מצדיקה אותו.

אינני רוצה, אדוני היושב-ראש, לחטט ולבחוש – מספיק אנשים בחשו בנושא – אם הזיקו או לא הזיקו, אם הועילו או לא הועילו; אני לא אבחש, אני לא רוצה להיכנס בעובי הקורה בנושא הזה – אם שחרור אחמד יאסין, שבלאו הכי עומדים לשחררו, אולי היה מסייע. אינני יודע. אך עם שוך הסערה ועם סיומה של הטרגדיה הנוראה כדאי לבחון היבטים מספר, שלדעתי הם חשובים.

ראשית כול, טיב היחסים בין ממשלת ישראל ובין הרשות הפלשתינית. ממשלת ישראל לא בדיוק שיתפה פעולה עם הרשות הפלשתינית אלא הורידה והנחיתה לה הוראות, נזפה בה וגערה בה, הודיעה לה, הזהירה אותה, התריעה ואיימה, אף שהחיל החטוף, זיכרוננו לברכה, נחטף בשטח ישראל, אולי, והטרגדיה קרתה בשטח שהוא בשליטת ישראל. ואף-על-פי-כן, הרשות הפלשתינית עשתה מעבר למה שרבים ציפו. ואגב, לפלשתינים אין נוכחות במעברים, אז מה מצפים מהם לעשות? איך מצפים מהם שיישאו באחריות לנכנסים וליוצאים? ואף כאשר ישראל היתה בעזה עם צבא גדול, גם אז לא קל היה, כמדומני, למנוע את פעולות ה"חמאס". וכאן פתאום מצפים מהרשות הפלשתינית, עם משטרה שעודנה בחיתוליה, שציודה ומספרה נקבעו על-ידי ישראל, מצפים ממנה להיות אפילו אחראית לאזורים שאינם בשליטתה. ולכן ממשלת ישראל גערה ואיימה והטילה סגר על עזה והשתתה את השיחות, וזה בדיוק, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה שרצו החוטפים, זה מה שהם רוצים בדיוק; להרתיע את הצדדים מיישומם של ההסכמים שנחתמו.

ואם נדבר בכנות, אל מי ולידי מי שיחקה המדיניות הזאת? היא שיחקה לידי מתנגדי תהליך השלום הימניים משני הצדדים. סגר פירוש רעב ועוני, ואלה בהכרח מובילים אל היעד שאין אנו חפצים בו. ענישה קולקטיבית משחקת לידי אלה אשר מואסים ובועטים בתהליך השלום. ואם כל זה נקרא שיתוף פעולה, הרי יש כאן התנהגות שיש בה התנשאות, או מערכת יחסים של סוס ורוכב במהדורה חדשה, אותה התנשאות שהיתה בימי הכיבוש או כיבוש במהדורה חדשה, באמצעים אחרים.

מי שינסה לדחוק את הרשות הפלשתינית לפינה או ירצה להפוך אותה או את המשטרה הפלשתינית לצד"ל, גוזר עליה ועל מנהיגותה כליה. וחשוב מאוד לזכור זאת, כי המשטרה הפלשתינית איננה מקבילה לצד"ל ואל יצפו ממנה להיות צד"ל, וערפאת בוודאי איננו אנטואן לאחד ואל יצפו ממנו להיות כזה. כדאי שהממשלה וראשה ימירו את התייחסותם הפטרונית והנזפנית ביחס של כבוד וענייניות. חובה שיראו בערפאת מנהיג של עם וראש מדינה שבדרך, ולא איש שממלא פקודות.

ואשר לשיח' אחמד יאסין. האיש הפך לבעל מעמד מיתולוגי, לאיש מעונה בגלל מחלותיו ושהותו הממושכת בכלא. מזמן כבר אין מדובר בסוגיה ביטחונית, כי אם הומניסטית. זהו איש זקן וחולה, רק ראשו מתפקד, שום דבר בגופו לא מתפקד, והוא הסתייג באופן חד-משמעי מחטיפה ורצח. באורח פרדוקסלי ניתן לומר שדווקא הישארותו בכלא הופכת להיות בעלת השלכות ביטחוניות קשות, ודומני שהדברים ברורים ונהירים.

צריך לזכור, אדוני היושב-ראש, שעדיין יש יותר מ-6,000 אסירים פלשתינים, נושא רגיש במיוחד בקרב העם הפלשתיני. זהו מיתר רגיש, ולכן יש צורך לשחררם, ומכל הפלגים, כי עוד הפעם אני אומר: זוהי עובדה שלאחרונה סוגיית האסירים הפלשתינים – במיוחד יותר מ-150 ילדים מתחת לגיל 18, שצריכים לחזור לספסל הלימודים, ונשים ואמהות ובנות, כ-40 במספר – הפכה לנושא העומד בראש סדר-היום הציבורי הפלשתיני. העניין הציבורי הגובר משקף את דרישתם של האסירים, משפחותיהם וקרוביהם, לפרוץ את הסחבת בדיון בעניינם. שחרורם של האסירים, ומכל הפלגים, ימנע ניסיונות מניפולטיביים שונים אשר באים לנצל סוגיה זו.

אני מברך, אדוני היושב-ראש, על ההסכם עם ירדן ומקווה שייעשה כמותו גם עם סוריה ולבנון ועם העם הפלשתיני – אשר יתבסס על נסיגה מלאה מהשטחים הכבושים תמורת שלום מלא. אני מודה לך.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת מחאמיד.

אני מזמין את חבר הכנסת גונן שגב, ואני מודה לסגנית יושב-ראש הכנסת, אסתר סלמוביץ, שעושה לנו מפעל ניהול חירום.

גונן שגב (יעוד):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ראשית ברצוני להביע תנחומי למשפחת וקסמן ולמשפחת פורז ולאחל החלמה לפצועים.

היום העצוב הזה, שבו נהרגו שניים מטובי בנינו, ניר ונחשון, היה מלווה, נוסף על העצב העמוק, גם בתחושת גאווה לאומית. רובנו אולי שכחנו, לצערי, את משמעות המלים "גאווה לאומית", אבל אני חושב שהחשיבות של הפעולה הזאת, למרות תוצאותיה העצובות, שהיו די ברורות מראש, הפעולה הזאת, עצם הפעולה ואי-כניעה לטרור, כמו שעשינו לצערי בעבר, החזירה, אני חושב, גם לצה"ל וגם לנו כאזרחי מדינת ישראל, אותה גאווה לאומית שכל כך חסרה לנו בשנים האחרונות.

לנושא הפוליטיקה ומעורבות הפוליטיקאים בפעולה ובהחלטות צבאיות אני חייב לומר: ברגע הראשון, מייד לאחר הפעולה, שמחתי שהשתנו הדברים, שמחתי שכל חלקי הבית, גם מימין וגם משמאל, תמכו בראש הממשלה על החלטתו האמיצה, תמכו בצה"ל, שיבחו את צה"ל. לצערי, "שמחתי" ארכה אולי 24 שעות, ואז החלו להיווצר הבקיעים הרגילים וכל אחד ניסה לרכב על גבי אותה פעולה אמיצה, על גבי אותם חללים של צה"ל ושל כולנו והתחילה הביקורת.

בין שהביקורת היתה מתוך הממשלה, האם ראש הממשלה ושר הביטחון צריך להחליט החלטה כזו לבדו, ובין מצדו האחר של הבית, דהיינו מהאופוזיציה, ביקורות כאלה ואחרות – אני חושב שמן הראוי שביקורות כאלה לא תישמענה, ובוודאי לא כה סמוך לפעולה כל כך חשובה וכל כך אמיצה.

לא ייאמן, אבל כחצי יום אחרי הפעולה, הפוליטיקאים שלנו נעשים מפקדי סיירת מטכ"ל בדימוס, כולם או רובם, בלי לדעת את העובדות המלאות בשטח – גם אם מישוהו היה קודם רמטכ"ל או אלוף, ואינני מזלזל בידע הצבאי העצום שצברו אותם אנשים במשך שנותיהם בצבא; לא ייתכן שאותם אנשים, בלי ידע מלא מהשטח, בלי מודיעין, בלי הכרת השטח, בלי הכרת העובדות לאשורן, יוצאים בביקורת כזו או אחרת על אותה פעולה צבאית.

לגבי ה"חמאס", ה"חמאס" היה ונשאר כ-30% ואולי יותר מתושבי יהודה, שומרון ובעיקר עזה. המלחמה ב"חמאס" לא הסתיימה כאשר חיילי ישראל שלטו בעזה, וכנראה לא תסתיים גם כאשר המשטרה הפלשתינית היא אחראית לסדר ביהודה ובשומרון. אבל אנחנו כמדינת ישראל, כעם ישראל, איננו צריכים להמשיך ולתת אותו סיכוי בלתי מחושב, או סיכון בלתי מחושב, לאותם אנשי "חמאס" ולהקל עליהם כניסה לתחומי מדינת ישראל שמחוץ לעזה. אני חושב שהגיע הזמן שהסגר יהיה סגר אמיתי.

למה אני מתכוון? הסגר איננו סגר כאשר לפחות צפון הרצועה וגם חלקים שונים מצפון-מזרח הרצועה אינם מגודרים. ברור שאין שרשרת חיה של חיילים אשר יכולה להגן או למנוע חדירה של מחבלים, בין "חמאס", בין עז אל-דין אל-קאסם ובין מזרועות אחרות.

ראשית, יש לסגור את כל הרצועה. יש בזה השקעה כספית, אבל המדינה צריכה לעמוד בזה. צפון הרצועה וצפון-מזרח הרצועה צריכים להיות סגורים בגדר מערכת בדיוק כפי שאזור ה"פתח-לנד" נסגר בזמנו, ועד היום הוא סגור בגדר מערכת. עזה היום היא "פתח-לנד" קטנה ומסוכנת לא פחות מאותו "פתח-לנד" של דרום-לבנון לפני מלחמת "שלום הגליל".

אותה גדר מערכת איננה מספיקה, כיוון שמעברי הגבול או מעבר הגבול היחיד במחסום ארז לא רק שאיננו סגור הרמטית, אלא הייתי קורא לו פתוח הרמטית. במעבר הגבול במחסום ארז עוברות מדי בוקר אלפי מכוניות של תושבי עזה, חלקם חוזרים בערב וחלקם גם, לצערנו, משתכנים בתחומי מדינת ישראל למשך לילה או למשך לילות השבוע.

אני לא בעד הנוסחה שאומרת לסגור את הרצועה באופן ששום פועל ערבי לא יוכל לצאת מעזה למדינת ישראל, כיוון שברור לגמרי שחניקה כלכלית מוחלטת של הרצועה תתרום רק לצמיחת הטרור שם. קיימת בפירוש אפשרות לסגור את הרצועה, או לפחות לסגור אותה היטב מהיום ליציאת אמל"ח – אמצעי לוחמה – וליציאת מחבלים.

השיטה פשוטה, כמו שאמרתי – גדר מערכת מחד גיסא; מחסום גבול עם מיגון אלקטרוני, כאשר ברור לחלוטין שמכוניות מכל סוג שהוא אינן יוצאות מתחומי הרצועה לתחומי מדינת ישראל. הפועלים עולים על אוטובוסים של חברות הסעה ישראליות, ואם קבלן הזמין עשרה פועלים, והיום ניתן לעבור רק באישורי הגדה – זה לא מה שהיה פעם "שוק העבדים" בעזה או בפתח-תקווה או בכל מקום אחר – אותה קבוצה שצריכה להגיע לאתר בנייה X, מצוידת באישורים, אותם עשרה עולים על מיניבוס ובסוף יום עבודה בודקים במחסום שהנהג שלקח עשרה פועלים החזיר עשרה פועלים. אם אחד לא חזר, אותם תשעה לא יוצאים למחרת לעבודה. הקבוצה הקטנה הזאת אחראית אחריות הדדית לאותם פועלים בקבוצה.

נושא האמל"ח גם הוא ייפתר, כי כאשר אדם עובר במתקן אלקטרוני, כמו בשדות התעופה, הבדיקה קלה הרבה יותר מאשר להתחיל לחטט בכלי רכב; מקומות המחבוא מעטים, ולא ניתן להכניס נשק בצורה כזאת.

נכון שניתן להתחבר אל חוליות בתוך הארץ ולקבל נשק. אבל, כמו שאמרתי, אם אדם מגיע רק לאתר הבנייה ולאחר העבודה חוזר בערב הביתה, הסיכוי שהוא יתקשר ויקבל נשק הוא אפסי או לפחות מינימלי.

לפיכך, אני קורא לוועדת החוץ והביטחון – ואני מבקש להעביר את הצעתי לדיון בוועדת החוץ והביטחון, בעיקר בנושא עזה, כי אני חושב שבנושא הפעולה לא אני ולא רבותי ומורי מהצבא, אלופים ורב-אלופים, מוסמכים לקבוע עמדה כאשר אינם מכירים את כל העובדות.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת גונן שגב.

אני מזמין את חבר הכנסת שלמה בניזרי. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ראשית, כמו כולם, אשלח ואביע את תנחומי למשפחות וקסמן ופורז, שאיבדו את יקיריהן, לאחר ששוב גברה ידו של ה"חמאס" עלינו.

אני חייב לציין את אומץ לבו של מר וקסמן ואת הדרך שבה הוא העביר את המסרים שלו אל העם, את העובדה שלא נתפס לדמגוגיה, שלא נתפס להסתות, אפילו שבנו נחטף ונרצח; הוא שמר על קור רוח ואורך רוח ועודד את העם במקום שיעודדו אותו. כפי שאנשים מעידים, מי שהולך לביתו של מר וקסמן, הוא מעודד את האנשים. באים לנחם אותו, באים לעודד אותו, הוא מעודד אותם ואומר להם: רבותי, מה חשבתם? ימות המשיח הם ימים פשוטים? אנחנו עומדים לפני הגאולה וצריכים לעבור את השלב הזה. לא שאנחנו מזמינים, לא שאנחנו מבקשים – אבל הוא מעודד אותם ואומר, כמו שהגמרא במסכת תענית מספרת: לא הערווד ממית אלא החטא ממית. מי שגורמים לנו את הייסורים ואת הצרות הם מעשינו. מעשיך יקרבוך, מעשיך ירחיקוך. רבותי, בדברים אלה של עידוד ונחמה, הוא זה שמעודד את האנשים.

ההיסטוריה של העם היהודי במאבקים שלו עם העם האסלאמי, העם הערבי, לא התחילה היום אלא בפרשת השבוע, כאשר ישמעאל לקח את קשתו והיה מכוון אותה כנגד יצחק להרוג אותו. אז הקדוש-ברוך-הוא אומר לאברהם אבינו: כל אשר תאמר אליך שרה, שמע בקולה, גרש את ישמעאל. הוא מגרש אותו, ובאים מלאכי השרת ורוצים להמית את ישמעאל, אבל הקדוש-ברוך-הוא אומר: לא. וישמע ה' אל קול הנער באשר הוא שם. נכון שהוא עושה דברים נוראים, נכון שהוא עתיד לפגוע בבני, אבל עכשיו הוא בסדר.

רבותי, לאורך כל ההיסטוריה היו מאבקים קשים בינינו לבין האומה הערבית. אבל תמיד ידענו להתגבר על אותם קשיים, על אותם מאבקים. והנה, בדורנו, בדור של שיא המאבקים, פתחנו לנו מסלול חדש, מסלול של חיים, מסלול של תקווה, שבאמת רוב העם הפלשתיני או הערבי שואף ורוצה אותם קשרי שלום. אבל מה לעשות שקם עלינו אותו ארגון של רשע, שלא מצא לעצמו שם יותר מדליק מאשר "חמאס". נאמר: "כי מלאה הארץ חמס". אנשי חמסים – זה הדבר הכי נורא ואיום; בחרו לעצמם את השם הזה.

רבותי, שיא השפלות שלהם, לאחר שהם רוצחים אנשים, לאחר שהם רוצחים ילדים, לאחר שהם רוצחים חייל שכפות בידיו ורגליו, והם מתים בסוף, איזה תואר מעניקים להם – תואר של שהיד; קדוש, קדוש מעונה. אני הייתי קורא לו שד ולא שהיד. רשעות כזו של אנשים, לבוא ולהרוג אנשים חפים מפשע. האומה הערבית צריכה להקיא אנשים כאלה ולהוקיע אותם ולומר: אנחנו לא חפצים, אנחנו מגנים.

רבותי, כאשר היה כאן הרצח של נסים טולדנו, השם ייקום דמו, קמו כל חברי הבית, אבל לא רק כל חברי הבית. ראיתי כי גם חברי הכנסת הערבים עשו את זאת, ועל כך מגיעה להם ברכה. הם לא פחדו מן הרחוב שיאמר להם: מדוע גיניתם מעשה, שלכאורה יש כאלה שיוכתרו בגללו בתואר שהיד. גם הם גינו את המעשים האלה. אבל הייתי מצפה מכל המנהיגים, מנהיגי הדת בעיקר, לגנות את המעשה, כפי שהיה ברצח במערת-המכפלה על-ידי ברוך גולדשטיין. כולם קמו והוקיעו אותו מעשה נתעב, בכל רובדי החברה הישראלית. מי שניסה לומר עליו קדוש, הוקע מתוך החברה הישראלית. היינו מצפים שאותו דבר יעשה גם על-ידי אותם אנשים התומכים בטרור ועורכים מצעדי כבוד לזכרם של אלה שרצחו. בכך הם נעשים בדיוק כמותם.

אני רוצה להבהיר דבר אחד לראש הממשלה: תמכנו ואנו תומכים בתהליך השלום. את הדברים לא הצלחנו להבהיר, כי רק היום גיבשנו אותם. קורבנות השלום ואויבי השלום, אלה מושגים שהורגלנו

אליהם במשך השנה האחרונה. נכון, בזמן שקיימת הרצה של תהליך השלום, אלה דברים טבעיים, ואי-אפשר לעבור למצב של שינוי יחסים ושינוי אווירה ביום אחד. יש תהליך של מעבר. אבל, אדוני ראש הממשלה, לקורבנות השלום ולאויבי השלום צריך לעשות סוף, ואנו לא רואים שמספרם הולך ומתמעט.

תמכנו בתהליך השלום אף שהיו דברים שקשה מאוד לתמוך בהם, דברים הכרוכים בסיכונים רבים, משום שהובטח כי ביטחון היהודים יישמר על-ידי ערפאת, הובטח שהוא יטפל ב"חמאס" ובמתנגדי השלום ואויביו. והנה, חלפה יותר משנה מאז הסכם השלום וחצי שנה מאז תחילת יישום ההסכם, ולמרות זאת אנו מגיעים למצבים נוראים: אנשים יושבים לתומם במדרחוב, ובאים אנשי ה"חמאס" האכזריים, ללא כל רגש אנושי, ורודפים אחרי חיילת בת 19. עומדים עליה ומרססים אותה. אם ערפאת לא מסוגל להתגבר על אותם אנשים, תהליך השלום עלול להגיע למצב מסוכן, לאבד את הכיוון שלו, ואיני יודע להיכן נגיע אחר כך. ראש הממשלה צריך להבין, כי אם הפקיד בידי ערפאת את ביטחונו, על ערפאת לדאוג כי הביטחון ייושם.

לא ייתכן שלא חלף אפילו לילה מאז קברנו את מתינו, ואפילו לפני שקברו את סרן ניר פורז, השם יקום דמו, ומייד יוצאת שרת התקשורת כדרכה – היא הרי לא יכולה לעבור יומיים בלי הצהרה פרובוקטיבית – ודורשת לפתוח את הסגר ולחדש את תהליך השלום. גברתי, הדם עדיין מפעפע. תסתובבי ברחוב ותראי מה קורה, תסתכלי מה העם חושב. העם רוצה שלום, העם היהודי תמיד רדף שלום. העם היהודי היה מוכן לבלוע את הגלולה המרה של החזרת שטחים – חלק ממנו, לא כולם – אבל, כאשר הדם עדיין מפעפע מתוך הקרקע, את מייד צועקת: לא ייתכן כי נשאיר אותם אלפי פלשתינים מורעבים, כי זה מתכון בטוח להתפרעויות ולפיגועים. גברתי השרה, מה את רוצה? האם את רוצה שכדי שהם לא יהיו מורעבים, אנו נקבור את מתינו במדינת ישראל? האם אי-אפשר להפעיל קצת היגיון? אז הם פוגעים.

הייתי מציע לראש הממשלה, כי לאחר כל פיגוע יסגור לפחות לחודש את הרצועה. ברגע שידעו כי העונש יפגע בבטנם ובבטן הילדים שלהם, הם ידאגו לרסן את כל אותם רודפי עם ישראל.

בנימין טמקין (מרצ):

אז מה אתה רוצה?

שלמה בניזרי (ש"ס):

אמרתי שאנחנו באותו מחנה, מחנה תומכי השלום, אבל יש גבול. אנחנו צריכים לקבוע את הגבולות. לא ייתכן שרק כמה שעות חלפו, ומייד חזרנו לשגרה, לשגרה, כאילו חלילה איזו חתולה מתה. כאן מדובר על יהודים אשר נרצחים ללא הפסקה.

לכן ראש הממשלה צריך לדעת, כי אם לא ינקוט צעדים חמורים כדי לבלום את תופעת ה"חמאס", ולהנחית על ערפאת בקשה אחת מיוחדת: דאגה לביטחון הישראלים – איני יודע כמה זמן יהיה לנו אורך רוח להמשיך ולתמוך בתהליך השלום. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת שלמה בניזרי. רשות הדיבור לחבר הכנסת טלב אלסאנע. אחריו – חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש מחבר הכנסת טלב אלסאנע להסביר מהם המקורות שלו, איזו אינפורמציה היתה לו כאשר פנה לעם ישראל מעל מסך הטלוויזיה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אל תבוא בטענות. יש חברי הכנסת – ואני רוצה לציין זאת – שבירכו על היוזמה. להיות חסר ישע ולהטיח האשמות, את זאת ניתן לעשות תמיד. כאן זה בית-נבחרים, לא בית זקנים כמוך.

רענן כהן (העבודה):

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה גילית חידלון ולא עשית מאומה. לא נקטת שום יוזמה.

רענן כהן (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת כהן, אני מבקש ממך להתאזר בסבלנות. עוד מעט אתה נואם, ותוכל לומר את כל אשר על לבך.

אלכס גולדפרב (יעוד):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת גולדפרב, לא קיבלת רשות דיבור. יש כאן סדר. אני מודה לך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

בתחילת דברי ברצוני לברך על הסכם השלום, אשר קורם עור וגידים, בין ממשלת ישראל לבין המלך חוסיין. לדעתי, זוהי התשובה וזהו הפתרון אשר יכולים להבטיח כי בעתיד לא נדע צרות וטרגדיות כפי שהיינו עדים להן לאחרונה. אני מקווה שהסכם השלום הזה ייתן תמריץ להמשך קידומו של תהליך השלום, על מנת שיוביל להסכם שלום מלא עם סוריה ולבנון ועל מנת שיקדם וייתן תנופה לתהליך השלום עם הפלשתינים.

ברצוני לציין, עם כל הצער על הקורבנות, ועם איחולי ההחלמה לפצועים, כי אני מאמין שניתן היה לסיים את הפרשה הטרגית בצורה אחרת.

אני רוצה לציין, כי החלטתי להירתם למאמצים לשחרור החטוף נחשון וקסמן, זיכרוננו לברכה, נבעה מן האמונה שלי כי חיי אדם הינם ערך קדוש, מתוך רצוני לתרום לשחרורו ולחזרתו בריא ושלם למשפחתו ולהוריו, ומתוך ידיעה ודאית כי מאמצים אלה משרתים את תהליך השלום שהחוטפים התכוונו לפגוע בו על-ידי מעשם הנפשע. עשיתי זאת מתוך אמונה כי מאמצים אלה וסיום חיובי של הפרשה יחזקו את הדו-קיום ויעניקו הלכה למעשה משמעות למושג אחווה בין יהודים לערבים במדינת ישראל; מתוך אמונה כי אנו כנבחרים ציבור צריכים לנצל את מעמדנו ויכולתנו כדי לתרום ל"אני מאמין" שלנו, שעל-פיו נבחרנו, ולא להסתפק בגינויים. כל אדם חסר ישע יכול לעשות יותר מאתנו. אם לא נעשה כן, נמעל בשליחות שלנו ובאמון שהוענק לנו על-ידי בוחרינו.

נרתמתי למאמצים אלה יחד עם חברים נוספים, ראשי מועצות מקומיות מהתנועה האסלאמית, בהם השיח' ראד סלאח והשיח' כמאל ריאן, אשר נתבקשו על-ידי שר בממשלת ישראל להירתם ולסייע.

אני מאמין שזו היתה חובה ומצווה, וכל מי שיכול היה לתרום היה חייב באותם רגעים קשים לא לחסוך כל מאמץ כדי להבטיח את חזרתו של החייל החטוף בריא ושלם. אני מאמין כי כל תרומה, ולו קטנה ביותר, בכיוון זה, הינה מוערכת. אם קיימת אפשרות שלא נוצלה, מי שאחראי לכך צריך להרגיש כי מעל בתפקידו.

למטרה זו הסתמכתי על מערכת היחסים שהיתה עם השיח' אחמד יאסין, במהלך המאמצים שנעשו לשחרורו. אני מאמין גם עכשיו כי מקומו מחוץ לבית-הכלא. הדברים הכנים שאמר לחוטפים, שאסור לפגוע בשבוי, כי פגיעה בו נוגדת את ערכי האסלאם, מחזקים את דעתי זו. בדברים אלה אני מצטרף לדבריו של שוחר השלום עמוס קינן, בכתבתו מהיום ב"ידיעות אחרונות". הוא מציין שם כי יש לשחררו באופן מיידי, ולא רק בשל פנייתו אל מאמיניו לשחרר את בן הערובה, ולא רק בשל מה שאמר, כי על-פי דיני האסלאם אין להרוג שבוי. זאת להבדיל ממחררי מלחמות ומדון, כמו רפאל

איתן אשר רוצה לאמץ את המוסר של החוטפים ולהתנהג באותו קנה מידה, אף שמדובר במעשה שגינינו. הוא מציע להוציא את אחמד יאסין להורג. הצדיק הגדול, יושב-ראש תנועה במדינת ישראל הדמוקרטית, אשר לא מכיר במושגי יסוד בחוק ובערכים אנושיים. צריך שתתבייש לך.

רפאל איתן (צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

ביום רביעי, לאחר ששמעתי סקירה על החטיפה — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה קורא להרג בני-אדם. בושה וחרפה.

משה פלד (צומת):

איזה בני-אדם אלה? אלה חיות.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת פלד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — להשתחרר מהכיבוש.

משה פלד (צומת):

אלה בני-אדם? אלה חיות, טרוריסטים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך. אני מבקש גם מחבר הכנסת פלד. אני מבקש משניכם לא להפריע.

שאול יהלום (מפד"ל):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש רוצחים יהודים שאתה מגן עליהם כל הזמן.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך, אתה לא נותן לי להעיר לאחרים. אתה כל הזמן מדבר. אתם מפריעים לנואם.

שאול יהלום (מפד"ל):

שלום עם 72 הרוגים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שלום זה לא כיבוש, זה לא התנחלויות. שלום זה שלום. זה השלום שלנו.

שאול יהלום (מפד"ל):

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת יהלום, אתה האחרון שצריך לדבר על תהליך שלום כשהצבעת נגדו, נגד הסכם אוסלו, נגד הסכם קהיר; אתה האחרון שמותר לך לנגח ולהתנגח. אולי תשתוק ותקשיב?

שאול יהלום (מפד"ל):

זה שקר. אין כאן שלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה בכלל רוצה שלום? אתה רוצה כיבוש.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקש ממך. יש טעם לקריאת ביניים אחת.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת ורדיגר, אני מבקש ממך. אתה לא עוזר לי, אדוני. אודה לך אם תאפשר לי לנהל את הישיבה. אני מודה לך, אדוני. אני מבקש מחברי הכנסת, לאחר שהוחלפו קריאות ביניים, לאפשר לנואם לסיים את דבריו. תודה לכם.

משה פלד (צומת):

אתה צריך להעיר לו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת פלד, אמרת מה שאמרת.

רענן כהן (העבודה):

מה קרה לכם היום?

משה פלד (צומת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת פלד ודראושה, אם אתם חושבים שמישהו מקשיב לכם ומכבד את הצורה שבה אתם מנהלים את הדיון, אתם טועים. הציבור לא מעריך את הדרך הזאת. הציבור גם מסתכל עליכם. הוא בסך הכול שומע צעקות. אנא מכם. בבקשה, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אציין את השתלשלות המעורבות שלי. הודעתי גם לאמצעי התקשורת שאני דורש הקמת ועדת חקירה ממלכתית בראשותו של שופט, שתבדוק את הנסיבות ואם לא ניתן היה לסיים את הפרשה אחרת, וכן את כל הדברים שאציין. עוד ביום רביעי, לאחר ששמעתי סקירה על החטיפה מפי סגן שר הביטחון, שעל-פי גרסת גורמי הביטחון החטוף מצוי בעזה, הודעתי על רצוני להירתם למאמצים להביא לשחרורו, ואכן פניתי בבקשה בכתב ובעל-פה לשר המשטרה לאפשר ביקור אצל השיח' יאסין; בקשה אשר נדחתה. לאחר מכן התברר שנערך ריאיון, שלדעתי היה צעד חיובי, במהלכו פנה השיח' אחמד יאסין כפי שפנה אל החוטפים.

לאחר מכן היתה לי שיחה עם נציגי ה"חמאס" ברצועת-עזה, ולמחרת, דהיינו ביום חמישי בשעות הצהריים, הייתי ברשות הפלשתינית, שם נפגשתי עם יאסר ערפאת ותיארתי לו את ההשלכות שיכולות להיות לדבר, וכן קיבלתי את אישורו לפנייה שלי, למאמצי התיווך וליזמה אצל המקורבים, או אצל נציגי ה"חמאס" ברצועת-עזה, מאחר שאינני מוכן שכל פעולה שתהיה ברצועת-עזה, אפילו מאמצי תיווך, יהיו שלא דרך הרשות הפלשתינית. פנייה זו קיבלה אור ירוק מיאסר ערפאת, ובליוי של קצין מלשכתו של יאסר ערפאת פניתי למנהיגי ה"חמאס" ברצועת-עזה. הישיבה התקיימה בשעה שלוש, במשך כשעתיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא לא מוגבל בזמן?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה מוגבל מכל הבחינות. אני עדיין מדבר במסגרת הזמן שלי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שיחזור בו מדבריו.

היו"ר ר' אדרי:

אתה עוזר לי, אדוני? לא שמעתי.

רחבעם זאבי (מולדת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שיחזור ממה?

שאל ילום (מפד"ל):

מהשטויות שהוא אמר.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, עברת את הזמן ואפשרתי לך להמשיך מפני שהפריעו לך. אבל התשובה שלך היתה לא במקום, ואני מבקש למחוק אותה מהפרוטוקול. תודה. אנחנו ממשיכים. אני מבקש לסיים בשני משפטים.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, אדוני, אני עומד על כך שהוא יחזור בו מדבריו. אני אפריע לו עד הסוף, עד שיחזור בו.

היו"ר ר' אדרי:

תחזור בק.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הוא דיבר על מוגבל. אני דיברתי על מוגבל מבחינה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, לא נתבקשת לסייע, לא לחבר הכנסת טלב אלסאנע ולא לי. אנא ממך, חבר הכנסת טלב אלסאנע יודע להסתדר יפה מאוד, וזה יהיה מכובד מאוד אם יחזור בו מדבריו ויראה בכך שהוא מכבד את הכנסת. תן לי לנהל את הישיבה. אנא ממך, אדוני. חבר הכנסת אלסאנע, זה יהיה מכובד לבית וגם לעצמך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני, הוא הפריע לי במהלך הנאום שלי. אין לו שום זכות להפריע.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה היושב-ראש, אתה מנהל את הישיבה, לא הוא. הוא לא צריך לפנות אלי, הוא לא צריך להפריע לי.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת זאבי פנה אלי. זכותו לפנות אלי, מפני שאתה עברת את הזמן המוקצב לך. אני אפשרתי לך עוד דקה וחצי מעל הזמן שהוקצב לך, בגלל ההפרעות. התשובה שלך היתה לא במקומה, וזה יהיה מכובד מאוד אם תחזור בכך. אני מודה לך אם תעשה זאת. זה יהיה לכבוד לך ולכנסת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

כן, אדוני, בסוף הנאום שלי.

היו"ר ר' אדרי:

בסדר. אדוני, הוא יחזור בו עד סוף הנאום. אני מודה לכם, ואני מבקש להמשיך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ביום חמישי, לאחר השיחה, התרשמתי שתהיה יוזמה חיובית והעליתי זאת כרעיון, ששחרורו של השיח' אחמד יאסין יכול לתרום לאווירה יותר חיובית ולדחיית האולטימטום. ואכן, מסר טלפוני ברוח זו העברתי לחבר הכנסת הרב רביץ, ולאחר מכן, בשעות הלילה המאוחרות, שוחחנו בטלפון, והוא אמר שהמסר הזה הועבר למשרד ראש הממשלה. היינו, שאפשרות שחרורו של שיח' אחמד יאסין יכולה לתרום ליצירת אווירה חיובית יותר.

ביום שישי בבוקר ציינתי באמצעי התקשורת – מאחר שחבר הכנסת רענן כהן ציין מה שציין – ברשותך, אבקש לאפשר לי לומר זאת. אנסה לקצר ולתמצת.

היו"ר ר' אדרי:

לא לקצר, אני מבקש לסיים. אני לא יכול להפלות בין האחד לשני. אפשרתי לך דקה וחצי מעל הזמן המוקצב לך, מפני שהפריעו לך. אני מבקש לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אשתדל. עוד ביום חמישי ציינתי, גם על-פי כרוז של ה"חמאס" ומה שקיבלתי מהרשות הפלשתינית, שהחטוף לא נמצא ברצועת-עזה ושכל ההאשמות כלפי הרשות הפלשתינית, שנעשו בצורה שחצנית ומתנשאת, לא היו במקום. ואכן, ביום שישי – אני רוצה לדלג על כמה שלבים – בשעה חמש-וחצי, בשיחה טלפונית עם איתן הבר, מנהל לשכתו של שר הביטחון – בין השעות אחת-עשרה ושתיים-עשרה היתה לי שיחה עם חיים ישראלי, אבל אני מדגיש את השיחה עם איתן הבר ממשרד ראש הממשלה – אמרתי לו שאם ישוחרר שיח' אחמד יאסין תהיה אפשרות לדחות את האולטימטום. הוא אמר לי: לא יכול להיות שנסכים לשחרור ונחכה לאפשרות שיידחה האולטימטום. הוא לא יידחה. אמרתי לו: בשלב הזה תהיה הכרזה כנגד הכרזה. היינו, יוכרז על-ידי ממשלת ישראל על נכונותה לשחרר את השיח' יאסין כנגד ההכרזה על דחיית האולטימטום.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. הסברת גם בתקשורת. זה ידוע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מסיים בשני משפטים, ברשותך, אדוני.

לאחר חצי שעה הוא חזר אלי והכתיב לי את המשפט: אם נציג "חמאס" יכריז בפומבי על דחיית האולטימטום, הממשלה תשקול ברצינות את ההצעות שלהם. העברתי את המסר הזה, ובשעה שבע-וחצי קיבלתי תשובה על דחיית האולטימטום למשך 24 שעות כנגד שחרור השיח' אחמד יאסין והאסירות הפלשתיניות בתוך 24 שעות; כן צוין גלוי, כי ההסכמה הזאת באה עקב פניית שיח' אחמד יאסין וסאלח שחאדה.

ברצוני לציין, כי טוב תעשה הממשלה אם תנקוט יוזמה של חיזוק הרשות הפלשתינית. אם היא תנקוט צעדים של שחרור האסירים הפלשתינים ותשחרר את השיח' יאסין, לדעתי זה יחזק הן את הגורמים התומכים בתהליך השלום והן את השלום במזרח התיכון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. תחזור בך.

שאול יהלום (מפד"ל):

הוא לא חזר בו.

היו"ר ר' אדרי:

אנא ממך, ההבטחה שלך לחזור בך מהדברים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

לא, אמרתי שאני אשקול את זה. לא התכוונתי לפגוע – – –

היו"ר ר' אדרי:

לא, הבטחת לי שתחזור בך, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אין לי כוונה לפגוע בתשובתי בחבר הכנסת זאבי.

היו"ר ר' אדרי:

ואתה חוזר בך מהדברים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אין לי כוונה לפגוע.

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, הוא לא חזר בו. הוא שקרן. הוא מעמיד את עצמו מתווך.

היו"ר ר' אדרי:

תן לי. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה התחייבת ואמרת שתחזור בך מדברייך. אנא ממך, קיים את ההתחייבות שלך לכבודך ולכבוד הכנסת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ממה הוא יחזור בו?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת דראושה, היתה הערה לא במקומה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה, אדוני, לא צריך – – –

היו"ר ר' אדרי:

אל תסייע לי, אנא ממך. חבר הכנסת דראושה, הוא לא צריך את הסיוע שלך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא צריך, הוא לא יחזור בו מדברים צודקים.

היו"ר ר' אדרי:

אנא ממך, אני מבקש ממך, חבר הכנסת דראושה.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — — מה שהוא הבטיח.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אף אחד לא זקוק לעצות שלך.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יהלום.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה שונא את השלום, שונא בני-אדם, תפסיק להטיף מוסר, ראינו אותך. אתה האחרון שצריך לדבר.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

שאול יהלום (מפד"ל):

אתה שונא יהודים, תתבייש לך.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יהלום.

טלב אלסאנע (מד"ע):

תתבייש לך, פאשיסט אומלל.

שאול יהלום (מפד"ל):

שונא יהודים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

פאשיסט אומלל, אין לך ערכים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

איזו רמה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אתם פוגעים גם בתדמית של הכנסת. מי שחושב שבדרך שבה אתם מחליפים דברים וקריאות ביניים משהו מכבד אתכם – טעות בידו. הציבור צופה בכם, ולא רק שהוא לא שומע מה אתם אומרים, אלא הוא לא מעריך אותנו.

אדוני חבר הכנסת טלב אלסאנע – אני מבקש שאף אחד לא יעזור לי – אנא ממך, התחייבת בפני, חזור בך מדברייך, לכבודך ולכבוד הכנסת. בבקשה, אדוני.

רן כהן (מרצ):

מה הוא אמר?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אתה תיכף תשמע מה שהוא אמר, אל תסייע לי, בבקשה. אנא ממך, אתם מסבכים את העניין. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני, במהלך הנאום התפרץ חבר הכנסת זאבי לדברי ושאל אם אני מוגבל מבחינת הזמן. עניתי לו שהוא מוגבל – – –

היו"ר ר' אדרי:

הוא לא אמר לך, הוא אמר לי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הוא התפרץ לדברים שלי במהלך הנאום שלי. זה לא תפקידו, זה תפקיד היושב-ראש להגביל אותי מבחינת הזמן. עניתי לו כפי שעניתי, לדעתי בצורה פרלמנטרית. הבטחתי לאדוני שאני אענה. אדוני פנה אלי לחזור בי מדברי – –

היו"ר ר' אדרי:

תחזור בך, לא לענות לי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – אמרתי לאדוני: אשקול ואענה בסוף דברי. בסוף הנאום שלי אמרתי: אין לי כוונה לפגוע בחבר הכנסת – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא היה שקרן ונשאר שקרן – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — — אני לא רוצה לפגוע בו

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — ההבטחות שלו שוות

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא בעל ברית של ה"חמאס".

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת זאבי, אתה לא מסייע לי. אדוני, חבר הכנסת טלב אלסאנע — — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — — הוא לא ראוי

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת טלב אלסאנע, אנא ממך. אני מבקש למחוק מהפרוטוקול את מה שאמר חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואנחנו עוברים לנואם הבא, חבר הכנסת רענן כהן.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — את כל הנאום שלו למחוק

טלב אלסאנע (מד"ע):

תתבייש לך.

קריאה:

אתה דואג ל"חמאס".

קריאות:

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

גזען.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא בעל מצפון טהור.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, מאז אני מנהל ישיבות — — — חבר הכנסת קופמן.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — — משתף פעולה עם ה"חמאס".

טלב אלסאנע (מד"ע):

פעלתי יותר טוב. מאפיונר.

רחבעם זאבי (מולדת):

לך לעזה.

קריאות:

רענן כהן (העבודה):

אף אחד לא שומע אתכם.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת. חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר פעם אחת.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יהלום, אני קורא אותך לסדר פעם אחת.

שאול יהלום (מפד"ל):

הוא לא קיים את ההבטחה, אז אתה קורא אותי לסדר?

היו"ר ר' אדרי:

כן, אותך, קראתי לסדר גם אותו וגם אותך. אם תפריעו עוד הפעם אוציא את שניכם.

שאלו יהלום (מפד"ל):

היו"ר ר' אדרי:

אתה מפריע לישיבה, אתה לא מסייע לי. חברי הכנסת, קראתי אתכם לסדר ואיאלץ לנהוג אחרת. אודה לכם אם תואילו לאפשר המשך דיון תקין ושקט. עד עכשיו היה הכול בסדר.

חיים קופמן (הליכוד):

מה אתה עושה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, מה קורה כאן?

בנימין טמקין (מרצ):

עכשיו יש שלום עם ירדן. אולי תשלח אותם לשם ביחד, אחד בתור פרס ואחד בתור עונש.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, הדיון רציני מדי, הרי הציבור צופה בכולנו ומקשיב למה שאנחנו אומרים. אנא מכם. בבקשה, אדוני, חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אני מודה לך.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר הבריאות, אני חושב שנכון היה לבקש משר הבריאות להשיב, כי לאור מה שקורה בדיון הזה אנחנו בהחלט זקוקים לבריאות.

אני מברך, כמובן, את ראש הממשלה ואת הממשלה על שהגיעו להישג כזה עם מדינה ערבית כמו ירדן, המדינה השנייה מתוך המדינות שהיו אתנו במצב מלחמה. אני מקווה שנפתח פתח חדש במזרח התיכון.

חיים קופמן (הליכוד):

אתה יודע את האמת, היינו אתם בקשרי שלום. 25 שנה כבר היינו בקשרים, שמרנו עליהם. זה לא דבר חדש.

רענן כהן (העבודה):

אני יוצא עכשיו מוועדת החוץ והביטחון, ולכן הגעתי לתור הזה באיחור. אני רוצה לקבוע כאן בצורה חד-משמעית, שהרשות הפלשתינית לא ידעה שום אינפורמציה לפני זה, ולכן כל מי שדיבר בשמה, או מאינפורמציה שיש לו, מטעה את הציבור. אני חושב שעם ישראל צריך לדעת זאת.

אני מבקש להשתתף באופן אישי, בטוחני שגם באופן כולל ובשם הבית הזה, באבל של משפחת וקסמן ובאבלה של משפחת סרן ניר פורז, זיכרונם לברכה. אני מבקש לומר דברים של הזדהות והשתתפות בצערה ובאבלה של מדינה שלמה על אובדנם של שני בנים יקרים. אני רוצה לומר למשפחת וקסמן ולמשפחת פורז: בימים הקשים הללו ובשעות הנוראות הללו, הקשות משאול, כולנו מרגישים שנפשנו קשורה בנפש כל אחת מהמשפחות, והנפשות כואבות עד מאוד.

אני רוצה להוסיף ולומר, כי כולנו שותפים לא רק בצער ובאבל, אלא גם בזעם הכבוש. כן, כולנו זועמים. בהמשך אטפל בשאלה מה עושים עם הזעם הזה, לאן מפנים אותו.

אין כל ספק, כי תפילת ההמונים בכותל ביטאה את האחדות, את היכולת של העם שלנו, שבע המאורעות והמלחמות, להתאחד שוב בשעה קשה.

מחבלי השלום נקטו צעד אחרון של ייאוש שעה שחטפו את החייל וקסמן, זיכרונם לברכה. אין ספק שצעדים מיואשים אלו מכתיבים למזרח התיכון, המתעורר בימים אלו לעידן של שלום והבנה, את חוקי הג'ונגל האכזרי. המחבלים הפועלים בשם האסלאם נוהגים בניגוד לאסלאם ומתעלמים מקריאותיהם של שיח' אחמד יאסין ומנהיגים אסלאמים אחרים, שקראו להם לחדול ממעשה המוות הנפשע הזה.

אינני רוצה מעל במה זו לנהל ויכוח פוליטי, ואינני מתכוון להזכיר דוגמאות מפיגועי מיקוח מהעבר. להיפך, אני מבקש לחלוק שבחים לאופוזיציה ולמנהיגיה על האחריות הלאומית שגילו במהלך הפעולה ועם היוודע התוצאות. כן, גם תודה צריך לדעת לומר, ואני שמח שאני אומר אותה כאן. אנשי הליכוד והאופוזיציה הבינו, שאנשי ה"חמאס" רוצים רק דבר אחד: לקעקע ולשבור את תהליך השלום. הם הבינו שיש כאן עסק עם חוטפים המשתייכים לארגון קנאי, קיצוני, פנאטי, רצחני, שמשתייך לקצה הדתי האסלאמי שאנחנו נלחמים בו מלחמת חורמה.

אני מבקש לחזק את ידיה של היחידה שביצעה את הפעולה הקשה והתובענית הזאת, על אומץ הלב שהפגינה, על ההתארגנות המהירה בזמן כה קצר ועל נחישות חייליה להוציא את נחשון חי מידיו חוטפיו, מתוך אמונה שבשביל חיילי ישראל או אזרח כלשהו השרוי במצוקה נחצה ימים ויבשות, נשתמש במיטב התחבולות שבידינו והכוחות שבידינו כדי להצילו.

היתה תגובה של הרשות הפלשתינית. צדק ראש הממשלה שהעביר מסר בטלפון לערפאת, וזה הוציא 9,000 שוטרים פלשתינים לרחובות כדי לחפש אחר חיילי ישראל שנחטף.

לאור הדברים שנאמרו כאן, אני מבקש לומר כי ה"חמאס" הוא האויב הגדול ביותר של הפלשתינים. ביחד עם המנהיגות הפלשתינית המתונה, אנחנו מוכרחים לעשות כל שבידינו כדי לבער ולעקור מן השורש את עשב הבר הנקרא "חמאס". אנחנו מוכרחים להמשיך לדרוש מהרשות הפלשתינית למגר את ה"חמאס", הניזון ומנוהל מאירן, מדמשק ומביירות. כי אם לא יעשה הדבר, יקשה עלינו להמשיך בתהליך השלום.

אני בטוח כי בימים האחרונים עברו על ראש הממשלה ימים ולילות קשים, והוא גילה אומץ לב המאפיין אותו עוד מימי פיקודו בפלמ"ח, דרך הרמטכ"לות ותוך עיסוק בן עשרות שנים בביטחון המדינה. רבין שמר בעקשנות על העיקרון, שלפיו אין מנהלים משא-ומתן עם טרוריסטים ואין נכנעים לתכתיביהם. המבצע הוכיח מעל לכל ספק, כי עיינו רואות וכי אוזנינו שומעות וכי היד המייחלת ללחוץ בחמימות את ידי אויבינו יודעת גם ללחוץ על ההדק ולפגוע, ופגיעתה כואבת.

עם הזעם שאנחנו מרגישים כלפי ה"חמאס" אפשר לעשות רק דבר אחד – להמשיך ביתר שאת ובכל הכוח כדי להביא בסופו של דבר את תהליך השלום לסיומו המוצלח, כי אין בלתו ואין דרך אחרת. זהו גזר-דין מוות עבור ה"חמאס". ואין נקמה מתוקה יותר משלום כולל כדי ללחום ב"חמאס".

משפט אחרון. אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני חושב שזו צריכה להיות מדיניות הממשלה, אנשי הרשות הפלשתינית חייבים להבין שעזה אינה יכולה לשמש מקלט לרוצחים ולטרוריסטים. כפי שאיננו נמנעים מלתקוף מעוזי מחבלים בארצות ערב אחרות, כמו את ה"חיזבאללה" בלבנון, כך גם לא נימנע מלתקוף את בסיסי המחבלים, אני מתכוון ל"חמאס" בעזה, אם הרשות הפלשתינית לא תדאג לחיסולם ולביטחון האזור – הסכמי אוסלו אינם מונעים זאת בעדנו, מדינת ישראל תעשה זאת. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת רענן כהן. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם שפירא. בבקשה, אדוני.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במוצאי שבת הובלנו כולנו, כל עם ישראל, למנוחת עולמים את הקדוש החייל נחשון בן יהודה ואסתר וקסמן. אנשי ה"חמאס" ביצעו את מאוויי הרשע שלהם, ולאחר שטמנו לו פח ופרסו מוקשים, נטלו את חייו, כשהוא כבול וכפות, ובראשו חולפת בוודאי תודעת השבת – הוא נעקר וחייו נטלו ממנו. לא זכינו לשמוע את קריאת המלאך לאברהם אבינו בשעה שעקד את יצחק בנו: "אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה". אני אומר את זה כי שמעתי מהרב רביץ שביום שישי, בחצות היום, אמר האב יהודה שהוא עבר הרבה ניסיונות בחיים, נשאר באמונה, וכנראה הוא צריך עוד לעבור את הניסיון של עקדת יצחק.

בימים שחלפו מאז חטיפתו, אנחנו רואים שעם ישראל כולו התאחד וכאחד היינו יראי אלקים, התייחדנו בתפילותינו על-יד הכותל וציפינו להצלתו. אך שערי השמים היו נעולים, וכביטוי העז של האב המקדש שם שמים ומלא האמונה, של האב השכול: קיבלתי תשובה מהשמים – לא. לאבא מותר להגיד לא.

כל אלה היושבים כאן בכנסת ולא מתביישים להגיד שזו פגיעה בשלום, אם הם יחטפו פעם שני אש"פיסטים ויהרגו אותם, גם אני אגיד פגיעה בשלום. בינתיים הורגים רק יהודים. ואין דבר יותר חמור מאשר זה שבתוך השבעה פתחו את הסגר בעזה, ובתוך השבעה חוזרים לנהל משא-ומתן עם הרוצחים האלה. לא חינו אפילו שבעה. למה? כי בממשלה יושבת שרה, שהיא מבינה שכל מה שנגד הקדוש-ברוך-הוא, את זה צריך לעשות. רבין היה עוד צריך להתייעץ אתה, גם בביטחון היא מבינה. אחרי שקרה האסון הזה היא עוד מבקשת לשחרר את השיח' הזה.

היום הזה, כאשר שתי משפחות בישראל אבלות ועדיין לא יצאנו מגדר האבלות מדאורייתא שחלו על שלושת הימים הראשונים – נתבשרנו על חתימת הסכם השלום עם ירדן. אני מברך על זה, ועל עוד דבר ש"קול ישראל" הודיע עכשיו, שאסד הודיע שהוא מוציא מחר 300 יהודים מסוריה בטיסה ישירה לישראל. אלה דברים גדולים.

זה גורלנו מאז ומעולם. בשמחת-תורה אנו רוקדים לכבודה של תורה ושמחים בשמחתה. אך כעבור זמן קצר אנו מזכירים נשמות ומתייחדים עם זכר יקירינו. זה מלמד אותנו מה כובד משמעות הקיום היהודי הנצחי, בבחינת "בדמיך חיי".

מאז סיומה הטרגי של הפרשה, עת נשפך כמים דמם של נחשון וקסמן וניר פורז, השם ייקום דמם, הושמעו דעות מדעות שונות בדבר הדרך שהלך בה ראש הממשלה. אפשר לציין באמת לשבח את האופוזיציה, שדיברה בצורה לגיטימית, שאפשר לבקר את דרך קבלת ההחלטות, התבונה באי-שחרורו של השיח' יאסין, סיכויי ההצלחה של הפעולה הצבאית ועוד היבטים כאלה ואחרים. רבות מחשבות בלב איש. תולדות האנושות גדושות בחכמים שלאחר המעשה.

אני אינני מומחה צבאי, אין לי גם הנתונים הדרושים להערכת מצב ולגיבוש עמדה חד-משמעית. אך דבר אחד ברור, את חטיפת וקסמן על כל ההיבטים אי-אפשר להשוות לשום מקרה שאירע בעבר. אי-אפשר להגיד: כך נהגו ממשלות בעבר. במקרה זה היתה הממשלה צריכה להרגיש את עצמה משוחררת מכללים שהיו נהוגים בעבר, במיוחד ממשלה שמחקה כל כך הרבה לאוויים.

אם אפשר היה פתאום להתיר נדר ולנהל משא-ומתן עם אש"ף ולנהל משא-ומתן עם כל דבר טמא, היו צריכים להביא בחשבון שבטיפולה בסוגיה זו תשתחרר מתפיסות של אתמול. ייתכן שאילו היתה הממשלה הולכת בדרך זאת, לא היתה זוכה לגיבוי של האופוזיציה, אבל אני מאמין שאולי כל מפלגה היתה מברכת בסופו של דבר על כל החלטה שהיתה מביאה להצלתו של נחשון, זיכרונו לברכה.

כיהודי מאמין אין אני דוגל באשליית כוח הזרוע ובהסתמכות יתירה על יחידות מובחרות. תופעת ה"סמוך עלי", הייחודית כל כך לדמותו של הישראלי, נוגדת מכול וכול את אמונת היהדות. ההסתמכות על יכולת האנושות וכוח הזרוע, כשאינה מלווה באמונה איתנה בצור ישראל וגואלו, בעזרת ה', היא פתח לאסונות ולכישלונות. תחושה של "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה" הובילה מאז ומעולם לטרגדיות, לאסונות ולמחדלים נוראים.

אנו מאמינים באמונה שלמה, כי הכול בידי שמים, וכי כל האמצעים האחרים הם שלוחיו.

אני רוצה לצטט מתלמוד ירושלמי, מסכת פאה, פרק א'. המסכת הזאת מעלה לדיון שאלה מאוד מהותיות: כיצד ייתכן – כך שואלים רבותינו – שצבאו של דוד המלך, שבדורו כולם צדיקים היו, יצא למלחמות ונחל תבוסות, ואילו צבאו של אחאב, שהיה חוטא ומחטיא את הרבים, דווקא הוא נחל ניצחונות במלחמות? אומר הירושלמי: "דורו של דוד כולם צדיקים היו, אבל היה בהם דילוטריין". בגללם היו נופלים במלחמה. היו אנשים לא הגונים בשלטון. אבל דורו של אחאב, על-ידי שלא היו בהם דילוטריין, היו יורדין למלחמה ומנצחים בה.

אלפיים שנה לאחר מכן ומאות שנים לאחר חתימת הירושלמי, באה ועדת-אגרנט ובמסקנותיה הגלויות תרגמה לעברית את דברי הירושלמי. הוועדה קבעה, כי הצבא אינו מנותק מהלך הרוחות בעם, בחברה. כאשר יש רפיון רוח בחברה, הרי זה עובר את הש"ג וחודר גם לצבא. "והיה מחנך טהור", זה לא רק סימן ההיכר של צבא ישראל אלא גם המתכון העיקרי להצלחתו.

צר לי לומר, אדוני היושב-ראש, ואני אומר את הדברים בכאב, בממשלת ישראל יש דילוטריין. כאשר יש בממשלה חברה שמרשה לעצמה לחרף ולגדף ערכים קדושים, זהו ביטוי קלסי למה שהירושלמי קורא דילוטריין. אין זה חשוב כלל אם הדברים הוצאו מהקשרם או לא, מה גם שלדובר יש רקורד מרשים בתחום זה. חמורים הדברים, כי כמה פעמים היא כבר – אני לא רוצה להזכיר את שמה – דיברה נגד ה', נגד התורה. היא מרשה לעצמה להגיד על גדולי התורה בורות. בורות היא אמרה. כל עוד היא תשב בממשלה, בכל מה שהממשלה תעשה, יהיו, לא עלינו, מפלות. תוציאו אותה. כמו שיונה צעק באוניה, שצריך להוציא אותו ואז לא יהיה הים סוער. תוציאו אותה מהממשלה הזאת. עוד היו צריכים להתייעץ אתה על הפעולה הצבאית.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — וישקוט הים מזעפו.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כאשר הולך לעולמו יהודי, נוהגים אנו לומר קדיש. המתבונן במלים של הקדיש ימצא שלכאורה אין כל קשר בין המוות והאבל ובין הקדיש. הקדיש הוא תפילה שעיקרה מתן כבוד לה' ובקשה שיתגלה ויתגדל כבוד ה' בעולם. אולם, באמירת הקדיש על-ידי האבלים יש ביטוי נעלה של צידוק הדין. כאשר יהודי נפטר, נוצל חלל ריק בעולמו של הקדוש-ברוך-הוא. כדי להשלים את החיסרון צריכים אנו להכריז "יתגדל ויתקדש שמיא רבה".

שני חיילים מלגיונו של מלך, מלך מלכי המלכים, אבדו לנו בימים אלה. והכול בשם השלום. וכשאנו צועדים אחר מיטותיהם של הקדושים ומשתפים עצמנו באבל המשפחה, אנו איננו מאבדים את אמונתנו וביטחוננו בבורא עולם ומכריזים קבל עם ועולם: יתגדל ויתקדש שמיא רבה. זה מה שעשה יהודה וקסמן כל רגע ורגע. כל רגע ורגע הוא קיבל את הדין על עצמו. הוא הביא בן לעקדה, על-ידי רוצחים שאומרים לעצמם שהכול זה בשם השלום.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת אברהם שפירא.

אני מזמין את השר אפרים סנה, ששייב על ההצעות לסדר-היום בנושא חטיפתו של החייל נחשון וקסמן, זיכרוננו לברכה, בידי ה"חמאס". אדוני השר, בבקשה.

שר הבריאות א' סנה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בערב שבת הסתיימה באקורד נורא של גבורה ומוות פרשת חטיפתו של נחשון וקסמן, איש חטיבת גולני, זיכרוננו לברכה.

חמישה ימים היה העם כולו עם משפחת וקסמן, משפחה שהרשימה באצילותה, באמונתה בצור ישראל.

היום כולנו עם משפחת סרן ניר פורז, משפחה שגורלה בבואה לגורלנו. סרן ניר פורז, קצין הסיירת, לוחם בן לוחם, בן לספרטה העברית הבלתי-מנוצחת.

רבותי חברי הכנסת, הרבה מלים וסממאות הושמעו מעל הדוכן הזה ובמקומות אחרים על חשיבותה של המלחמה בטרור, על נחישות העמידה מול הטרור. אבל יש רגע שבו מי שבידו האחריות צריך לתרגם את המלים ואת העקרונות להחלטה אמיצה וקשה.

על כן, ברגע שנוצרה אופציה לעשות כן ניתנה הפקודה לצה"ל לפעול ולנסות לשחרר את סמל נחשון וקסמן, זיכרוננו לברכה. זו המדיניות מאז ומעולם, שכל אימת שיש אפשרות לפעול בכוח, לשחרר בני ערובה, זה הדבר שאנחנו עושים.

מדובר הפעם בפיגוע-מיקוח המסובך אולי יותר מכל פיגועי המיקוח הקודמים: המקום שבו הוחזק בן הערובה, זהותם של החוטפים, אנשים שבדרך כלל במקרים הקודמים מיהרו ורצחו את בן הערובה עוד לפני כל משא-ומתן, והעובדה שבניגוד למקרים קודמים לא הם היו אלה שניהלו את המשא-ומתן אלא הותירו את זה ביד איזה גורם נעלם ובלתי ברור. זה היה ניסיון חילוץ בתנאים קשים באופן מיוחד. ועל כן, כבוד ליחידה המבצעת ותודה לשירות הביטחון שסיפק את המודיעין הנכון והמדויק.

הקרב עם ה"חמאס" לא הסתיים, הוא נמשך והוא יימשך. הממשלה הזאת הוכיחה, שבמלחמתה בטרור היא מסוגלת לקבל החלטות גורפות, נועזות, חסרות תקדים בתקיפות, כאשר יש בכך צורך מבצעי. כך גם יהיה.

אבל זו טעות לראות במלחמה ב"חמאס" רק את הפן הצבאי. ה"חמאס" צומח על רקע מסוים, על רקע העוני והבערות והמצוקה בחברה הערבית בכלל ובמקרה זה בחברה הפלשתינית. לכן, מי שקורא להמשיך את הסגר על הרצועה אינו נותן עצה טובה למלחמה בטרור הפונדמנטליסטי. זהו בדיוק הרקע שעליו הוא גדל ובו הוא מתחזק. דווקא שינוי המצב בתוך עזה נותן פתח לכך שה"חמאס" ילך וייחלש.

חבל שחבר הכנסת בניזרי איננו פה, כדי שאשיב לו ישירות: לא הפקדנו את ביטחון ישראל בידי ערפאת. אין טעות גדולה מזו. נכון הוא, ה"חמאס" הוא אויב משותף לנו ולרשות הפלשתינית, אבל את ביטחון ישראל אנחנו מפקידים בידי צה"ל ובידי שירותי המודיעין שלנו ובהם אנחנו בוטחים, לא באף אחד אחר.

היום הוא יום רע לאויבי השלום, ולרוצחי ה"חמאס" בכלל זה. היום נחתם הסכם שלום עם המדינה הערבית שגבולה אתנו הוא הארוך ביותר, עם המדינה ששליש מבניו של העם הפלשתיני הם אזרחיה. זו מכה קשה לאויבי השלום.

זו אולי איזו נחמה פורתא, שאין בה בימים הקשים האלה לנחם ולפצות על אובדן חיי החיילים היקרים.

בשם הממשלה אני מציע להעביר לוועדת החוץ והביטחון את 11 ההצעות שהוצעו פה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני השר, על תשובתך.

יש לנו הצעות אחרות של חברי הכנסת המבקשים להסיר הצעות של חברי כנסת אחרים. ראשון המציעים להסיר הוא חבר הכנסת סאלח טריף; איננו.

אני מבקש מחבר הכנסת יוסף בא-גד, שמבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת פורת, שינמק את הצעתו.

בבקשה, אדוני, דקה אחת. אני מבקש לעמוד בזמן.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני השר, אני לא יודע אם תהיה לך אפשרות לתת לי תשובה, אבל אנא רשום לפניך, אני לא דן על הפעולה, כי החלטנו, היה מה שהיה. אבל יש דבר שאין לו תשובה: למה חיכו 48 שעות עד לתחילת החיפוש? הידיעה נמסרה לצבא על-ידי ההורים ביום ראשון בשעה 24:00. ביום שני בשעה 10:00 הם התלוננו לפי הבקשה במשטרת נווה-יעקב. בימים שני ושלישי לא חיפשו, אלא רק חברים מתנדבים שפנו גם אלי בשיבת "נחלים", וגייסתי תלמידים ומזון. לא חיפשו.

כאשר עליתי לדוכן ביום שלישי והתרעתי על כך, שר המשטרה כעס עלי. אבל לשר המשטרה היתה גדלות לקרוא אותי אליו בשעה 22:00 ולומר לי: הרב בא-גד, אני מבקש סליחה, אתה צדקת.

מה היתה חשיבות החיפוש? יש לי פה סקופ, אני מבקש שתבדוק את זה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בא-גד, מה הצעתך? הרי השר לא ישיב על השאלות שלך. אנחנו לא בשאלות ותשובות. אנא ממך, אדוני.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש משהו שחייבים לדעת. בטרמפיאדה היתה עוד בחורה. היא לא נכנסה למכונית, כי היה שם רק מקום אחד. היו ארבעה מחבלים עם כיפות והיה מקום לגבר. הוא נכנס. היא לא שמה לב, זה טבעי. היא לא היתה אתו, היא היתה בנפרד. ברגע שהיא שמעה את ההודעה שהוא נעדר, באיחור של 48 שעות, היא רצה והודיעה ועזרה לזהות. לו היא היתה שומעת קודם, היא היתה מזהה קודם וייתכן שהדברים היו קורים אחרת.

אני אודה לך אם תואיל לבדוק את האינפורמציה ולהסביר למה חיכו 48 שעות. אגב, הגשתי היום הצעת חוק או תקנון, שלהבא בכל מקרה יש לחפש מייד, אלא אם כן זה סכסוך משפחתי. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אני מבין שאתה מבקש להסיר את ההצעה. אתה לא אמרת.

יוסף בא-גד (מולדת):

הדברים ברורים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מזמין את חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, שמבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן. בבקשה, אדוני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, הקריאה להריגת השיח' אחמד יאסין היא קריאה מרושעת, אכזרית, שתפגע קודם כול באינטרסים של מדינת ישראל ובתהליך השלום כולו. מעשה נפשע כזה יבעיר את הגדה והרצועה, ויהיו לו השלכות חמורות לגבי מערכת היחסים בין שני העמים – ואולי עם העולם המוסלמי כולו.

אני קורא לממשלה לשחרר את השיח' אחמד יאסין מייד, כיוון שהשארנו בבית-הכלא תדרבן את תומכיו למעשי חטיפה נוספים בניסיון לשחררו, דבר שעלול להביא לפגיעה בחיי בני-אדם נוספים. שחרורו יביא לרגיעה ויהיו לו השלכות חיוביות לגבי תהליך השלום באזור.

חבר הכנסת רפאל איתן חייב לחזור בו מהקריאה המטופשת להריגת השיח' אחמד יאסין. כן, ישוחרר השיח' יאסין, מייד. לכן אני מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן מסדר-היום של הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

אני מזמין את חבר הכנסת טלב אלסאנע, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גון שגב; איננו. זה גם לא מקובל שחבר הכנסת המציע, שמעלה הצעה לסדר, גם יבקש להסיר. נצטרך לתקן את התקנון בסוגיה הזאת.

אני מזמין את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, המבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי. גברתי חברת הכנסת, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, ביקשתי להסיר את בקשתו של חבר הכנסת זאבי משום שאנחנו נמצאים בשלב שבו צריך למצוא דרכים להאיץ את התהליך הקיים עם הפלשתינים ולעבור, מייד, למשא-ומתן על הסדר הקבע.

לעומת זאת, חבר הכנסת זאבי נתן היום שיעור מגעיל בגזענות, בתוקפנות, בהשמעת גידופים כלפי חבר כנסת ערבי שפעל לפי מיטב שיקולו, ואני חושבת שהכנסת צריכה להסיר את הצעתו מעל סדר-יומה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

אני מזמין את חבר הכנסת דוד מנע, שמבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע; איננו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני יכול להסיר את הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע?

היו"ר ר' אדרי:

לא, אדוני, עוד מעט יש לך רשות הדיבור – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

נרשמת לדבר אחר, אדוני, ואני חייב לכבד את הרשות – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

אתה תדבר עוד מעט, ותגיד מה שאתה חושב לנכון. אתה הרי יודע, אני לא צריך להעיר לך ולא צריך לומר לך זאת.

אני מזמין את חבר הכנסת עוזי לנדאו, שמבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רענן כהן. אדוני, בבקשה, אחרון המציעים להסיר את ההצעות לסדר-היום. לאחר מכן ניגש להצבעה. בבקשה, אדוני.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להסיר מסדר-היום את הצעתו של חבר הכנסת רענן כהן בפרשת חטיפתו ורציחתו של – –

רענן כהן (העבודה):

רחבעם זאבי (מולדת):

מסיבה טכנית – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — החייל וקסמן, השם ינקום דמו. יש בפנינו מקרה מסוים, אבל יחד עמו יש מדיניות שלמה שהובילה אל המקרה הזה, והובילה אל אותו ניסיון רצח בלבה של ירושלים בתחילתו של השבוע.

אדוני היושב-ראש, בשני המקרים האלה מדובר באסירים משוחררים שממשלה זאת שחררה, כאילו אין דם על ידיהם. עכשיו יש דם על ידיהם ויש נשק של המשטרה הפלשתינית, ואם הממשלה לא תשנה את מדיניותה, מקרים אלה של רצח, חטיפות ומעשי טרור בלב יישובים עבריים יישנו.

אני שותף לדברי השבח של חבר הכנסת רענן כהן למדיניותה העקרונית של הממשלה בפרשה הזאת, אבל אני חולק עליך, חבר הכנסת כהן, לגבי שיקול הדעת של ראש הממשלה בביצוע המדיניות הזאת; הוא נתגלה כשגוי. ראש הממשלה, כמו במקרים רבים, מגלה תחת לחץ שיקול דעת מוטעה. צריך היה לצפות מראש הממשלה, לאחר ארבעה ימים של חוסר שינה, של תנאים מורטי עצבים, כי ייוועץ בחבריו, כי יאזין, כי ישמע. צריך היה לצפות מראש הממשלה, למשל, שיאפשר שלא להטיל צנזורה על שידורי ישראל שעה שבכל העולם משדרים את הידיעות כמעט בזמן אמיתי. יש דוגמאות נוספות.

על כן, אני סבור, אדוני היושב-ראש, שיש להסיר את ההצעה של — —

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מציע להסיר — — —

היו"ר ר' אדרי:

עוד משפט אחד.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

עוד משפט אחד, הוא היה כבר מסיים.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מציע --

בנימין טמקין (מרצ):

עוזי לנדאו (הליכוד):

-- להסיר את ההצעה של חבר הכנסת רענן כהן --

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת עוזי לנדאו.

אנחנו עוברים להצבעה.

לפני כן, חברי הכנסת, לפני שנצביע, אני מבקש בשמי ובשם הכנסת, בשם הבית, להביע את תנחומינו והשתתפותנו בצער המשפחות וקסמן ופורז על אובדן יקיריהן-יקירינו. מי ייתן ולא ידעו דאבה עוד.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הסרה? אבל לפני כן אני מבקש לשאול את חברי הכנסת המציעים, אם הם מסכימים שהנושא יעבור לוועדה על-פי הצעת השר. חבר הכנסת מיכאל איתן? איננו. חבר הכנסת רענן כהן, אדוני, אתה מסכים שהנושא יעבור לוועדת החוץ והביטחון?

רענן כהן (העבודה):

מה שהשר יחליט – אני מסכים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. חבר הכנסת בנימין טמקין, אדוני, האם אתה מסכים? אני מודה לך. חבר הכנסת רפאל איתן, אתה מסכים שהנושא יעבור לוועדה? אני מודה לך. חבר הכנסת רחבעם זאבי, אדוני מסכים?

רחבעם זאבי (מולדת):

כן, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אדוני מסכים? אני מודה לך. חבר הכנסת גונן שגב – איננו. חבר הכנסת שלמה בניזרי – איננו. חבר הכנסת טלב אלסאנע – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

מסכים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אברהם שפירא – איננו.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 16, נגד – אין, נמנעים – אין. ההצעות בדבר חטיפתו של החייל נחשון וקסמן עוברות לוועדת החוץ והביטחון. תודה.

הצעות לסדר-היום מעצרה של הגברת ענת כהן מחברון ופעולות השב"כ, מצ"ח והמשטרה כלפי אנשי קריית-ארבע

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: מעצרה של הגברת ענת כהן מחברון ופעולות השב"כ, מצ"ח והמשטרה כלפי אנשי קריית-ארבע – הצעות לסדר-היום מס' 4935, 4936, 4938, 4944, 4968 ו-4978. ראשון הנואמים, אדוני חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מחכה לשרים – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני אודה לכם אם חברי הכנסת והשרים יואילו לתפוס את מקומותיהם על מנת לאפשר לחבר הכנסת זאבי לשאת את דברו. אודה לכם. חברי הכנסת, השרים הקשיבו, וחברי הכנסת טרם הקשיבו. אני מודה, תודה. בבקשה, אדוני.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, תפקידיה של משטרת ישראל הם כבדים וחשובים, והם נוגעים לביטחוננו ולאיכות חיינו. השוטרים והקצינים, כמו גם חיילי משמר הגבול, עושים את עבודתם בתנאים קשים ולעתים תוך סיכונים. לא תמיד יודע הציבור להעריך את העבודה שעושה המשטרה, אבל לעתים בכל זאת הם זוכים להערכה ולהוקרה, כפי שהיה בשבוע שעבר בהתקפת הדמים על נחלת-שבעה, שבה הוכיחו השוטרים אומץ לב ומיומנות והצילו חיי אדם.

אלא שכל זה כאילו מתגמד ואולי מתבטל ויורד לתהום הנשייה כאשר שוטר אחד או קבוצת שוטרים עושים פלסטר את תפקידם, מועלים בשליחותם, מפעילים את כוחם וסמכותם בלי טעם ובלי הצדקה ומתעמרים באזרח הקטן. כך זה היה ביום ה', 6 בחודש אוקטובר, בחברון, כאשר שוטרי משטרת ישראל חטפו בכוח ובאלימות את תושבת חברון, הגברת ענת כהן, אם לשמונה ילדים, שהצעיר בהם הוא תינוקה דוד, בן החודשיים.

העדויות שהובאו בפני על דבר מעצרה של ענת כהן מצטרפות לסיפור זוועה ולכתב אשמה ציבורי נגד משטרת ישראל בחברון. יש בהם התאנות, שררה, אלימות, שקרים, התעמרות, אובדן צלם אדם, חוסר אנושיות, סאדיזם, פראות וביוש המדים של משטרת ישראל.

יקצר המצע מלתאר את כל ההתחכמויות וההתעללות של השוטרים באזרחית אחת, שהעזה בעבר להגיש תלונה על שוטר שדרס אותה במזיד ברכבו, בעוד הוא הציע לה לבקש ממנו סליחה ואז הוא לא יגיש תלונה נגדה על הפרעה לשוטר, כביכול.

בהמשך הדברים, אותה גברת, ששמה ענת כהן, העזה להנציח במצלמת וידאו את התקריות שבהן שוטרים היו אלימים ופעלו באלימות. הם תבעו ממנה שתפסיק לצלם, ומאחר שהיא עמדה בסירובה והמשיכה לצלם, היא הפכה יעד מבוקש. הם עושים לה "סדרת חינוך" ו"פעולות תגמול".

אותו שוטר שדרש ממנה להפסיק לצלם הזהיר אותה בעלילת שקר: "את תקפת אותי ואני אתלונן עלייך". היא השיבה לו, שלצלם זה לא תקיפה. בהמשך הוא קרא לעברה: "את ידועה בציבור", וצחק מהבדיחה התפלה שלו. אפילו החיילים ששמעו זאת נפגעו מההתבטאות הזאת והעירו לו. אולי במשטרה "ידועה בציבור" זו בדיחה, אבל בקהילת היהודים שומרי המצוות בחברון זוהי חרפה ונאצה, ומן הדין לשוטר יהודי בחברון בתקופה עמוסת מתח יהיה חינוך שונה ויהיו נימוסים שונים.

חטיפתה של ענת כהן בכביש העולה לתל חבורן, הנקרא גם תל-רומיידה או אדמות ישי, היא גם כן תעודת קלון למשטרת חבורן. אפשר היה לעצור את ענת בביתה. משמר עומד בפתח ביתה כל הימים. לא צריך לביים מרדף אחרי אשה, אם לשמונה, ברחובות חבורן, אל מול פניהם העולצות של הערבים. לא צריך להפעיל כוח פיסי כדי לעוצרה, ובוודאי לא בידי שוטרים ממין זכר. השוטרים שברו את אצבעה של ענת כהן, אולי מפני ששמעו שרבין אמר פעם לשבור ידיים ורגליים. המשטרה לא פעלה כך נגד נשים ערביות שסיכנו אותה בכל שנות האינתיפאדה, ואל לה להראות את גבורתה על אשה יהודייה קטנה.

תמוה הדבר, שסירבו לצרף לה את תינוקה, שזקוק להנקה. תמוה הדבר, שסירבו להעביר לרופאה דוח רפואי תוך שימוש נפסד במסירת מספרים שגויים של הפקס. מוזר הדבר, ששוטרים רצו להסיעה לירושלים עם תינוק לא חגור בניגוד לחוק. חמור הדבר, ששוטרת תדרכה כל גורם רפואי בחבורן ובירושלים בהיחבא ובסוד.

חרף כל הצהרותיו של שר המשטרה בבית הזה, המשיכו להופיע השוטרים בלי תגי זיהוי. כך היה ליד מערת-המכפלה לפני שבועות אחדים, והתלוננתי על כך בפניהם ובפני השר, וכך היה ביום מעצרה של ענת. יש שוטרים שאינם רוצים להזדהות ואינם רוצים כי יצלמו אותם.

הנחתי על שולחן הכנסת הצעת תיקון לפקודת המשטרה, שלפיה הסמכויות הנתונות לשוטר תהיינה לו רק כאשר הוא עונד תג זיהוי הנושא את שמו. אני מקווה שהתיקון הזה יתקבל בהקדם ולא ניאלץ להתחנן שוב ושוב על תיקון הקלקול הזה.

מדוע צריך היה לדחוף נשים, להכות ילדים קטנים שבאו לראות את אמם במעצר, לנסות לחטוף מצלמות ולשבור אותן, לגלגל אשה אחרת במורד המדרגות כשהיא נפגעת בראשה? מדוע מנעו מענת שיחה עם עורך-דינה במשך שעות?

ההתנהגות הזאת של המשטרה אינה מוסיפה לה כבוד ואינה פותרת את הבעיות. אנחנו רק בתחילתו של המאבק על ארץ-ישראל, ונכוננו לנו עוד ימים קשים, ימים שבהם נפגין ונמחה ונתנגש במשטרה. שני הצדדים צריכים להיות מאופקים, מכבדי חוק ושקולים. אבל מסופקני אם דבר זה יצלח בהרכב הנוכחי של משטרת חבורן.

אני קורא לשר המשטרה, שאיננו פה, ואין פה בכלל שום שר – הנה נכנס כרגע שר והוא לא שמע על מה אני מלין ועל מה אני כואב ועל מה אני זועק – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני מתנצל. כרגע נגמרה ישיבת הממשלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני קורא לממלא-מקום שר המשטרה לחקור את תלונתנו בצורה יסודית וישרה, ולא באמצעות קציני משטרת ישראל, להסיק את המסקנות המתבקשות, ולהרחיק ולהעניש את הראויים לכך. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת זאבי.

לפנינו שש הצעות לסדר-היום בנושא הזה. אני מזמין את חברת הכנסת נעמי חזן. גברתי חברת הכנסת, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא שלפנינו עוסק בשלטון החוק ובזכויות האזרח.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גם בכבוד האשה.

נעמי חזן (מרצ):

בזכויות האזרח שכוללות גם את זכויות האשה, חבר הכנסת רביץ.

יוסף בא-גד (מולדת):

את לא מכירה בזכויות הנשים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

כבוד הנשים. יש לנו כבוד לנשים.

נעמי חזן (מרצ):

הגברת ענת כהן, שנעצרה לפני כעשרה ימים, חשודה בסדרה של מעשים קשים נגד שוטרים. היא חשודה בכך שהיא מנעה מעצר יהודים שיידו אבנים על ערבים. היא חשודה בכך שבעטה בשוטר בעת שניסה לעצור שתי נשים. היא חשודה בקללות ובגידופים.

השקפת עולמה של הגברת ענת כהן רחוקה מרחק רב מהשקפת עולמי. אבל, משום שאינני מסכימה עם דבר אחד שהגברת ענת כהן אמרה, מותר לי לעלות על דוכן הכנסת ולומר, שאף שהיא לא מכבדת את שלטון החוק, אני חייבת להגן על הזכויות שלה כאזרחית במדינת ישראל.

ייתכן מאוד שהשתמשו באלימות יתר בעת מעצרה של הגברת ענת כהן. ייתכן מאוד שהשתמשו בכוח מיותר. כאשר קשה לי להבין עד עצם היום הזה כיצד הפרידו בינה לבין תינוקה בן החודשיים; עד כדי כך שבסופו של עניין זה הביא לאשפוז.

כן, הגברת ענת כהן, אני קמה פה עכשיו ומגינה על זכויותיך אף שאינני מסכימה אתך כלל ועיקר בנושאים המדיניים. אני חושבת שהיה צריך מייד בעת המעצר להביא לך את תינוקך. אני חושבת שיש לך זכות מוחלטת להתייעץ עם עורך-דין. אני בעיקרון כבר שנים נאבקת נגד מעצרים מינהליים. אלה זכויותיך כאזרחית מדינת ישראל, וחובתי לקום כאן ועכשיו ולהגן על הזכויות הללו.

אבל, מותר לי גם לשאול אותך ואת חבריך בקריית-ארבע ובחברון, איפה הייתם לפני חמש שנים כשהתלוננו על מעשי אלימות נגד פלשתינים? איפה הייתם לפני חמש שנים ולפני שנתיים ולפני חצי שנה כשהתלוננו על מעצרים מינהליים של פלשתינים? האם אתם עושים איפה ואיפה? אתם רוצים שאנחנו נגן על זכויותיכם, ואנחנו עושים זאת, אבל אינכם מוכנים להבין דבר בסיסי אחד לגבי שלטון דמוקרטי באופן כללי, והוא ששלטון החוק הוא עיוור; הוא לא מבחין בין אשה לבין גבר, חבר הכנסת רביץ.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אל תגני.

נעמי חזן (מרצ):

שלטון החוק איננו מבחין בין ערבי ליהודי. שלטון החוק צריך להיות מיושם לגבי כולם. אז איפה הייתם? אתם מצפים שאני וחברי נהיה אתכם? ואנחנו אתכם בעניין של הגנה בסיסית על זכויות האזרח. אבל אתם נאלמתם לחלוטין. אתם רוצים רק זכויות של יהודים ולא זכויות של ערבים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא מצפים מכם לשום דבר. מצפים ממי שראויים לעסוק בכל מיני נושאים ביושר. לא ממך.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת לנדאו, אפשרתי לך קריאת ביניים אחת. יש טעם בזה. אני מבקש לא להוסיף. אני מודה לך. בבקשה, גברתי.

נעמי חזן (מרצ):

תודה על ההגנה.

אני מצטטת מפיו של צבי קצובר, ראש מועצת קריית-ארבע: "האם מותר לאפשר לאלוף בירן להשתמש בסמכויותיו על-פי חוק?" אני מצטטת עוד הפעם מפיו של צבי קצובר: "אילן בירן, אלוף פיקוד המרכז, הוא עלוב הפיקוד". אני מצטטת מפיו של אליקים העצני: "אנחנו נמצאים תחת שלטון צבא כיבוש של ממשלה זרה". אותו אדם שטוען פה שיש ממשלה זרה בא ודורש את ההגנה של אותה ממשלה על זכויותיו כאזרח. וחבר הכנסת הנכבד שאול יהלום: "הצבא והמשטרה הפכו להיות זרוע אכזרית וברוטלית בידי השלטון".

אז הגנה על זכויות האזרח – לכולם, בכל עת. וזאת הגנה גם על שלטון החוק, שאותו מבצעים יום יום, 24 שעות ביממה, חיילי צבא-הגנה לישראל ומשטרת ישראל וכוחות הביטחון של ישראל. מי שרוצה ששלטון החוק יחול עליו, חשוב מאוד שלא יערער את שלטון החוק במדינת ישראל. וצריך להגיד "לא" לפוליטיזציה ולניסיונות לפוליטיזציה של הצבא; "לא" להאשמות שווא מהסוג הזה; ו"כן" לזכויותיה של ענת כהן, ושל שכנתה הערבייה בחברון, להגנה מלאה על זכויות יסוד ועל כבוד האדם והאשה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת נעמי חזן. רשות הדיבור לחבר הכנסת רענן כהן, באותו נושא. בבקשה, אדוני.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, אי-אפשר לעלות לדוכן השבוע, היום, בלי להזכיר שוב את פרשת חטיפתו של החייל נחשון וקסמן, זיכרונו לברכה, ואת פעולת צה"ל שבה נהרג קצין ביחידה מובחרת ונפצעו עשרה חיילים. מעל במה זו רצוני לשלוח ניחומים למשפחת וקסמן ולמשפחת פורז ולאחל החלמה מלאה לפצועים.

כמו-כן אני רוצה לציין את התגובה האמיצה של ראש הממשלה, שהחליט על הפריצה לבית בביר-נבאלה. ואני רוצה לברך על תהליך השלום עם ירדן, כשהיום הוא אולי רגע היסטורי, יום חדש במזרח התיכון, אולי עידן חדש.

אסור לנו להיכנע לדרישותיהם של אנשי ה"חמאס" הקיצונים ולטרור, כי כניעה כזאת רק תביא לפעולות טרור נוספות. מוכרחים להודות שפעולות הרצח של אנשי ה"חמאס" הקיצונים מגמדות את פעולותיהם של אנשי הימין הקיצוני, דוגמת חלק מהמתנחלים בקריית-ארבע. עם זאת, ממשלת ישראל אינה יכולה להסכים להפרת החוק ולפעולות הקיצוניות של מתנחלים קיצונים הלוקחים את החוק לידיהם.

רבותי חברי הכנסת, ביוני השנה פלשו מתנחלים לשכונת אשמורת-יצחק בקריית-ארבע ואיימו להתנגד בכל כוח ובכל תוקף לפינויים על-ידי צה"ל. המתנחלים קראו לאלוף פיקוד המרכז, אילן בירן, בוגד ורוצח. ולניצב אריה עמית הבטיחו: אנחנו עוד נטפל בכך.

לימור לבנת (הליכוד):

אריה עמית אמר את זה למתנחלים אחרי ההפגנה. התבלבלת.

רענן כהן (העבודה):

לא, לא התבלבלתי.

לימור לבנת (הליכוד):

אריה עמית אמר את זה למתנחלים. אני הגשתי על זה שאילתא בשבוע שעבר לשר המשטרה, וזה לא הוכחש.

רענן כהן (העבודה):

אני מוכן לבדוק, ואם אכן את צודקת – – –

לימור לבנת (הליכוד):

אחרי ההפגנה הגדולה שהיתה כשערפאת ביקר בעזה, אריה עמית אמר: אני עוד אסגור אתם חשבון.

רענן כהן (העבודה):

אני מדבר על מקום אחר, על אירוע אחר, בזמן אחר. זה הציטוט שאני ראייתי. אנחנו ניזונים ממערכת העיתונות. אם הציטוט הזה איננו נכון, אני אבוא ואתנצל. אבל אני מעריך שכך נאמר.

ההצעה המועלית כאן היום לסדר-היום באה לדבר על יחס לא הוגן כביכול של המשטרה, צה"ל, מערכת הביטחון והשב"כ כלפי המתנחלים. ואילו אני בא ומתריע, שיש להילחם נגד פורעי חוק הפולשים לדירות לא להם ומכנים בשמות גנאי אלופים בצה"ל העושים תפקידם נאמנה.

ביוני גינה גם חבר הכנסת בנימין נתניהו בחריפות את התבטאויותיהם של תושבים מקריית-ארבע נגד האלוף בירן, ואמר כי "מי שמכנה קצינים בצה"ל בתואר רוצחים ובוגדים, מוציא עצמו מן המחנה הלאומי".

אני חושב שתקיפת חיילים וקצינים והעלבותם מנוגדות לחוק. לדעתי, אסור לממשלת ישראל להיקלע למצב שבו קבוצת אנשים מהשוליים מצליחה לכוון, ולמעשה להכתיב את מדיניותה. הממשלה צריכה להילחם בפורעי חוק אלה. היא צריכה לקבוע מדיניות ולאכוף אותה במלואה, כל עוד היא מכהנת בשלטון.

הזכרתי את המקרה מיוני האחרון, משום שבשבוע שעבר חזר התסריט על עצמו, אדוני היושב-ראש, ושוב תקפו מתנחלים בקריאות גנאי את האלוף בירן, הממלא את חובתו כקצין. הדבר מיתוסף על פסקי הלכה שונים של רבנים מקריית-ארבע, המורים על התנגדות לכל פקודה לפנות מתנחלים מבתיים בחברון ושאר דיבורים על התקוממות וסירוב פקודה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מדינת ישראל מושתתת על עקרונות דמוקרטיים, שעל-פיהם מפלגה שקיבלה רוב בבחירות מנהלת את המדינה כל עוד מפלגה אחרת לא עלתה לשלטון. על-פי עקרונות אלה, הצבא אינו מעורב במדיניות אלא רק ממלא אחר המדיניות הנקבעת על-ידי הממשלה. על כן, אסור שאזרחי המדינה יסיתו נגד חיילים, ואסור לרבנים לקבוע פסקי הלכה החותרים תחת אושיות המדינה.

במשך 45 שנים הצלחנו לקיים כאן מדינה דמוקרטית, היחידה באזור עד כה, ובמשך 25 השנים מאז נכנס צה"ל ליהודה, לשומרון ולחבל-עזה נשמעו חיילי צה"ל תמיד להוראות מפקדיהם ולמדיניות הממשלה. אולם, בשנה האחרונה יש ניסיונות לחבל בכללי המשחק שנקבעו. הקיצונים מקריית-ארבע מנסים לטעון, כי הצבא הולך כעיוור ומבצע את מדיניות הממשלה, המוליכה לדעתם לאסון לאומי. בפני אנשי הימין פתוחות כל הדרכים הדמוקרטיות למחאה, להפגנה, לגיוס דעת קהל. אבל, אסור להם – ואני חוזר: אסור להם להמריד את הצבא נגד המדינה. אסור להם לפגוע בחיילי צה"ל ובקציני צה"ל אשר מבצעים את עבודתם, כי זה תהליך הרסני למדינה, וחובת כולנו לעשות הכול כדי לעצור תהליך מסוכן זה.

כאשר אנשים במועצת יש"ע קוראים למאבק בממשלה בכל האמצעים, ואף טוענים כי הממשלה איבדה את הלגיטימציה שלה, אין מקום לתמיהה על התנהגותה של ענת כהן מקריית-ארבע, שנעצרה על הכשלת פעולת שוטרים. רבני יש"ע מזהירים כל העת ממלחמת אחים, ובה בעת הם משלהבים את התושבים למלחמת אחים. וכך מגיע המצב שבו שוטרים נאלצים לנקוט – – –

לימור לבנת (הליכוד):

איך אתה מעז להגיד שרבני יש"ע משלהבים את התושבים למלחמת אחים? איך אתה לא מתבייש להגיד את זה?

רענן כהן (העבודה):

זה בדיוק מה שקורה. אני אומר את האמת. כך זה מצטייר, כך הם עושים, כך הם פועלים.

לימור לבנת (הליכוד):

רבני יש"ע משלהבים את התושבים למלחמת אחים? תתבייש לך.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לפנות מעל במה זו גם למתנחלים וגם לצבא. אנחנו נמצאים בתקופה קשה מאוד מבחינה פוליטית פנימית. הקיטוב שהיה קיים תמיד בין ימין ובין שמאל התחדד כיום בצורה שכמעט לא היה כמוה בתולדות מדינת ישראל, וזאת בגלל, אולי, תהליך השלום, ואסור להסתיר זאת. המתנחלים יכולים לאבד, בעקבות תהליך השלום, את ביתם, וחייבים להבין את עומק ההתנגדות שלהם לתהליך, כמו גם את עומק ההתנגדות של מתיישבי רמת-הגולן. לכן הצבא חייב לנהוג כלפי המתנחלים בהתחשבות ובהבנה. אבל, מצד שני, אסור למתנחלים לשכוח שאין בשום אופן לערב את הצבא בתהליך הפוליטי, כי הדבר בנשמתה של הדמוקרטיה במדינת ישראל. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת רענן כהן.

אני מזמין את חברת הכנסת לימור לבנת. בבקשה, גברתי.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטערת שחברת הכנסת נעמי חזן לא נמצאת כרגע באולם, מפני שהדברים שהיא אמרה קודם בהחלט ראויים לתגובה, מצריכים תשובה. אני מצטערת לא פחות שחבר הכנסת רענן כהן יוצא ממש ברגע זה מהאולם, ולכן גם הדברים שהוא אמר יזכו לתשובה רק לצורך הפרוטוקול, אבל כנראה לא כדי שהוא ישמע אותם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

צונחים להם זלזלים – יש שיר כזה.

לימור לבנת (הליכוד):

"צנח לו זלזל".

היו"ר ר' אדרי:

גברתי, חברת הכנסת לימור לבנת, נסב את תשומת לבם לפרוטוקול.

לימור לבנת (הליכוד):

הם יעיינו בפרוטוקול, אין לי שום ספק, כמובן, כמובן. הבעיה היא שהממשלה צריכה לעיין בפרוטוקול לפעמים, וחברי הכנסת, אם יעיינו בפרוטוקול או לא, זה כבר פחות חשוב.

אדוני היושב-ראש, חשבתי להתחיל אולי בעניין אחר או מזווית אחרת, אבל הדברים שנאמרו כאן מחייבים תגובה, ואני רוצה לומר כמה דברים. דיברה כאן חברת הכנסת נעמי חזן בכשרון רב ובלהט רב על שלטון החוק, והסבירה מה זה שלטון החוק. היא דיברה על כינויים – הנה חברת הכנסת נעמי חזן, ואני שמחה על זה מאוד – היא אמרה איך כינו, וגם חבר הכנסת רענן כהן ציטט כאן מה אמרו על מי, ואיך כינו בכל מיני כינויי גנאי כאלה ואחרים, שאם הם נאמרו אני בוודאי מגנה אותם מכול וכול.

חברת הכנסת נעמי חזן אמרה, ששלטון החוק אינו מבדיל בין גבר לאשה, ושלטון החוק לא מבחין בין יהודי לערבי, וזה נכון. אבל שלטון החוק, או מה שנקרא שלטון החוק עכשיו תחת הממשלה הזאת, מבחין בין מי שדעתו כדעת הממשלה לבין מי שדעתו אחרת. ופה עוצרים אנשים על דעות, לא על מעשים, וכאן עוצרים אנשים כי הם חושבים אחרת, כי יש להם החוצפה והעוז לחשוב שמה שהממשלה הזאת עושה הוא חמור, שמה שהממשלה הזאת עושה איננו מקובל. על זה עוצרים פה אנשים.

חבר הכנסת רענן כהן עומד כאן קודם ומדבר על כך – בחוצפה בלתי רגילה – שרבני יש"ע מסיתים למלחמת אחים, דבר שהוא חסר כל שחר, מפני שרבני יש"ע, כמו רבנים אחרים, כמו כולנו, נלחמים כדי שחלילה לא תהיה מלחמת אחים אצלנו. אבל כאשר הוא אומר את הדברים האלה, הוא יודע שבדיוק הדיבורים האלה הם שיובילו בסופו של דבר, חלילה וחס, למלחמת אחים, והמעצרים האלה, שמבצעים כאן כל יום. מה קרה מכל הפרשה הגדולה של המחתרת, מכל המעצרים האלה של השב"כ? ההר הוליד עכבר.

רון נחמן (הליכוד):

ההר הוליד עכברוש.

לימור לבנת (הליכוד):

אפילו לא עכברוש – עכברון, חבר הכנסת נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

עכברוש.

חיים קופמן (הליכוד):

במקום להתעסק עם זה, אילו התעסקו ב"חמאס", אולי לא היו קורות כל הפרשיות האלה.

לימור לבנת (הליכוד):

נכון שצריך שיהיה שלטון חוק, אין שום מחלוקת בינינו על כך שצריך שיהיה שלטון חוק, אבל שלטון חוק זה שלא עוצרים אדם על דעותיו, ושלטון חוק זה שמותר להפגין גם בלי לקבל מכות – כמו שקיבלו היום ראשי הערים, ראשי ערי הפיתוח, שהלכו ללשכה של בייגה שוחט וחטפו מכות רצח, ושלטון חוק הוא ששוטרים שבאים להפגנות יענדו תגי זיהוי תמיד, בכל הפגנה. והם אינם עונדים, אדוני השר.

אני יודעת, אדוני השר, שאתה ממלא את מקומו של שר המשטרה, אז אני בוודאי לא באה בטענה הזאת אליך, אבל אני באופן אישי, ואני יודעת שגם חברי, כתבנו אין-סוף מכתבים עם תאריכים, עם שמות של שוטרים שלא עונדים תגי זיהוי כפי שצריך. אנחנו הבאנו את זה לוועדה לביקורת המדינה, היה דיון, וזה ממשיך. עוד הפגנה ועוד שוטרים ללא תגי זיהוי, ושוב, ושוב, ושום דבר לא נעשה כמו שצריך בעניין הזה.

שלטון החוק, חברתי חברת הכנסת נעמי חזן, משמעותו הגנה על זכויות האזרח – כן, על זכותו של אזרח לחשוב אחרת, על זכותו של אזרח להפגין נגד הממשלה הרעה הזאת. וזכותו של אזרח, חברת הכנסת נעמי חזן – –

נעמי חזן (מרצ):

— — — תחילי אותן זכויות על אזרחי מדינת ישראל הערבים.

לימור לבנת (הליכוד):

נעמי, אני לא הפרעתי לך.

היו"ר ר' אדרי:

גברתי, אני מודה לך על הערת הביניים, אני רק מבקש להזכיר שחברת הכנסת לימור לבנת גם היא העירה הערה אחת, ואני מבקש להסתפק בזה. עכשיו זה תיקו בין שתיכן. בבקשה, גברתי.

לימור לבנת (הליכוד):

שלטון החוק, חברי, הוא גם לשובות שביתת רעב כדי שלא ימסרו את רמת-הגולן לסורים, אבל ראש הממשלה חושב שזאת אנרכיה, כך הוא התבטא. הוא אמר: זה לא דמוקרטי לשובות שביתת רעב. שלטון החוק זה גם לפעול כך שבג"ץ לא יפסול החלטה אחר החלטה, הסכם אחר הסכם שהממשלה הזאת עושה. זה גם שלטון חוק. צריך לזכור את הדברים האלה, לא לבוא אלינו פה ולהגיד מה זה שלטון חוק. כולנו יודעים מה זה שלטון חוק. אל תטיפו לנו מוסר, אל תנסו לחנך אותנו, כי אנחנו תחת הממשלה הזאת רואים דברים שלא ראינו מתחילת שנות ה-50, אולי מה"סזון". כך רודפים אנשים כל הזמן על דעותיהם. שלטון חוק זה לא לקרוא לחברי כנסת — — —

חגי מירום (העבודה):

— — —

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני, חבר הכנסת חגי מירום, אני רוצה להגיד לך: שלטון חוק זה לא לקרוא לחברי כנסת כמוך וכמוני "מטומטמים". גם זה שלטון חוק: לכבד את הרשות המחוקקת, לכבד את הרשות השופטת — — —

חגי מירום (העבודה):

אני מזכיר לך את ההפגנות של "שלום עכשיו".

לימור לבנת (הליכוד):

— לא להגיד "בלי בג"ץ", לא להגיד "מחוקקים מטומטמים". גם אותך הוא העליב, לא רק אותי, ראש הממשלה הזה.

רון נחמן (הליכוד):

הוא באמת כזה מחוקק.

חגי מירום (העבודה):

אני סולח לו, הוא מביא שלום עם ירדן. אני סולח לו על ההערות האלה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מירום, אני מבקש שתקשיב על מנת שתוכל להעיר הערות.

רון נחמן (הליכוד):

הוא עובר לאופוזיציה לראש הממשלה.

היו"ר ר' אדרי:

לא, אני לא בטוח. זה נכון שהוא עבר לאופוזיציה?

לימור לבנת (הליכוד):

חבר הכנסת מירום? לדעתי הוא עבר לאופוזיציה, אבל זו בעיה שלכם במפלגת העבודה. הוא עבר מזמן.

רון נחמן (הליכוד):

מאז שהוא נסע ללבנון.

לימור לבנת (הליכוד):

בדיוק לזה התכוונתי.

אני רוצה עכשיו לצטט דברים שאמר חבר הכנסת חגי מירום, אם זיכרוני אינו מטעה אותי, פה, מעל הדוכן הזה.

חגי מירום (העבודה):

לאות מחאה אני עובר לספסל שלי, אני לא מוכן לשבת כאן.

לימור לבנת (הליכוד):

תעבור ספסל, אבל תיכף תראה.

אני רוצה לצטט, למעשה לא לצטט אלא לומר מהזיכרון – לא הכנתי את זה, לא הלכתי לספרייה, כי לא ידעתי שלכך זה יתגלגל – אבל, חבר הכנסת חגי מירום, אם אני לא טועה, עמד כאן מעל הדוכן הזה ואמר שרע מאוד שהממשלה הזאת מערבת את קציני הצבא בתהליך המדיני. נכון? לא טעיתי.

חגי מירום (העבודה):

לא.

לימור לבנת (הליכוד):

לא טעיתי.

זה שלטון חוק – לא לעררב בין צבא לבין תהליך מדיני, מה שנעשה כל הזמן על-ידי הממשלה הזאת. זה שלטון חוק, חברת הכנסת נעמי חזן.

נעמי חזן (מרצ):

— — — זאת לא פוליטיזציה.

לימור לבנת (הליכוד):

עירוב הצבא, חברת הכנסת חזן, על-ידי הממשלה, הוא הרסני. זה מה שהרסני לשלטון החוק.

וכאשר העילה לדיון הזה כאן היא מעצרה האלים של ענת כהן בחברון, אני לא רוצה לחזור על כל הדברים שאמרו לפני. אמר חבר הכנסת רחבעם זאבי – והכול נכון, העדויות מונחות לפנינו – איך היא נעצרה, ואני ראיתי אותה, וראיתי את החבלות על גופה, וראיתי לא רק איך הפרידו אותה מתינוקה, אלא איך לקחו אותה לניידת, ללא נעליים. ועוד כהנה וכהנה, ולא על-ידי שוטרים, אף שהיתה שם שוטרת, אלא על-ידי שוטרים ובניגוד להנחיות. ועוד כהנה וכהנה.

אבל כאשר הביאו אותה לשחרור, אמרו לה: אנחנו נשחרר אותך, אם תתחייבי שלא תתקרבי למערכת-המכפלה במשך 30 יום. וענת כהן אמרה, ובצדק: אני לא מוכנה. מה פתאום, מה הקשר? האירועים שבהם היא חשודה – רק חשודה, חברת הכנסת חזן – לא התרחשו במערכת-המכפלה. למה להגביל את כניסתה למערכת-המכפלה? עוד מעט לא ירשו לה לנסוע לכותל.

ובכן, היא סירבה, ואז הביאו אותה בפני שופט, והשופט פסל את הדרישה הזו של המשטרה. לא במקרה אמרתי זאת, כי השופט הוא שלטון החוק, אך הממשלה אינה נוהגת כחוק. אלו זכויות האזרח, לא לדרוש מאדם להתחייב – ורק בתנאי זה לשחררו – שהוא לא יתקרב למערכת-המכפלה – איזה מין דרישה היא זו? באיזו מדינה אנחנו חיים?

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש בידי עדויות רבות שאני מוכנה להעביר לשר. חשבתי לקרוא חלק מהן, אך זמני לא יספיק לי. לכן לא אקרא את העדויות על הכאת ילדיה של ענת כהן, על התפרעויות של שוטרים, עם שמות ופרטים, על התבטאויות חמורות של מפקד התחנה, לרבות עדויות של חברת הכנסת לשעבר גאולה כהן, אשר היתה נוכחת באירוע. אשמח להעביר לכם את החומר הזה. אינני בטוחה, לצערי, שגם כאשר אעביר את החומר, הבדיקה תיעשה כפי שצריך, כי בידי תכתובת שלמה עם גופים ועם מוסדות במדינה, על תלונות נגד אלימות של שוטרים, שכולן נענו ב"לא היו מספיק עובדות", וזאת גם כאשר מביאים תאריכים ושמות של שוטרים.

אדוני היושב-ראש, חזקה עלי מצוותך, מצוות השעון, לסיים את הנאום שלי בזמן. לכן אסתפק בכך שאומר, כי כאן מדובר לא רק בזכויותיה של אשה, כאן מדובר בזכויותיהם של האזרחים כולם, וכרגע תחת הממשלה הזו כולנו – גם אני – ענת כהן.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת לימור לבנת. אני מזמין את חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. אחריה – חבר הכנסת חנן פורת, שהוא האחרון ברשימה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני מבקשת להביע את השתתפותי בצערה של משפחת וקסמן על רצח בנה, רב"ט נחשון וקסמן, השם ייקום דמו, ובצערה של משפחת פורז, על נפילת הבן, סרן ניר פורז, השם ייקום דמו, ולשלוח איחולי החלמה לפצועים.

חברת הכנסת לימור לבנת, אני דווקא בוחרת להמשיך מן הקטע שבו הפסקת. אני חושבת שיש חשיבות רבה בקריאת חלק מן העדויות. אני רוצה לקרוא את עדותה של מלי אוריאל, אשר היתה יחד עם ענת כהן בעת מעצרה, וכך אומרת מלי: פגשתי את ענת בקריית-ארבע, היא אמרה לי שהיא יורדת לחברון, וביקשתי לרדת אתה ברכב שלה. בבית-הדסה ענת אמרה לי שהיא תקפיץ אותי רגע לתל-רומיידה, שם אני גרה, ומייד תחזור, כי היא צריכה להיניק את דוד. בדרך ראינו ניידת נוסעת לפנינו לכיוון תל-רומיידה. באמצע העלייה החדה קראה הניידת: ענת, תעצרי בצד הכביש. ענת חששה לעצור באמצע העלייה החדה, המשיכה לנסוע ועצרה בסוף העלייה. שם פנה אליה שוטר ואמר לה: ענת, יש לנו צו מעצר נגדך. היא אמרה: בסדר, תעצור אותי, רק תנו לי לקחת את התינוק מהבית. הוא תפס אותה והתחיל לגרור אותה. הלכתי מהר לקרוא לאנשים של תל-רומיידה, להגיד להם שעוצרים את ענת. כאשר חזרתי, ראיתי שהיא נתפסת בגדר, בוכה, והשוטרים גוררים אותה בכוח.

עדותו של חייל ששמו דורון כהן: הייתי בשמירה, ש"ג, ולפתע אני שומע מתוך רמקול: תעמידי את האוטו בצד. האוטו עמד לפני הש"ג, ומתוכו יצאה ענת כהן כשהיא צועקת: תעזבו אותי, אני צריכה להיניק את התינוק, ורצה לכיוון הגדר. השוטרים רצו אחריה, ניסו למשוך אותה, כאשר ענת צועקת: אין לכם זכות לגעת בי. השוטרים הזמינו תגבורת. התגבורת הגיעה בתוך חמש דקות. יצאו משם עוד שוטרים ושוטרת אחת, אך מה שקרה בפועל ומה שהוציא את ענת בכוח מהגדר, היו השוטרים. משכו בה בידיים וברגליים, היא הועלתה לניידת בלי נעליים, בלי התינוק, לכיוון בית-המעצר.

עדותה של ענת כהן: כל הדרך לתחנת המשטרה בכיתי שאני רוצה את הילד שלי. הנהג איים עלי: תשתקי, או שאני אעצור ואראה לך מה זה. בדרך למשטרה השוטרים התגרו בי, צחקו עלי בגסות, ורק השוטרת ניסתה כל הדרך להשתיק אותם. כשהגענו אמרתי שאני לא יורדת לפני שמביאים לי את בני. הגיע לניידת שוטר ששמו ירון, ובחיוך אמר: ענת כהן בוכה, איזה יופי. אמרו לי ולא האמנתי: מה קורה שאת בוכה? עניתי: גם כלבה בוכה כשלוקחים לה את התינוק שלה.

חברת הכנסת לשעבר גאולה כהן: הייתי יחד עם רונן, בעלה של ענת, בשער הכניסה לקריה. ראינו את ענת בתוך הניידת, בוכה בכי מר ואומרת: תנו לי את הילד, אני רוצה את הילד, אני לא מוכנה שאמא אחרת תיניק אותו. ביקשתי מאחד השוטרים, קצין החקירות רפי יפה, שיאפשר לי להיכנס לדקה, כדי להרגיע את ענת. הוא חסם אותי בגסות. הוא התיישב בכיסא שלייד הנהג. נשענתי על מסעד הכיסא, והוא סגר את הדלת על היד שלי. ברגע האחרון הזזתי אותה. הגשתי תלונה בנושא זה למשטרה.

שני הורוביץ: ביום חמישי עלינו קבוצת נשים וילדים לממשל, לאחר שנעצרה ענת כהן. הבאנו לה את הנעליים שלה, כי כאשר גררו אותה נפלו לה הנעליים, ולא נתנו לה לנעול שוב. בשלב מסוים נכנסו הילדים של ענת לבניין המשטרה, והנשים עם הנעליים אחריהם. כאשר הגעתי לשם, ראיתי שהשוטרים דוחפים את הילדים של ענת בפראות ובכוח גדול. הילדים בכו בכי היסטרי, שהם רק רוצים לראות את האמא שלהם. אבל השוטרים ללא רחמנות, חלק בהנאה, החזיקו בראשיהם

בחוזקה, דחפו והכאיבו לילדים הקטנים. יחד אתם השוטרים התחילו להרביץ ולדחוף את הנשים. היה אחד עם שפם, יעקב איזון, שממש השתולל כמו חולה נפש: דחף, הרביץ והתנפל על הילדים והנשים.

עדויות של שני הבנים של ענת, ובכך אני מסיימת את קריאת העדויות. בניה כהן, בן עשר: עלינו לממשל, נכנסנו לתחנת המשטרה וביקשנו את אמא שלנו. לאחר מכן יצאנו מן התחנה, אחר כך נשים מחברון הביאו את העגלה של התינוק ואת הנעליים של אמא, ונכנסנו שוב לתחנה כדי להביא לאמא שלנו. יצא השוטר יעקב איזון מתוך אחד החדרים, חנק אותי בצוואר ואת אחי אביעד – מדובר בילד בן עשר – הרים אותנו מעל הרצפה והפגיש אותנו ראש בראש בחוזקה. עדותו של אביעד כהן בן ה-11: יעקב איזון הכניס לי את האצבע עמוק-עמוק לבטן. מרוב פראות הוא הפיל את מגלה המתכות שהיה שם על שלומי – על אחיו בן התשע. ויש עוד כהנה וכהנה עדויות, ואיני רוצה להלאותכם יותר.

אני חושבת שהעדויות האלה נותנות את התמונה השלמה והמלאה של מה שקרה שם. אני רוצה לשאול אותך, אדוני השר, איך קורה שכאשר מדובר באשה יהודייה, התקנות הקיימות במשטרה, ששוטרים גברים לא יכולים לגעת בנשים, פתאום לא עובדות? איך קורה שיש שוטרת במקום, ובמקום שהיא תעשה את עבודתה, שוטרים גברים מרשים לעצמם להתנפל על אשה, גם כאשר היא לא מתנגדת למעצר, להכות אותה לעיני ילדיה, לגרור אותה על הרצפה, לקרוע את שמלתה, לשבור את אצבעה ולהתייחס אליה בשפלות הכי גדולה שאפשר? איך יכול להיות דבר כזה, ואין פוצה פה? איך ייתכן שהמשטרה מנסה לכפות חתימה על התחייבות בלתי חוקית? איך יכול להיות דבר כזה? איך יכול להיות שמשטרה מנסה למנוע קבלת טיפול רפואי בבית-החולים? איך יכול לקרות שמשטרה מעלילה על רופאים שהם אינם אובייקטיביים? איך יכול להיות דבר כזה, אדוני השר?

עובדה היא, שכל ההאשמות הופרכו למחרת ובית-המשפט פסק וציווה לשחרר אותה מייד. לו זה היה קורה לאשה ערבייה, חברי מהשמאל היו מרימים קול זעקה גדולה. אבל כשמדובר באשה יהודייה, גופה הפקר ומותר לעשות אתה ככל העולה על רוחם של השוטרים.

כיוון שזמני תם, אני חושבת שמיציתי את הנושא, ואני מאוד מאוד מקווה שהשיטה הזאת, שהפכה עניין שבשגרה, לא נעבור עליה לסדר-היום, ושהכנסת תדון בדחיפות בבעיה הכאובה הזו על מנת למצוא לה פתרונות. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. אחרון הדוברים בסוגיה הזאת – חבר הכנסת חנן פורת. בבקשה, אדוני.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני השר שמעון שטרית, איוב בעת מצוקתו זועק כלפי שמיא: שמא נתחלף לך בין איוב לאיוב, או שמא נתחלף לך בין אוהב לאיוב? דווקא ביום הזה, שבו אנחנו מתבשרים על הסכם שלום, מן הדין לשאול את ממשלת ישראל ואת המשטרה, את מצ"ח, את השב"כ: שמא נתחלף בין איוב לאוהב? שאם לא כן – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

מה ה"שמא"? ברור שהם בבלבול חושים. לא מבחינים בין ימין לשמאל.

חנן פורת (מפד"ל):

אני משתמש באותה לשון של המדרש, שמא נתחלף. אני רוצה לומר לכם, כשאתה קורא ומצרף את העדויות זו לזו, עם כל הרצון שלך ללמד סניגוריה על אותן זרועות ביטחון, שכולם משתבחים בהן – באמת, גם המשטרה הלוא חיונית היא לנו, שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו, ובוודאי השב"כ, שנחוץ וחיוני לנו ויקר לכולנו, וגם משטרה צבאית חוקרת נחוצה כדי שיהיה סדר בתוככי הצבא.

אבל, ריבון העולמים, כשאתה רואה את העדויות, כשאתה שומע את האנשים, אתה מתחלחל. אני מתכוון, בעזרת השם, בשבוע הבא או בתוך עשרה ימים להציג מסמך מפורט עם עדויות מתועדות, שלפי דעתי יעוררו זעזוע בתוככי מדינת ישראל, עד כמה הגיעו הדברים לידי כך שלא היינו מאמינים שמדינת ישראל זרועותיה יגיעו אליהם.

לא שמעתי, לצערי, את דברי קודמי, אבל מונח לפני מסמך עדויות שקשור לפרשה של ענת כהן. אצטט מתוכו רק כמה משפטים, בלי קשר לשאלה על מה היא נאשמה ומה היתה המשמעות החוקית של הדברים.

מספרת ענת כהן, שכל מי שמכיר אותה יודע עד כמה אשה חזקה, גיבורה: כל הדרך לתחנת המשטרה בכיתי, אני רוצה את הילד שלי. הנהג איים עלי: תשתקי או שאני אעצור ואראה לך מה זה. בדרך למשטרה השוטרים התגרו בי, צחקו עלי בגסות, ורק השוטרת ניסתה כל הדרך להשתיק אותם. כשהגענו אמרתי: אני לא יורדת לפני שמביאים לי את בני, ילד בן חודשיים. הגעתי לניידת. שוטר ששמו ירון אמר לי בחיוך – הכול פה מתועד עם שמות ועם פרטים – ענת כהן בוכה, איזה יופי, סוף-סוף הצליחו להביא את זאת שצילמה ותיעדה את המעשים החמורים שעשתה, איזה יופי. אמרו לי ולא האמנתי: מה קרה שאת בוכה? עניתי: גם כלבה בוכה כשלוקחים לה את התינוק שלה. ואחר כך כך נמשכים הדברים. געוואלד, געוואלד. אין מלה אחרת.

אבל אני רוצה לומר לך, אדוני השר שטרית, ודווקא אצלך אני מקווה למצוא אוזן קשבת. הדברים אינם מתחילים מאותם שוטרים, באמת לעתים ירודי רמה, שנמצאים בחברון ולפעמים נדמה לך שגייסו אותם במכוון כדי שהם יטפלו באותם מתיישבים ויוכלו "להראות להם מה זה", כפי שהם אומרים.

צר לי לומר אולי ביטוי חריף. מבחינות מסוימות הדג מסריח מהראש. ואני לא אחסוך כאן שבטי ממי שלאחר בחינה ובדיקה של הדברים אני יכול לומר שבמידה מסוימת אני רואה אותו כאחראי, לא פחות כנותן השראה, למסע השיסוי. איני מתכוון עכשיו לדרג הפוליטי, אבל אני מתכוון בהחלט לדרג הבכיר במערכת של זרועות הביטחון, וכוונתי לממלא-מקום ראש השב"כ. אני שם כאן את האצבע, על הדוכן הזה, בלא כחל וסרק.

לפני, רבותי חברי הכנסת, מונחת העבודה, אותה עבודת בי.איי. שעשה ממלא-מקום ראש השב"כ, ומי שקורא אותה ומצרף אחד לאחד את התזה שלפיה אלה שעלו להתנחלות בסבסטיה הם אלה שזרעו את זרעי הפורענות של המחתרת היהודית, ושהם אחראים לשפיכות הדם של ערבים והם המוגדרים אצלו כימין קיצוני, כשהוא מותח ביקורת, אתה יודע על מי? על היועץ המשפטי לממשלה שמגר, שבשעתו המליץ לממשלה שלא להעמיד את כולם לדין. בניסוחו שלו, הם הם, הוא קורא להם האחראים והם הסכנה הגדולה. אקרא בלשוננו: הם, ראשי ההתנחלות היהודית, הם האחראים והמהווים סיכון להפיכתה של מדינת ישראל ממדינה דמוקרטית חופשית למדינת הלכה וממדינת הלכה, איך לשונו שלו, הריהם סכנה לקיומה של מדינת ישראל. ארגון הטרור היהודי צומח על רקע ההתנחלויות הבלתי-חוקיות של "גוש אמונים" ומאבק תנועתם נגד הפינוי בימית, והם הם האחראים, המהווים איום ישיר על שלטון החוק, על המשך קיומה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית וחופשית.

יתר על כן, יש לו לא רק דיאגנוזה אלא גם פרוגנוזה לעתיד לבוא. הדבר הזה יחזור על עצמו, הוא קובע. ולכן, מפני שהמודל הזה יחזור על עצמו, חובה לשרש אותו בעודו באבן. הנה, מצא אותו ממלא-מקום ראש השב"כ כעת, לאחר שהוסרו הכוחות מחבל-עזה, לאחר שהשב"כ כבר באמת קיצץ את כפיו, את המקום ואת הבקע שבו הוא יוכל להתגדר כדי למצוא את אויביה של מדינת ישראל.

אני מרשה לעצמי לשאול שאלת תם, ואני אומר לך את הדברים האלה, אדוני השר, לא כדי שתהא מליץ יושר, כי אני יודע שלא כל ההכרעות האלה בידך. אני יכול לספר כאן באופן אישי. הגשתי מכתב אישי לראש הממשלה. יצאתי מגדרי, אמרתי: אני חייב ללכת אליו, אף שיש בינינו ויכוח אידיאולוגי עמוק, בבקשה אישית, עם מכתב של אבא, שנכתב בלב קרוע ושותת, אביו של אורן אדרי. אמרתי לראש הממשלה: ריבוננו של עולם, הרי כבר ראיתם שההר הוליד עכבר, ולו יצויר שאתם הצלחתם להגיש כתב אישום על כך שאולי הוא נתן לפני שלוש שנים לבנת חבלה, שייתכן גם שהיתה לא פחות מאשר חתיכת סבון, אבל הרי זו כל האשמה כלפיו. אין מחתרת, אין שפיכות דם של ערבים, אין התנגשות. קצין מצטיין שמסר נפשו במשך השנים האלה. אני לא אומר לך לא להעמיד אותו למשפט. העמד אותו למשפט, האמת תתגלה. אבל, ריבון העולמים, האם לפניך כאן איש מסוכן? בעוד שלושה שבועות הבחור הולך להתחתן. שחרר אותו בערבות, למען השם. אני מוכן להיות לו ערב. מה אתם פוחדים מפניו? מדוע לא יוכל להתחתן כשצלם אנוש על פניו ולא כסמרטוט.

אתה יודע מה הציע קצין מצ"ח ראשי לרב הראשי לישראל שפנה אליו בעניין הזה? – שיתחתן בבית-הכלא.

שאול יהלום (מפד"ל):

הם היו מוכנים לשחרר אותו אם הוא יחתום שאין לו תלונות כלפי השב"כ.

חנן פורת (מפד"ל):

את זה אמרו לו מאחורי הקלעים: אנחנו מתעללים בך מפני שפרסמת ברבים את עניין ההתעללויות. הדברים האלה פורסמו.

אני אומר שיש גבול לכל תעלול, באמת.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לממשלה הזאת אין גבול.

חנן פורת (מפד"ל):

הכסדום היינו, לעמורה דמינו? יש כאן דבר כל כך פשוט. גם מי שתהא דעתו אשר תהא, האם במצב כזה לא מן הנכון לעשות איזו מחווה של רצון טוב? לשחרר בחור שהוא קצין בצה"ל? אם תלויה נגדו אשמה כלשהי על כך שהוא לקח אי-פעם לבנת חבלה – נכון או לא נכון – שפוט אותו, אבל תן לו להתחתן כמו בן-אדם. ומה התשובה? – אני אשקול את זה. מאז פניתי ארבע פעמים לאיתן הבר ולכל הגורמים הנוגעים בדבר, אבל טוב, הם עסוקים בלעשות שלום, אז מה אכפת להם אם עוד איזה בחורצ'יק כזה הופך להיות סמרטוט? אני אומר את הדברים האלה בכאב.

אתם יודעים את יחסנו למדינת ישראל, ראשית צמיחת גאולתנו, אבל יש לי תחושה שכאן הולכות ונשחתות מערכות, המערכות של השב"כ, של המשטרה, של מצ"ח. למען השם, אנחנו רוצים להציל את המערכות האלה מידיכם, אנחנו רוצים להציל אותן מיד עצמן כדי שידעו את תפקידן, כדי שלא יתחלף להם שוב בין אויב לאוהב.

אני מקווה שהדברים שנאמרו כאן – שמעתי את גברתי היושבת-ראש אומרת את הדברים מתוך תמצית לבה – שיוצאים מן הלב גם ייכנסו אל הלב. אנא, אל תהפכו את מתיישבי חברון, את הציבור האידיאליסטי הזה לאויבי המדינה. אם תעשו זאת, סופו של מי שעושה את הסילוף והעיוות הזה שגמולו ישוב בראשו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חנן פורת.

אני מזמינה את כבוד השר שמעון שטרית להתייחס להצעות.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בפתח הדברים אני מבקש להצטרף לקודמי בהבעת תנחומים למשפחות וקסמן ופורז ולאחל החלמה לפצועים במבצע ניסיון החילוץ.

היום מתערבבת תחושת העצב על האירוע הקשה של החטיפה של נחשון וקסמן, זיכרונו לברכה, ונפילתו של ניר פורז, זיכרונו לברכה, במבצע של סיירת מטכ"ל, עם תחושת השמחה על חתימת

הסכם השלום עם ירדן. היום יום היסטורי, הסכם שלום נחתם בראשי תבות והוא פותח דף חדש עם שכנה שתהיה אבן יסוד במערכת יחסים חדשה במזרח התיכון.

לעניין ההצעות שהועלו היום על-ידי חברי הכנסת בפרשת מעצרה של הגברת ענת כהן ובנושאים נוספים הקשורים בפעילות גורמי הביטחון בקריית-ארבע, ראשית אני מבקש לומר, שבנושא של מעצר הגברת כהן שלא על-ידי שוטרים – אין אומנם חובה חוקית לבצע מעצר של נשים על-ידי שוטרים, אבל בדרישה שמעצר כזה יבוצע על-ידי שוטרים יש הרבה היגיון. למשל, חיפוש ביטחוני בנשים בשדה התעופה מבוצע על-ידי נשים. יש היגיון רב בכך שגם הסוגיה של ביצוע מעצר של נשים בידי נשים תיבדק. אני יכול למסור בשם שר המשטרה הודעה לכנסת, שבקרוב הוא יקיים דיון על הנושא הזה עם מפכ"ל המשטרה, במגמה להקים יחידת שוטרים שתהיה מופקדת על ביצוע מעצר נשים, כדי שתופעות מסוימות שהתרחשו בהקשר זה, כפי שצוטטו – אני עדיין לא מתייחס לגוף הדברים – לא יתרחשו והיחידה הזאת תטפל במעצר נשים.

שנית, ביום 9 באוקטובר 1994 הופיעה בעיתון "ידיעות אחרונות" כתבה – גברתי היושבת-ראש, כשדיברת כאן אני מבין שציטטת מתוכה, גם חבר הכנסת פורת ואחרים – ומכיוון שבאותה כתבה הובאה גרסתה של הגברת כהן, שהיא הוכחה, פנתה המשטרה למחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים וסוכם עמה, שאף שלא הוגשה תלונה פורמלית בגין שימוש בכוח ובגין התנהגות המשטרה, המשטרה תשלח למחלקה לחקירות שוטרים את צילום הכתבה להמשך טיפולם. אני מניח שכל הדברים שנאמרו כאן על-ידי חברי הכנסת בקטע העובדתי יונחו גם הם בפני אותה יחידה, כדי שהם ייבדקו. אם יש לנו טענות – – –

חנן פורת (מפד"ל):

יש לנו הרבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אפשר לשלוח את העדויות, הן מדברות בעד עצמן.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

כל נתון רלבנטי שקשור לחקירה של הפרשה הזאת יעמוד לרשות אותה מחלקה, כל ציטוט ישיר מהדיון כאן יבוא לידיעתה. אני מציע שכל חומר שיש בידי חברות הכנסת שיכול להביא לבדיקת הנושא יועבר לשר המשטרה, כדי שהוא יעביר אותו למחלקה לחקירות שוטרים. מחלקה זו נפרדת מהמשטרה בעקבות הרפורמה שבאה לאחר לחץ שהפעיל הבית הזה לגבי טיפול נאות והוגן באלימות של שוטרים, וצריך להודות שהתופעה של אלימות שוטרים קיימת. אם לאחר בדיקה יימצא שהטענות נכונות – יש פרוצדורה מקובלת במישור המשמעותי או במישור המשפטי, כי לפעמים התנהגות שוטר יכולה לעלות כדי עבירה – אני מאמין באמונה שלמה שאותה יחידה במשרד המשפטים תיתן את ההמלצות המתאימות כדי לטפל בתופעה.

אינני רוצה לפרט באריכות רבה לפי התשובה שהכינו לי ביד אמן עובדי הציבור; אני רוצה להסתפק בהדגשה שהנושא יטופל ויבדק, ואם יש טענה על אלימות, היחידה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים תעשה מלאכתה נאמנה ותבדוק את העניין.

שאלו יהלום (מפד"ל):

עם כל הכבוד, בשביל מקרה חמור כזה, לפי כל מה שהשר תיאר, לא צריך את השר, ברור שיכולנו להגיש תלונה למחלקה. השאלה היא, האם השר מוכן להצהיר, שאם אכן יתברר שאלה העובדות, אותו אדם יסולק מהמשטרה. ברור שזה יחקר, בייחוד ששר המשפטים עומד מול הדורסנות של ראש הממשלה. אנחנו עדיין חיים בדמוקרטיה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אם מישהו כאן טוען שהמחלקה לחקירות שוטרים תנהג במשוא פנים, הוא מטעה את הציבור. המחלקה לחקירות שוטרים היא הפורום הרלבנטי בעניין טיפול באלימות שוטרים.

רציתי להמשיך ולדבר על התרעומות והקובלנות שנשמעו כאן במישור הכולל ביחסנו כלפי שלטון החוק, או כלפי יחס הממשלה, כאילו יש איפה ואיפה לפי דעות, בזה רציתי לשים דגש. אני רוצה לומר בצורה ברורה: מבחינת המדיניות אמורה הגישה של הממשלה ורשויות אכיפת החוק – המשטרה, התביעה וגורמי הביטחון – לשקף מגמה של שוויון ועמידה על קוצו של יו"ד לגבי זכויות האזרח וכבודם של אנשים, נשים וגברים.

האם אני כאן נותן הצהרות על מה יעלה בגורלו של פלוני, אם תתקבל הגרסה שהוא פגע בזכויות של הגברת כהן? אני חושב שאתה תסכים אתי, שאם אנחנו מסכימים שהבדיקה צריכה להיעשות על סמך עובדות ועל סמך החוק, כשם שגברת ענת כהן דינה לעניין אותן עבירות שמיוחסות לה, חשדות לעבירות המיוחסות לה – מנו אותן כאן: תקיפת שוטר, הפרעה במילוי תפקידו של שוטר, מניעת יציאת נידת עם ילדים שזרקו אבנים על ערבים; יש חשדות בעבירות שמיוחסות לה, והפורום המוסמך הוא הפורום המשפטי. הוא הדין לגבי חשד שיוחס לשוטרים לגבי התנהגותם כלפי הגברת ענת כהן.

לכן, מה שאני יכול לומר הוא רק, שאין שום שחר לטענות שכביכול יש התנהגות מכוונת מצד המשטרה או מצד שוטרים להתנכל או לפגוע או להפליל או להכביד או להטריד תושבים יהודים בקריית-ארבע. לא היה כדבר הזה. ואם יש מעשים מהסוג הזה, אני מניח שהם בגדר חריגה, כשם שבכל תפקיד יש אנשים שחורגים, יש אנשים שעוברים על ההוראות, יש אנשים ששוטים מן השורה. ואם יש מי שנהגו באופן לא הוגן, באופן אלים כלפי מתיישבים בקריית-ארבע, אני מודיע שהם אינם בשום פנים ואופן משקפים, חס ושלום, שום מדיניות.

אני דוחה את הטענה, שכביכול הדג מסריח מן הראש. אני מציע שלא לצטט עובדות של אנשים הלומדים באוניברסיטה. אין אדם נתפס בשעת צערו כשהוא כותב עבודה באוניברסיטה. אל תתפוס אותו בשעת צערו. אתה באמת מחייב אותו? אז הוא קיבל בי.איי. אנחנו שופטים אנשים לפי מה שהם כותבים באוניברסיטה? אני אומר לך את זה כפרופסור.

לימור לבנת (הליכוד):

זאת היתה עבודה לתואר שני, אדוני השר.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני אמרתי עבודה באוניברסיטה. הוא אמר עבודת בי.איי. את אומרת עבודת אמ.איי. אני אומר עבודה באוניברסיטה. אין אדם נתפס על כתיבת עבודה באוניברסיטה. תפוס אותו על מה שהוא עושה במילוי תפקידו. אני מודיע לך, בכל האחריות, אינני סבור שרשאי אתה, ויש לך ראיות – לא הצגת אותן, כל מה שהצגת לפנינו זו עבודה שאדם כתב באוניברסיטה. מכאן להסיק שכך הוא נוהג בצורה שלילית?

חנן פורת (מפד"ל):

ההתנהגות שלו, ההתנהגות של השב"כ כלפי אורן אדרי מעידה כמאה עדויות על המגמה – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני מבקש לומר לך, מכיוון שאני משפטן וקצת עסקתי בעניינים אלה, כשאדם עומד מול המערכת הזאת הוא באמת במצב קשה. אבל אם לא תהיה לנו מערכת כזאת, כדי לאכוף את החוק כלפי עבריינים וכלפי חשודים, וכרגע אני לא אומר מי – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל לא התעללות.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

כמו שאתה אמרת, איש את רעהו חיים בלעו, אם לא תהיה לנו מערכת אכיפת חוק. לולא מוראה של מלכות – אתה ציטטת את זה.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש קווים אדומים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

יש קווים אדומים. מי קובע שנעברו הקווים האדומים האלה? אמרנו, יש מערכת משפטית, ואם מישהו אומר שהיתה אלימות שוטר, היתה חריגה, יבוא לפני בית-משפט. אני חייב לציין שבית-המשפט לא מנע ממנה להגיע למערת-המכפלה, בניגוד למה שנכתב. זה ברור.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל רצו לכפות עליה, אדוני השר.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

מי שניסה הפר את זכויותיה, והדברים ברורים. מה שנכון וברור ונהיר, נהיר. אבל לא כדאי לנו, כדי לגנות בהחלט את הסטיות והחריגות, לבוא ולהגיד שכביכול קיימת מדיניות שבאה להפלות אדם בשל דעתו או אדם בשל עמדתו הפוליטית.

בעניין הזה אני רוצה להוסיף. לא היתה לשב"כ שום מעורבות במעצרה של הגברת ענת כהן. העניין היה כולו פעולה של המשטרה.

יוסף בא-גד (מולדת):

נוצרה אווירה נגד המתנחלים.

לימור לבנת (הליכוד):

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

גבירותי ורבותי חברי הכנסת, חברות הכנסת, אנחנו צריכים לשמוע היטב את הזעקה שאתם השמעתם. אני מאמין שנכון הוא, שאורן אדרי באופן סובייקטיבי חש שאולי פגעו בו. בית-המשפט יכריע. הוגש כתב אישום. האם לבנת חבלה היא סבון? כמו שאומר לנו חבר הכנסת חנן פורת, בית-המשפט יכריע. מקובל עלינו שעלינו לתת אמון בבית-המשפט בהכרעה בסוגיות האלה. יש לנו אמון בו, האנשים מתמנים והם בלתי תלויים. במשרד המשפטים יושבים אנשים שמחליטים להגיש כתב אישום לאחר שהם שקלו את העניין. נחכה להכרעת בית-המשפט.

לשאלה אם נותנים או לא נותנים לשחרר אותו לפני המשפט, לפני חתונה – – –

חנן פורת (מפד"ל):

אילו היתה ההאשמה ברצח או בניסיון לרצח, או אפילו בשותפות בהתארגנות, הייתי יכול להבין. כל ההאשמה שהוגשה לבית-המשפט היתה שהוא החזיק לפני שנתיים-וחצי לבנת חבלה. על דבר כזה אי-אפשר לשחרר אדם בערבות שלושה שבועות לפני חתונה?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת פורת, אני האזנתי לדבריך, הבנתי אותם היטב, ואף-על-פי-כן אני אומר, יש הליכים, ההליכים קוימו.

הרשו לי לסכם בשני משפטים קצרים, לפנות אליכם. אם יש טענה שנוצרת אווירה של "עליהום" כלפי המתדיישים, אני מציע לכם לרסן אותם, שלא יאמרו דברי בלע על אלוף בצה"ל.

רון נחמן (הליכוד):

מי אמר?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

שלא יבזו, שלא ינבלו את פיהם כלפי חיילים. אם אתם תוכלו לרסן אותם – – –

חנן פורת (מפד"ל):

אמרנו את זה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אתם תרסנו אותם באותה נשימה שאתם באים וטוענים שכביכול – – –

רון נחמן (הליכוד):

שראש הממשלה יפסיק לדבר אליהם כמו שהוא מדבר, שיבוא לבקר. הוא לא ביקר אצלם מאז 1981. ראש ממשלה של כל עם ישראל עושה דה-לגיטימציה של ציבור שלם. שיבוא לבקר – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

ראש הממשלה השיב שהוא איננו רוצה לבוא – – –

רון נחמן (הליכוד):

שיבוא לבקר את היהודים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רון נחמן.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

ראש הממשלה כבר נתן תשובה. אני נותן את התשובה שהוא נתן.

רון נחמן (הליכוד):

לא תשובה. שיבוא לבקר. גם שר החוץ – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רון נחמן.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

ראש הממשלה כבר נתן תשובה. כאשר אנחנו שומעים קריאות "בוגד" כלפי ראש הממשלה מצד אותם אנשים – – –

רון נחמן (הליכוד):

חס וחלילה. אסור.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

הם אינם ראויים שיבקרו אותם.

רון נחמן (הליכוד):

נכון.

לימור לבנת (הליכוד):

מי אינו ראוי?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אותם אנשים שאמרו "בוגד".

רון נחמן (הליכוד):

היה ראש מועצה אחד שאמר שהוא בוגד, או ראש רשות אחת?

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת לימור לבנת ורון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

יושבים עכשיו ראשי ערים ביציע. הרביצו להם מכות – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אנחנו רוצים עכשיו לדבר בנושא שלהם ואתם ממשיכים בדיון הזה.

רון נחמן (הליכוד):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת נחמן, חבר הכנסת נחמן, אתה מדבר ללא רשותי. אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

רון נחמן (הליכוד):

סליחה, גברתי היושבת-ראש.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני רוצה להוסיף עוד משפט אחד. חבר הכנסת נחמן, זכור, אני מסכים שאין לעשות הכללות כלפי המתיישבים, ואם היו אנשים שאמרו את זה, הם באמת ראויים לכל גינוי, אבל לא התייחסות כוללנית כלפי המתיישבים. אני רוצה לומר את זה כדי שיהיה ברור לך מה דעתי בעניין הזה.

רון נחמן (הליכוד):

תודה רבה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אבל, אם אתה מבקש מראש ממשלה, שלצערנו לא מעט אנשים בהרבה הקשרים קראו לו מה שקראו, ואני לא רוצה לחזור על כך שוב, אני חושב שבהגינות אנחנו צריכים קודם לרסן את הרוחות שם, שלא יהיו ביטויים מהסוג הזה, ואז לבוא אל ראש הממשלה בטענות.

אני רוצה לסכם. גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מציע להעביר את כל הנושאים האלה לדיון בוועדה. בהקשר זה יוכלו גם לקבל דיווח על תוצאות הבדיקה שתיערך באותה יחידה במשרד המשפטים ולעקוב אחרי העניין. אני מודה לכם.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר שמעון שטרית.

לאיזו ועדה להעביר את ההצעות?

לימור לבנת (הליכוד):

לוועדת הפנים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

לוועדת הפנים.

היו"ר א' סלמוביץ:

רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסף בא-גד, שמציע להסיר מסדר-היום את הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן. יש לך מסגרת של דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני השר, הדברים של חברי הכנסת אסתר סלמוביץ וחנן פורת חייבים לזעזע. הם יצאו ממעמקי הנפש. אני חושב שהתשובה צריכה להיות פיטורי מפקד משטרת חברון, שהוא הגורם לכל העניינים האלה. אין להתחמק ואין להסתיר. אילו היו הדברים נגמרים, ניחא. הבוקר התעללו באנשי הרב עוזי

משולם בתל-אביב, מכות, מעצרים. אני לא אתם, אבל לא ייתכן שהמשטרה תכה, תעצור, תשבור איברים. אלה דברים שחייבים להיפסק במדינה דמוקרטית מתוקנת.

גם אתה וכל אדם בישראל חייבים להילחם על כך. בשבוע שעבר נתתי את רשימת אנשי השב"כ שהתעללו. צעקו עלי שאין לי רשות. אחר כך השר התנצל בפני, שהוא מצטער, אבל לאחר בירור מסתבר שצדקתי. אנחנו לא מוצצים מהאצבע. הדברים חמורים, ואם לא רוצים שזו תהיה מדינת משטרה, חייבים לפטר את מפקד המשטרה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד.

חבר הכנסת אברהם רביץ מציע להסיר את חבר הכנסת רענן כהן מסדר-היום.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, אם אין יראת אלוקים במקום הזה, והרגוני על דבר ענת כהן. אני רוצה לומר לכם, לפני זמן כולנו עלינו לבמה וגינינו מעשה שחשבנו שיש לגנות אותו. אבל, הסברנו רקע למעשה. ואז כולם אמרו: בלי "אבל", כאשר יש מעשה מגונה, צריך פשוט לגנות אותו.

אני מכון את דברי לדבריה של חברת הכנסת נעמי חזן. הרי את מורה בישראל. כאשר מצד אחד את כן מגנה, אבל את מעלה בנשימה אחת את כל מעשיה הנפשעים של ענת כהן, מה נשאר מכל הגינוי שלך? הרי אנחנו שמענו כאן דברים שלא היו עליהם חילוקי דעות. שמענו תיאורים מהיושבת-ראש ומחבר הכנסת רחבעם זאבי. אני דורש ממך שתגני את המעשה הזה בלי "אבל".

לא במקרה קראתי קריאת ביניים כשאת דיברת מעל הדוכן על כך שצריך לכבד זכויות כל אדם. אמרתי לך: את כבודה של האשה. אני חושב שזה הוויכוח האמיתי. אנחנו שייכים לתרבות שבה אנחנו מחויבים לא רק בשמירת זכויות האשה או בשוויוניות עם האשה – בזה יש לנו אולי ויכוחים – אבל אנחנו חייבים לשמור על כבודה של האשה. לא ייתכן, לא ייתכן, גם אם יש לעצור אותה – ואף אחד לא יתווכח על הדבר הזה – לא ייתכן שבמדינה תרבותית, במדינה של יהודים, יפגעו בכבודה של האשה בצורה של המעצר כפי שעצרו אותה. על כך אני דורש ממך גינוי חד-משמעי, בלי "אבלים"; לגנות את דרך המעצר של ענת כהן.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רביץ.

חבר הכנסת רון נחמן מציע להסיר מסדר-היום את הצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני חושב שהבעיה היא לא במשטרה, לא במפקד תחנת חברון ולא בתחנת משטרה כלשהי. הבעיה היא במדיניות שמוכתבת לכוחות הביטחון על-ידי ראש הממשלה והממשלה, כפי שאמרתי לגבי צה"ל. המדיניות שמוכתבת היום על-ידי הממשלה דרך ההנחיות של הפרקליטות והיועץ המשפטי לממשלה, מכניסה את הצבא ואת המשטרה לסיטואציה בלתי אפשרית.

שום תושב של מדינת ישראל, אדוני השר, לא ייקלע בהסתברות כל כך גבוהה להתנגשות עם משטרה או עם הצבא כמו אותם תושבים שגרים ביהודה ובשומרון, בגלל הסיטואציה האובייקטיבית.

לכן, כשאתה אומר חוק אחד לגבי כולם, אתה אומר אי-שוויון של החוק לגבי אלה שנמצאים שם, מכיוון שההסתברות שהם ייקלעו לסיטואציה כזאת היא הרבה יותר גדולה.

על כן, מי שמדבר גבוהה-גבוהה על שלטון החוק ואכיפת שלטון החוק, מוטב שייטול קורה מבין עיניו. משום כך צריך לבחון את הדברים הללו בהתאם לפרספקטיבה ולמציאות בשטח.

אני הייתי מעורב בעניין של ענת כהן מהרגע הראשון, אדוני השר. קיבלתי אינפורמציה גם ממשטרת חברון. אני לא יכול לבוא בטענות לא למפקד המשטרה, לא למפקד המרחב, לא למפקד המחוז וגם לא לשר המשטרה, כי אתם כולכם, ממשלת ישראל, אתם אחראים לכך שהשוטרים המסכנים האלה נכנסים לסיטואציה שאין להם ברירה. אם יסרבו פקודה, יודחו; אם ימלאו פקודה, נכנסים לאותם דברים שהיום עלו לדיון.

אני ביקשתי להסיר מסדר-היום את ההצעה, ולא להעביר לוועדה, כי אני לא מאמין בדיונים הללו. המחיר שאתם גובים עבור השלום הוא מחיר יותר גבוה, יותר מדי גבוה – זה קורבנות, זה חטופים, זה מכות והתנגשויות.

לימור לבנת (הליכוד):

אתה קורא לזה שלום?

רון נחמן (הליכוד):

אני מציע לכם, תקיימו דיון רציני באכיפה של שלטון החוק ובאמצעים שכוחות המשטרה צריכים לפעול בהם כלפי יהודים שנמצאים בסיטואציה בלתי אפשרית, שאתם מכניסים אותם לתוכה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן.

חבר הכנסת סאלח סלים מציע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת סלמוביץ מסדר-היום.

סאלח סלים (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, בתחילת דברי אני פונה אליך, כבוד השר. זה כמה ימים שובתים ראשי רשויות, ערי הפיתוח, ויש להם בקשות ודרישות לגיטימיות. הם משרתים ציבור. אני פונה בבקשה לשמוע אותם ולכבד את דרישותיהם. הם משרתים, הם במצוקה והם צודקים.

גברתי היושבת-ראש, אני מגנה בתוקף את ההתנהגות האלימה של השוטרים נגד הגברת ענת כהן. חברת הכנסת לימור לבנת שואלת באיזו מדינה אנחנו חיים. אני אומר לך, באותה מדינה שאנו חיים בה עשרות שנים, במדינת ישראל, באותו שלטון חוק.

אני רוצה לומר לך: ברוך בואך למועדון מקבלי התשובות הלקוניות מהמשטרה, שתמיד אמרו שהשוטרים נהגו כחוק.

לחברת הכנסת סלמוביץ, לפני שתשאלי איפה השמאל, אולי תשאלי את עצמך איפה הייתם את וחברייך, שמוחים היום, ובצדק, על האלימות נגד הגברת ענת כהן, איפה הייתם כאשר הקורבן לאלימות היו אנשי שמאל וערבים?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת סאלח סלים.

אני מזמינה את חבר הכנסת שאול יהלום, שמציע להסיר מסדר-היום את ההצעה של חבר הכנסת רחבעם זאבי.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, מובן שאני משתמש בזכות הפורמלית בלבד. אני מצדיק את דבריו של חבר הכנסת רחבעם זאבי.

אף אני, גברתי היושבת-ראש, רוצה להזדהות כקודמי עם מאבקם של ראשי עיירות הפיתוח, שחלקם נמצא ביציע. הם מדברים על סדר עדיפויות אמיתי שצריך להיות במדינת ישראל, עזרה לחלש על חשבון החזק, ולא כפי שזה נעשה היום – עזרה לחזק על חשבון החלש.

מי שרואה את ראשי עיירות הפיתוח, מכל גוני הקשת הפוליטית במדינת ישראל, מבין שלא מדובר כאן במאבק פוליטי אלא במאבק מקיר אל קיר נגד סדר עדיפויות מוטעה של הממשלה.

לימור לבנת (הליכוד):

— — — עוד לא היה כדבר הזה, שראשי ערי פיתוח נבחרו ציבור יקבלו מכות בפתח משרד האוצר. עוד לא היה כדבר הזה.

שאול יהלום (מפד"ל):

הוא הדבר אשר אמרתי לך, אדוני השר, אנחנו עוסקים במשטרה שיש בה אלימות. לפי בית-המשפט העליון, בדונו לא במקרה אחד של אלימות, הודתה הפרקליטות שהורשעו בשנה אחת 200 שוטרים בשל אלימות. אילו סולקו 200 השוטרים האלה, או הקצינים, ממשטרת ישראל, היה המספר פוחת. הם מקבלים עונשים מצחיקים ומגוחכים, ולכן המספר הולך וגדל ומפעילים אלימות, כפי שאמרה חברת הכנסת לבנת, גם נגד ראשי ערים, וגם נגד אזרחים, וגברים נגד נשים, כפי שנעשה במקרה של ענת כהן.

אדוני, ההרגשה היא שממשלת ישראל הוציאה חוזה על אנשי חברון וקריית-ארבע. זה מתחיל בכך ששר החוץ אומר שצריך לסלק את היישוב היהודי בחברון, כל שבוע יש הצהרה כזאת בעיתון, זה ממשיך במעצרים מינהליים, זה ממשיך ב-18 מעצרים חצי-מינהליים שאוסרים ללכת במקום זה או אחר, וזה ממשיך בכך – ואדוני כפרופסור למשפטים מבין את הבעיה – שאלוף הפיקוד אומר לפרקליטות הצבאית: זרזי את הטיפול ב-88 תיקים של אנשי קריית-ארבע. אם יש בעיה של איחור, זו בעיה של מאות תיקים, למה הוא בוחר רק את קריית-ארבע?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, אבקש שתסיים.

שאול יהלום (מפד"ל):

מה פירושו של דבר זה, אדוני השר, שר שמבין במשפטים מעבר להיותו שר התכנון והכלכלה, מה פירושו של דבר שהרשות המבצעת, אלוף הפיקוד, שדרגתו גבוהה בדרך כלל מזו של פרקליטיו, מזרז פרקליטים? האם זו התערבות בהליכי משפט או לא?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, זמנך תם.

שאול יהלום (מפד"ל):

למה אנחנו צריכים לדבר כך לאלוף?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת שתסיים.

שאול יהלום (מפד"ל):

מדוע לא יקום השר שטרית, או שר המשפטים או שר הביטחון, וינזוף באלוף הפיקוד אחרי דבר כזה? זאת השאלה, ועל זה לא קיבלנו היום תשובה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יהלום.

חברת הכנסת חזן, האם את מסכימה להצעת השר להעברת הנושא לדיון בוועדת הפנים? – מסכימה. חבר הכנסת זאבי איננו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הוא אמר שהוא מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא אמר שהוא מסכים.

חבר הכנסת רענן כהן איננו. חברת הכנסת לימור לבנת, האם את מסכימה להעברת הנושא לוועדת הפנים? – כן. אני מסכימה. חבר הכנסת פורת, האם אתה מסכים? – מסכים.

אם כן, נעבור להצבעה. נא להצביע בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת הפנים.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 13

בעד ההצעה שלא לכלול את ההצעה בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

13 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדיון בוועדת הפנים.

הצעה לסדר-היום התארגנות של רשויות חזקות במסגרת השלטון המקומי

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא שעל סדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 4942 בנושא: התארגנות של רשויות חזקות במסגרת השלטון המקומי – של חבר הכנסת דוד מנע.

חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, יחד עם חברי הבית אנחנו משתתפים בצערן של משפחת וקסמן ומשפחת פורז על נפילתם של בניהן.

בתקופה זו שבתו ראשי הרשויות מול משרד ראש הממשלה, אבל לא עשו דבר, היות שהממשלה ניהלה מאבק עיקש על מנת להציל את החייל.

אבל היום, היום קרה דבר חמור, אדוני השר ורבותי חברי הכנסת. הדבר החמור שקרה היום הוא דבר שאין לו תקדים, משום שכל ראש רשות הוא כמונו, הוא נבחר, נבחר על-ידי הציבור שלו.

רון נחמן (הליכוד):

הוא נבחר יותר ממך, כי הוא נבחר בבחירה אישית.

דוד מנע (הליכוד):

הוא נבחר, ויש לו כמונו כמעט חסינות סמלית. הוא נציג של יישובו, נציג תושביו, נציגם של אלו שבחרו בו.

אדוני השר, היום, כשראשי הרשויות באו לבקש פגישה עם שר האוצר, לצערי ולצער כולנו, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, הם הוכו על-ידי פקידי ממשלה. אלה הם נבחרים העם. ראש מועצת נשר, אדוני השר, וראש מועצת שלומי הלכו היום לייצג את תושביהם, אלה שבחרו אותם בבחירה אישית. הם הלכו לייצג את האינטרסים של נשר, של שלומי, של בית-שאן, של כל עיירות הפיתוח, בפני שר האוצר. הם הוכו על-ידי פקידי מדינה, על-ידי נהגים, על-ידי קציני ביטחון.

אלה נבחרים ציבור. לא מספיק שהם שובתים, לא מספיק שהם סובלים, הם מקבלים מכות מפקידי ממשלה זוטרים שבזוטרם. נבחרים ציבור, ראשי רשויות שנבחרו על-ידי הציבור שלהם, מקבלים מכות מפקידי ממשלה.

ומי שחושב כאן, בבית הזה, שיוכל להתעלם מהשביתה הזו, מהפגיעה הזאת בעיירות הפיתוח, אני מציע לו להתחיל לחשוב אחרת, משום שהשביתה הזאת תלך ותחמיר, אם לא יעבירו להם את התקציבים המגיעים להם.

אני רוצה לתת לכם דוגמה, בית-שאן. ראיתם את בית-שאן, איזה פיתוח חל שם בשנים האחרונות. סיפר לי ראש המועצה של בית-שאן: ההוצאה לנפש בבית-שאן, אדוני השר, היא 3,000 שקל. תקדם לשנה הזאת – 3,300 שקל. ראש המועצה של בית-שאן, שלמה בן-לולו, אשר נמצא פה ושובת בין ראשי ערי הפיתוח, קיבל 2,300 שקל, כלומר כ-1,000 שקל פחות ממה שמגיע לו, ירידה של 1,000 שקל. תכפיל ב-16,000 תושבי בית-שאן, יש לך ירידה של 16 מיליון שקל בהוצאה. בכוח אדם, המועצה המקומית בית-שאן הפחיתה בתקן? – כן. האם תקציב הפעולות של המועצה פחת? – כן. אף שמצבה של בית-שאן קשה, יש אבטלה, אנשים משלמים ארנונה. האם נכון שהגבייה של הארנונה גדלה מעל 50%? – כן. כלומר, ראש עיר שעשה דברים טובים למען העיר ועשה מה שביקשו ממנו, למה הורדתם לו את התשלומים?

כמה עולה לכסות את כל הגירעון של היישובים הללו, אדוני שר הכלכלה? 375 מיליון שקל בסך הכול. כמה שילמתם לקיבוצים, למחוק את החובות של הקיבוצים?

רון נחמן (הליכוד):

5.4 מיליארדים ועוד 4.7 ב-1989, 50,000 קיבוצניקים – – –

דוד מנע (הליכוד):

יותר מ-5 מיליארדי שקל שילמו על מנת למחוק את חובות הקיבוצים, את גירעונות הקיבוצים. ומה מבקשים ראשי ערי הפיתוח? 375 מיליון שקל על מנת לכסות את כל הגירעונות שלהם.

יהושע מצא (הליכוד):

יושב-ראש ועדת הכספים, שיושב פה, עושה דברו של שר האוצר.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, הכנסת כולה, רבים מחברי הכנסת ביקרו באוהל המחאה של ראשי עיירות הפיתוח. אני מצפה ממך ללכת יחד לשר האוצר, קואליציה ואופוזיציה כאחת, היות שראשי עיירות הפיתוח נמצאים פה כולם, כולם נמצאים פה בכנסת: שלמה בן-לולו מבית-שאן, דוד בוסקילה משדרות, דוד עמר מנשר ועדי אלדר מכרמיאל, יוסי אלול מחצור-הגלילית וגבי ללוש מדימונה, מכל המפלגות, בית-שאן ושלומי, טבריה ודימונה, כל היישובים. לכן הקונסנסוס בבית הזה הוא ללכת ולסייע לאותם ראשי עיירות הפיתוח. אני חושב שהיום כולנו חייבים לתת את הדעת על מה שקורה שם.

ראינו את "מבט שני" על שלומי, על מגדל-העמק, וראש המועצה של שלומי הוכה פעמיים במשך השבוע, פעם אחת ב"מבט שני" ופעם אחת היום, בכניסה למשרד האוצר.

היום מתארגנים במרכז השלטון המקומי ראשי רשויות חזקות שתקציבן מאוזן, ואני קורא לך, אדוני השר, למנוע את התופעה הזאת. אין דבר כזה, ראשי רשויות חזקות מול ראשי רשויות חלשות.

אני קורא לך, אדוני שר הכלכלה והתכנון, לסייע לבטל את שיטת ה-matching. לא יכול להיות שיפעילו שיטה כזאת בעיירות הפיתוח. עיירות הפיתוח הן לא יישובים כמו רמת-גן, או תל-אביב, יש בהן אוכלוסייה קשה והן מתמודדות בהצלחה, כי כל ראש רשות שנבחר בבחירה ישירה על-ידי תושבי עירו פיתח מאוד את היישוב. לך תראה את עיירות הפיתוח היום, איך הן פרחו בשנים האחרונות, כולן יחד.

אין דבר כזה שבאים אל ראש רשות ואומרים לו: קח מיליון, תביא אתה חצי מיליון, או תביא מיליון, כל אחד לפי המכסה שלו. את שיטת ה-matching צריך לבטל ולהעביר מן העולם.

דבר שני, דוח-סוארי, טוב, לא טוב, יש המון דעות לגבי הדוח הזה, אבל לא יכול להיות שהממשלה תמנה את סוארי למסור לה דוח, הוא ימסור לה דוח, שר האוצר יגיד שהוא צודק, זה נכון, שהוא מקבל זאת, אבל אין לו תקציב לתקצב זאת.

אדוני השר, הנחתי היום הצעת חוק על שולחן הכנסת, פשוט לקחת את דוח-סוארי ולהעביר אותו כהצעת חוק, לפחות את הדברים הטובים, לרשויות המקומיות, וכמובן לעיירות הפיתוח. לפחות לברור את הדברים הטובים, כדי שיפסיקו את שיטת החאפ-לאפ, שהכול יהיה מסודר והכול יהיה מתוכנן.

אני קורא לך, אדוני שר הכלכלה והתכנון, להביא את הדברים האלה של ראשי עיירות הפיתוח אל שולחן הממשלה, ואני יודע שאין אדם כמוך שמבין ללבם של אותם תושבים.

אני קורא לך לפעול לכיסוי הגירעון במלואו של כל עיירות הפיתוח. אני אומר לך על סמך שיחות שלי ושל חברי – ואני רוצה לציין שחבר הכנסת דוד לוי יעלה את הנושא הזה ביום רביעי במליאת הכנסת – אני אומר לך שהפעם לא יהיו ויתורים.

הלכנו לבקר את ראשי עיירות הפיתוח, חברי כנסת מכל הסיעות, כי אנחנו פשוט רואים את עיירות הפיתוח, רואים את ההתפתחות של עיירות הפיתוח, ורוצים לסייע לראשיהן. ראשי הרשויות השובתים מול משרד ראש הממשלה, ראשי הרשויות הנמצאים שם יומם וליל, הם נציגינו, אנחנו אתם, כל סיעות הבית אתם, ואני רוצה לציין במיוחד, הרב מאיה ביקש ממני – –

גדליה גל (העבודה):

אם תשאל את חבר הכנסת אריאל ויינשטיין הוא ייתן לך אינפורמציה על הקיבוצים.

דוד מנע (הליכוד):

יכול להיות. אתה יודע מה? אם חבר הכנסת ויינשטיין ייתן לי אינפורמציה על הקיבוצים, מה שאני אבקש ממך הוא שכל אינפורמציה שייתן לי חבר הכנסת ויינשטיין על הקיבוצים, אני רוצה בדיוק אותו דבר לגבי עיירות הפיתוח. אתה מסכים, אדוני, יושב-ראש ועדת הכספים?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — —

דוד מנע (הליכוד):

לא חשוב. מה שנתנו. אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אתה מסכים? חבר הכנסת גל, אתה מסכים שמה שקיבלו הקיבוצים יקבלו גם עיירות הפיתוח, ולא חשוב, כרגע, מה אמרו?

רון נחמן (הליכוד):

ישוב פיתוח דגניה.

דוד מנע (הליכוד):

אתה מוכן ללכת לקראתם יחד, אופוזיציה וקואליציה יחד? בואו נלך אנחנו מעל שר האוצר – – –

רון נחמן (הליכוד):

ישוב פיתוח דגניה.

דוד מנע (הליכוד):

בוא נלך מעל שר האוצר. הרי הכנסת צריכה לאשר את התקציב. בוא נגדיל את תקציב עיירות הפיתוח בוועדת הכספים של הכנסת, בוא נסייע להן כמו שסייעתם לקיבוצים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — —

דוד מנע (הליכוד):

הכנסת כולה. ואני חייב לציין את הרב מאיה ואת נציגי תנועת ש"ס, הוא ביקש ממני במפורש לומר, הם החזיקו בתיק הזה בעבר, והם אמרו שכולם, יחד, יסייעו, אם הם ייכנסו לממשלה, בנושא הזה. אנחנו, אנשי הליכוד – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

משה גפני (יהדות התורה):

איפה הם עכשיו? למה הם לא פה?

דוד מנע (הליכוד):

אני רק שליח לדבר מצווה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת. חבר הכנסת גפני, נרשמת להסיר, תוכל לדבר.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גפני.

דוד מנע (הליכוד):

בנושא הזה – – –

משה גפני (יהדות התורה):

– – –

דוד מנע (הליכוד):

בנושא הזה הכנסת כולה – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אבקש לסיים, הזמן תם.

דוד מנע (הליכוד):

– – על סיעותיה מאוחדת סביב ראשי עיירות הפיתוח, מלווה אותם במאבקם, מחזיקה להם אצבעות ורוצה שיצליחו.

אדוני השר, אני קורא לך לקרוא – – –

רון נחמן (הליכוד):

לקחו ממנו את – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

מנכ"ל משרד ראש הממשלה וועדת המנכ"לים הפקיעו את הסמכויות של השר שטרית, שעל-פי חוק ערי ואזורי פיתוח הוא השר המופקד על ביצוע חוק ערי ואזורי פיתוח במדינת ישראל. בעקבות בג"ץ שאני הגשתי מנעו מהשר שטרית ליישם את החוק.

אתה פונה אל השר שהפקיע ממנו את הסמכויות. ממשלה כזאת, שנתנה למנכ"ל משרד ראש הממשלה את סמכויותיו של השר שטרית. הרי יש כאן מצב אנומלי מבחינה קונסטיטוציונית, של – –

—

דוד מנע (הליכוד):

אני קורא לך – – –

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת נחמן.

דוד מנע (הליכוד):

אני מודה לך – – –

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת נחמן.

דוד מנע (הליכוד):

אני מודה לך, חבר הכנסת רון נחמן.

אני קורא לך, אדוני השר, לדאוג לכך שימונה קצין בודק, היום, שיבדוק את התלונה של שני ראשי עיירות הפיתוח, ראש מועצת נשר וראש מועצת שלומי, שטענו שהכו אותם היום מול משרד האוצר. ציינתי בתחילת דברי, שלא ייתכן שראש עיר שנבחר על-ידי הציבור שלו, שמייצג את הציבור שלו, יוכה על-ידי פקיד ממשלתי זוטר. הם נבחרים בדיוק כמונו – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

גם לא על-ידי בכיר, חבר הכנסת מנע.

דוד מנע (הליכוד):

הם בדיוק כמונו. אנחנו חברי הכנסת נבחרים העם, והם נבחרים הציבור שלהם.

אני קורא לך לסייע להם, לבדוק את הדברים האלה, ולכל הכנסת יחד, משום שראשי עיירות הפיתוח הם מהליכוד ומהמערך, מכל המפלגות יחד, והם כולם מאוחדים במאבקם זה. לכן הכנסת כולה צריכה להתאחד סביבם, לסייע להם, להיות להם לפה; ולך, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, כך תלוי הרבה. אפילו אם שר האוצר ישיב את פניהם ריקם, יש להם פגישה עמו בדקות הקרובות. אתה, יושב-ראש ועדת הכספים, יחד עם האופוזיציה והקואליציה, בואו ננסה להעביר כמה חוקים, בואו ננסה להעביר כמה סעיפי תקציב, בואו נגדיל את תקציבי עיירות הפיתוח, בואו ננסה את הגירעון שלהם, בואו נלך לקראתם, כי כולנו יחד אתם.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מנע.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי, תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת דוד מנע.

אני רוצה לברך, בשם הכנסת, את ראשי עיירות הפיתוח שיושבים כאן אתנו ביציע האורחים.

רון נחמן (הליכוד):

במקום נשים מוכות יש אנשים מוכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר שמעון שטרית, בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת רביץ אמר, שבמקום נשים מוכות יש אנשים מוכים, אבל הם צריכים לשלוח פקידים בכירים להכות אותם, לא זוטרים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, גם אני מברך את ראשי ערי הפיתוח שיושבים כאן, ביציע, וברשותכם, אני אסתפק בדברים קצרים – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני השר, תסלח לי, מכיוון שפתחת בדברי ברכה לראשי ערי הפיתוח, אולי גם מלה אחת של התנצלות על כך שהם הוכו היום בפרוזדורי משרד האוצר? הייתי מצפה ממך, כשר הכלכלה והתכנון, שדבר כזה לא יקרה.

רון נחמן (הליכוד):

הוא שלח להם ברכת החלמה – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת מצא, אני מודה לך מאוד על ההצעה המדריכה. אתה יודע שאני, תמיד, שמח לקבל עצות מדריכות מחברי כנסת ותיקים – – –

יהושע מצא (הליכוד):

וירושלמים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

וירושלמים. אני כאן רק קדנציה שנייה, אתה, חברי חבר הכנסת יהושע מצא, לא מעט כהונות, ואני שמח שנתת לי את העצה הזאת, במיוחד כשאני בא ממדבר סהרה, שם נולדתי. חבר שיושב לשמאלך, ידידי הטוב חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, ביקר לא מזמן שם, ואתה יודע שאנשי המדבר רגישים מאוד, במיוחד שכמה מהם באו מאותה ארץ בדיוק; במיוחד. זה לא משנה לגבי אחרים שלבי להם, אף שהם לא נולדו באותו אזור ובאותה ארץ. אבל ברצינות, אני בהחלט חושב שחבל שכך התרחש במדינת ישראל. חבל שנציגי ציבור ושליחי ציבור נקלעו למצב המביך שנקלעו אליו היום, ומוטב שכל האירוע הזה לא היה קורה.

משה גפני (יהדות התורה):

אולי כדאי שתגישו הצעת חוק.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת גפני, בזמן כהונתי כשר אני מנוע מלהגיש הצעות חוק פרטיות. אם אני אגיש את ההצעה – וזו סוגיה של חסינות – יגידו לי: אל תתערב בענייני הכנסת. אני מציע לך: תגיש הצעת חוק פרטית בעניין החסינות, שהיא פקודת העיריות, כי אם רוצים להעניק חסינות בחוק – זה בסמכותו של שר הפנים. עד שאני אקבל תגובה משולחן ועדת השרים לענייני חקיקה זה ייקח חודשים, כמו שיש הרבה הצעות שלי, שתקועות אף שהן טובות. לכן אני מציע לך: אם אתה חושב שזה דרוש, לך למסלול של הצעת חוק פרטית. זה ילך הרבה יותר מהר.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אולי עד אז שלא יכו אותם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה אומר שחבל שזה קרה. אני חושב שחבל וחמור שהמצב הוא כזה שזה היה צריך לקרות. אם זה קרה ומגיעים לזה – יש משהו חמור במציאות. צריך לבדוק ולחקור איך מגיעים למצב כל כך חמור, שאנשים יושבים בגשם ימים ולילות כאן בירושלים – אתה ביקרת אותם, אני יודע, גם אני הייתי שם – איך מגיע המצב לידי כך שראשי ערים נמצאים כאן והתוצאה היא מכות.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת ויינשטיין, ראשית כול, זה שהם נמצאים באוהל המחאה זה משום שהשיטה לימדה אותם שבשביל לזכות בדמוקרטיה, גם אם הם ראשי ערים, באותו נתח של תשומת לב ושל משאבי זמן ושל התייחסות לענייניהם, הם גם מוכנים ללון בלילה – ואני יודע שהם לנים שם בלילה, כולם באוהל – ולהפגין – – –

יהושע מצא (הליכוד):

כאשר אתה מדבר על שיטה, מה הכוונה שלך? מה סדר העדיפויות של ממשלת ישראל?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

זו שיטה דמוקרטית. זה סדר העדיפויות של השיטה הדמוקרטית שהמפלגה שלך ושלי בנתה כאן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה היה קודם?

יהושע מצא (הליכוד):

סדר עדיפויות שהוביל אותם לשבת באוהל ולקבל מכות. אתה איש הגון, אני מצפה שתאמר מלת התנצלות על שבאוצר הכו אותם.

חנן פורת (מפד"ל):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

בשמי, כשר בממשלת ישראל וכאזרח מדינת ישראל, אני מתנצל על הנסיבות שגרמו לכך שהם נקלעו למצב זה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

על הנסיבות, לא על המכות.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חברת הכנסת גוז'נסקי, הרי אני לא הייתי שם.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא מתנצל על סדר העדיפויות של הממשלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני לא אשים את עצמי שופט, זה לא הגון מצדכם לצפות ממני שאני אשפוט. אני אמרתי שחבל שנקלענו והגענו למצב הזה. ואני אומר, חבל שמי שהיה צריך להפעיל שיקול דעת ולתת להם להיכנס, ולא להפעיל כוח כדי למנוע כניסתם – מי שעשה את זה נהג בשיקול דעת מוטעה בכל טיעון שהוא. מה כבר יכלו לעשות ראשי הערים, שכולכם מכירים אותם? מה הם היו עושים במשרד האוצר? מקסימום מבקשים כוס מים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

או כסף.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

נו, ואם היו מבקשים, מה היה קורה?

לכן, בכל הכבוד אני אומר, חבל שהגענו למצב הזה. באמת לא ראוי שאנחנו כמדינה, ולא משנה מי האיש שקיבל את ההחלטה, אומר חבר הכנסת מנע שזה היה אדם זוטר, גם אדם בכיר – – –

דוד מנע (הליכוד):

אלמליח, במשרד האוצר, נהג בלשכת השר.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

גם אדם בכיר כמו ראש עיר ראוי לכבוד מאדם זוטר במשרד האוצר. אבל אני לא רוצה לשפוט את האירוע הספציפי. אני, כאזרח מדינת ישראל וגם כשר יכול לומר לכם, שאני אינני מרגיש בנוח ואני נבוך על שהגענו למצב כזה שראש עיר רוצה להיכנס ולא מאפשרים לו להיכנס ומשתמשים בפורמליות כדי למנוע את כניסתו. אבל, אני לא רוצה לשפוט את הנסיבות.

לגוף העניין. חברי הכנסת, אני ער לקשיים. הרי לא באתי לכאן להשיב תשובה מוסמכת, הנה הפקיד של משרד הפנים.

יהושע מצא (הליכוד):

שר הפנים. חוץ ממנו אין שר.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת מצא, תן לי להשיב את תשובתי ואת תשובת הממשלה. תשובת הממשלה, כפי שהכתיב לי בפתקה עובד הציבור שממלא את תפקידו בנאמנות, אומרת כך: מחר תתקיים ישיבה של ועדת הפנים אצלך, חבר הכנסת מצא, ושם זה יידון.

רון נחמן (הליכוד):

השר יגיע לישיבה הזאת?

דוד מנע (הליכוד):

לא פקידים זוטרים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

שר הפנים עסוק בהרבה מאוד תפקידים. בין השאר הוא השיג היום הישג יוצא מן הכלל למדינת ישראל וחתם על הסכם שלום עם ירדן, ואפילו חבר הכנסת רון נחמן יגיד שזה הסכם טוב, כי הוא הסכם מאוזן.

יהושע מצא (הליכוד):

אל תסטה מן הנושא. אנחנו מדברים כעת על ערי הפיתוח.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני אסטה מן הנושא כי הוא אמר בהצעה אחרת: זכויות האזרח נפגעות ואתם עוסקים בשלום? דבר קטן זה להשיג שלום עם ירדן?

רון נחמן (הליכוד):

שיעשה שלום עם הישראלים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

לפתוח דף חדש עם ירדן? ביום היסטורי כזה אתה ככה מתייחס?

דוד מנע (הליכוד):

מה עם ערי הפיתוח? זה יותר חשוב כרגע.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

ברשותכם, תנו לי לומר שמחר – – –

משה גפני (יהדות התורה):

בגלל ההסכם עם ירדן אין שר פנים?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

כידוע לך, שר הפנים עוסק גם בעשיית שלום.

גדליה גל (העבודה):

תסביר להם עד שהם יבינו את העניין הזה.

דוד מנע (הליכוד):

שר הפנים כל הזמן עוסק בפנים. בשעות הפנאי הוא עוסק בשלום עם ירדן.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת גפני, אני רוצה באמת לשאול אותך, עם יד על הלב, הרימותי ידי, ואני לא אמשיך, כי אין לי כיפה כרגע, אתה באמת חושב שביום המיוחד הזה, ביום ההיסטורי הזה, מותר לומר שזה מילתא זוטרתא שנחתם הסכם שלום בראשי תבות, שפתחנו עידן חדש?

משה גפני (יהדות התורה):

לא, זה דבר חשוב, מצוין, לא רגיל. הכול טוב ויפה. זה שאין שר פנים כל הזמן – זו בושה וחרפה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

נשאלה שאלה: האם שר הפנים יבוא מחר? כדי להיות רציני, אני נתתי תשובת אמת: מחר הוא עסוק בהישג הגדול שהשיג בארבעת השבועות האחרונים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מחרתיים הוא יבוא להציג את הסכם השלום?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני לא בטוח שזה יהיה מחרתיים, אלא כנראה ביום שני.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אפשר להתפשר שיבוא שר האוצר.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני אעביר את המשאלה ששר האוצר יבוא, ואני חושב שזה נושא מספיק חשוב. אני אעביר את המשאלה. שיקול הדעת הוא כמובן שלו.

לגופו של עניין אני רוצה לומר לכם, שהגירעון שממנו סובלות הרשויות המקומיות, ערי הפיתוח, הוא תופעה ידועה במקומותינו. הוא נובע גם משיטת ה-matching וגם משיטת חלוקת האחריות, אם זה בחינוך ואם זה ברווחה. הוא נובע מסיבות נוספות, שפירט אותן חבר הכנסת דוד מנע. כאן במליאה כל מה שנוכל לומר הוא, שהנושא הזה הוא נושא כבד, הוא ראוי לטיפול ולתשומת לב. אין לי תרעומת על ראשי ערי הפיתוח – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זו תשובה? שזה ראוי לטיפול? אחרי שהם שובתים שמונה ימים כאן? ראוי לטיפול? שר בממשלה, ידידי הטוב, באמת...

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, הרי אתה יודע שההצעה לסדר-היום שהציג חבר הכנסת דוד מנע נושאת כותרת של הצעה לסדר-יום שונה לחלוטין. ולכן, אם אתה רוצה תשובה מוסמכת מאדם זהיר כמוני, אתה תצטרך להסתפק בנוסח שאני נותן, ולא בעצה של ותיק ממני בכנסת, עם הפסקה קטנה, כפי שאמרתי לחבר הכנסת מצא. כי אני לא אגיד דבר שלא אוכל לקיים אותו. אז אני אומר: הסימפטיה – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אבל כאן עומדת הממשלה, ועם כל הכבוד, צריך להיות שר שבקיא בפרטים. אתה בקיא בהרבה נושאים. הנושא מורכב. צריך להיות כאן שר האוצר או שר הפנים, מישהו שבקיא. אני לא אומר זאת כדי לפגוע, כי כולם יודעים שאתה בקיא במאות נושאים ואתה עוסק במגוון נושאים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אתה רוצה שאני אתן לך הרצאה על הנושא הזה? הרי לא זו הנקודה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

איזו תשובה זאת?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת ויינשטיין, אם תסתכל על סדר-היום תראה שהנושא הזה איננו על סדר-היום. חבר הכנסת מנע החליט, לפי המסורת הפרלמנטרית המקובלת, מפאת כבודם של ראשי ערי הפיתוח

ומפאת האירוע שהיה היום, להעלות את הנושא הזה. הוא דיבר על נושא אחר, תחת נושא אחר. אז אתה צריך להגיד לי: כל הכבוד לך שאתה לא נוזף בו, לא גוער בו, לא מתרעם עליו שהוא מדבר על נושא אחר.

יהושע מצא (הליכוד):

איזה נאום הכין לך שם השר? נראה שהוא הכין לך נאום אחר.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת מצא, אתה יודע שלי לא מכינים נאומים.

רון נחמן (הליכוד):

השר שטרית, מתוך ההן אתה שומע את הלאו. הוא דיבר על דרך ההיפוך. נכון שהנושא של ההצעה לסדר-היום הוא הרשויות החזקות. אבל הוא רצה להדגיש כמה הן חזקות לעומת החלשות האלה, ומה שהוא אמר כאן מדגיש את האבסורד של החזקות.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני רוצה לסכם את העניין ולומר לחברי מרכז השלטון המקומי, ראשי ערי הפיתוח, שבממשלה יש לנו אוזן קשבת למצוקה של ערי הפיתוח. כאשר אמרתי לך, חבר הכנסת ויינשטיין, שהנושא ראוי לטיפול, התכוונתי לכך שהוא ראוי לטיפול חיובי, התכוונתי לכך שהוא ראוי להסתכלות חיובית ולבדיקה יסודית במגמה לראות באיזו מידה ניתן לסייע לא לראשי ערי הפיתוח, אלא לאזרחים שלהם. כי כשאנחנו מדברים על ערי הפיתוח, לא מדברים על הבעיות שלהם אישית, אלא על מי ששלח אותם, על מי שבחר אותם.

ובכן, אני מקווה שמחר בדיון, והיום אצל שר האוצר, ויש גם מגעים עם יושב-ראש ועדת הכספים, הנושא הזה יזכה באמת לטיפול אוהד, ושהבעיות והמצוקות של ערי הפיתוח ייפתרו לטובת תושביהן.

אני רוצה לומר רק מלה אחת לחבר הכנסת מנע בעניין של רשויות חזקות ורשויות חלשות. אני מודה שאסור שייווצר מצב של הפרדה בין ראשי רשויות חזקות לבין ראשי רשויות חלשות, בין רשויות שמקבלות מענק לבין רשויות נטולות מענק. למה הן נטולות מענק? כי הן לא זקוקות, כי מס ההשבחה שלהן והארנונה שלהן נותנים להן הרבה יותר מאשר המסים של כרמיאל, או המסים של נשר, או המסים של טבריה, או המסים של עפולה – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

עפולה נטולת מענק, מזמן.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אם כך, מצבה טוב.

רון נחמן (הליכוד):

איך אני אגבה מסים עכשיו? לפי החוק הירדני?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אתה שואל אותי כפרופסור למשפטים?

רון נחמן (הליכוד):

כן, כפרופסור למשפטים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אתה יכול להמשיך לגבות את המסים כפי שגבית עד עכשיו, כי ההסכם לא חל עליך.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני השר, למה לקיבוצים מוכנים לתת מיליארדים, ולא מוכנים לתת לערי הפיתוח?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני לא חושב שאנחנו הקלנו ראש בצרכים של ערי הפיתוח. ואינני בטוח שתמיד אפשר וצריך להציב אלה מול אלה את ערי הפיתוח ואת הקיבוצים. צריך לעזור לקיבוצים, כי יש להם הצרכים שלהם מבחינת הבראה כלכלית, ולא צריך להקל ראש בתרומה שלהם, לא לכלכלה ולא לחברה ולא

להתיישבות. וצריך גם צריך לסייע לערי הפיתוח. אינני סבור שאני חייב להציב ולעמת את הצורך לסייע לקיבוצים – ואני בעד – עם הצורך לסייע לערי הפיתוח, וגם פה אני בעד. אני סבור שצריך לסייע גם לערי הפיתוח וגם לקיבוצים. אינני סבור שיש מקום להציב את זה כנגד זה, או זה מול זה. אני יודע שאתה המטיף הגדול של חיים ביחד, בצוותא, עם שיתוף פעולה, ולכן אני מניח שלא התכוונת לתת לערי הפיתוח ולא לתת לקיבוצים.

עובדיה עלי (הליכוד):

בתיאוריה זה נכון. אבל כולנו יודעים שיש עוגה אחת. השאלה היא איך מחלקים את הנתחים של העוגה ומה סדרי העדיפויות הלאומיים. אם כאן נותנים מיליארדים, ברור שלא נשאר לאחרים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני יודע שעכשיו מתחילים לפתח אזורי תעשייה משותפים, גם למועצות אזוריות, גם לעיריות – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת ויינשטיין, זה בלתי אפשרי לנהל כך דיון. אני מבקשת להפסיק את זה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

יש שם דברים זועקים לשמים. לקופת-חולים היו קשיים – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

מה עוד? אולי אתה רוצה להחריב את קרתגו?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת ויינשטיין, זה לא מקובל עלי. אני מבקשת להפסיק. אדוני השר, מה אתה מציע?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

גברתי היושבת-ראש, אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני השר, האם אכפת לך שיהיה על זה דיון במליאה?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אין לי התנגדות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, חבר הכנסת מצא, שהוא יושב-ראש ועדת הפנים, רוצה להעיר הערה, מכיוון שוועדתו הוזכרה פה מספר רב של פעמים במהלך הדיון הזה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

בבקשה. אני סיימתי את דברי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מצא, בבקשה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני השר, פעמים אחדות הזכרת שאני הולך לקיים מחר את הדיון בוועדת הפנים. אדוני השר, היום קיימתי דיון בנושא של ערי הפיתוח, והיום נאלצתי להפסיק את השיבה משום ששר האוצר, שהיה בארץ, לא מצא לנכון לבוא לפגישה הזאת. אינני יכול לבוא בטענות לראש הממשלה, שהיום לא הגיע, אבל ניסיתי לקבוע אתו פגישה, שיבוא לדיון כזה. זאת אחרי ששוחחתי עם המנהל הכללי של משרדו, שמעון שבס, והוא אמר לי שלישיבה הזאת על ערי הפיתוח מחובתו של ראש הממשלה לבוא בתוקף תפקידו.

כתבתי מכתב, פניתי לשר האוצר. מאום לא הועיל. יש פקידים שעם כל חשיבותם אינם מסוגלים לפתור את הבעיה, והדיון הופך עקר, ובעקבות זה הוא הופך אלים. בסופו של דבר זה מגיע עד כדי רוגז אצל אנשי ערי הפיתוח; העניין מתגלגל עד לפרוזדורים של שר האוצר, ושם זה הופך לאלימות ולמכות, ושמחתי שהתנצלת על כך.

אני רוצה לומר לך משפט אחד נוסף, אדוני השר. במהלך דבריי אמרת שהיום הוא יום היסטורי. אני רוצה שתזכור דבר אחד, ואתה יודע זאת: נכון, זה יום היסטורי. עם זאת, ביום ההיסטורי הזה שובתים כאן ראשי ערי הפיתוח על כך שעריהם אינן מסוגלות להתקיים. ביום ההיסטורי הזה, אדוני השר, בגבעה שמול לשכת ראש הממשלה, ניתן למצוא בשעות אלה, כבר שלושה-ארבעה חודשים, לרבות הלילה הזה, בקור ובצינה הירושלמית, חסרי בית וחסרי דיור על ילדיהם. וביום ההיסטורי הזה, אדוני השר, הוכו ראשי ערי פיתוח. תזכור זאת, ביום ההיסטורי הזה. כי אנחנו הולכים עכשיו לסדרה של חניגות ופסטיבלים. עכשיו יהיה לנו פסטיבל ירדן, שבועיים; אחר כך פסטיבל קזבלנקה, עוד שבועיים; אחר כך פסטיבל פרס נובל לשלום, עוד שבועיים. ולשר הפנים, שהוא ראש הממשלה, אין הכוח או הזמן להופיע בפני ועדת הפנים של הכנסת. אז אתה צודק, זה יום היסטורי, הוא עסוק מאוד, אבל הוא גם עסוק בפסטיבלים. אתה צריך לומר לו: תוריד לך מהפסטיבלים שעות מספר כדי להוציא ממצוקתן את ערי הפיתוח.

אני מודה לך מאוד, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מצא. חבר הכנסת משה גפני מציע להסיר את הנושא מסדר-היום. בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, כבוד השר, לבי לבי עליך, ידידי שר הכלכלה והתכנון, השר שטרית. אני הרי יודע את עמדתך בעניין הזה. אני הרי הייתי יחד אתך, אתה היית יושב-ראש הלובי החברתי, כמה אתה צעקת על מה שעשתה הממשלה הקודמת בנושא של ערי הפיתוח; כמה צעקת על העוול שנגרם.

מה שנעשה היום אין לו אח ורע, הוא ללא תקדים, פשוט ללא תקדים, לא היה מצב כזה. יש דוח-סוארי, צריך לעזור לערי הפיתוח על-פי הדוח הזה. בא שר האוצר ואומר: אין לי כסף. אני לא רוצה לחזור על הנושא של הקיבוצים. זאת ממשלה, ואתה צדקת: יש יום היסטורי. כל היום מדברים על הנושא המדיני: הסכם עם ירדן, הסכם עם סוריה, הסכם עם הפלשתינים. אתם לא מבינים, שכאשר לעם אין חוסן פנימי, כשהוא לא יכול לדאוג לערי הפיתוח, הוא לא יכול לדאוג לשכבות החלשות, הוא לא יכול לדאוג לאלה שהממשלה באמת צריכה לדאוג להם, הוא לא יכול ללכת גם לתהליך מדיני. מה אתה אומר "יום היסטורי"? זה נכון, אבל מי עומד מאחוריך, מי עומד מאחורי הממשלה הזאת – ראשי ערי הפיתוח, שמקבלים מכות? אחרי זה עולה הרב שפירא לדבר על הנושא של עיריית בני-ברק, עירייה חלשה. אתם מזניחים את החלשים.

השר שטרית, אתה הרי יודע שהממשלה הזאת נכשלה בכל הנושא החברתי, אתה יודע שאתה היית צריך להיות שר הפנים. במקום לתת לך את תפקיד שר הפנים, הם מחזיקים את זה שנתיים בכיס הקטן כדי שאולי יביאו את ש"ס, ועוד עולה פה חבר הכנסת, ידידי דוד מנע, ואומר: ש"ס דואגת לערי הפיתוח. היא לא דואגת לשום דבר.

דוד מנע (הליכוד):

חבר הכנסת גפני, לא אמרתי. אמרתי שהרב מאיה, מי שאמור להיות שר הפנים – ואני מקווה שהוא לא יהיה – ביקש למסור שהוא תומך – – – אני נגד צירופם לממשלה – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אני לא נגד תנועת ש"ס, אני רק אומר שתנועת ש"ס, בזה שהיא מחזיקה את משרד הפנים כל כך הרבה זמן יחד עם מפלגת העבודה, ללא שר שיטפל בבעיות של ערי הפיתוח, שיטפל בבעיות של העיריות החלשות, בזה הם הולכים ועושים פוליטיקה. ועוד באים ואומרים: נכניס את זה בהסכם הקואליציוני. הממשלה הזאת נכשלה כישלון חרוץ בנושא הטיפול בערי הפיתוח, ואני מציע שהיא תתפטר ולא תדבר על הסכמים מדיניים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גפני.

חבר הכנסת מנע, האם אתה מסכים להצעת השר?

דוד מנע (הליכוד):

אני רוצה דיון במליאה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היתה הצעה לדיון במליאה, היתה הצעה לדיון בוועדה, ואני מבקש להסיר את ההצעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא שמעתי שהשר שינה את הצעתו. מה אדוני הציע?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אם רוצים שזה יהיה במליאה, בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ואני מבקש להסיר.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, עכשיו היתה הצעה להסיר. אתה יכול לבקש רק ועדה. חבר הכנסת ויינשטיין מבקש להעביר את הנושא לוועדה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, בימים האחרונים אנחנו שומעים זמירות חדשות מאנשי הממשלה. הם אומרים: ממשלת הליכוד נתנה ליהודה ושומרון, אנחנו נותנים לקיבוצים. אני מבקש שתדע, אדוני השר: כשאנחנו נתנו ליהודה ושומרון ולבקעת-הירדן, אמרנו – גם קיבוצים של השומר-הצעיר, גם קיבוצים של התק"ם, גם מושבים. לא אמרנו: אם אתה שייך אלי. אתם נותנים לקיבוצים ומפלים אותם לטובה בהשוואה למשתמשים אחרים בקרקע, אתם נותנים לקופת-חולים כללית ומפלים לרעה אזרחים אחרים, שהם אזרחים כמו חברי קופת-חולים, וזה ההבדל הגדול. ובחורף הזה עוד יהיה חם מהטיעונים האלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת ויינשטיין.

ובכן, חבר הכנסת מנע?

דוד מנע (הליכוד):

מליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצבעה בעד או נגד דיון בנושא במליאה. נא להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, תשעה תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

הודעה למזכיר הכנסת. בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת החלטת ועדת הכנסת בדבר כנסי הכנסת במושב הרביעי של הכנסת השלוש-עשרה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

שביתת עובדי עיריית בני-ברק

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום, הצעה מס' 4987. משום-מה החליפו את הנושא האחרון שעל הדף הזה עם הנושא שלפניו, אבל אני לא רואה פה את חבר הכנסת סאלח סלים. אנחנו עוברים, אם כן, לנושא הבא, שהוא הצעה לסדר-היום מס' 4987, בנושא: שביתת עובדי עיריית בני-ברק – של חבר הכנסת אברהם שפירא. בבקשה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

גברת היושבת-ראש, כנסת נכבדה, זה למעלה משבועיים ימים סובלים אלפי תושבי העיר בני-ברק, דהיינו 141,000 תושבים, בלי עין רעה, סבל בל יתואר. עובדי העירייה הכריזו בתחילת החודש על שביתה כללית, וכל שירותי העירייה מושבתים. זו השביתה השלישית של עובדי העירייה בתשעת החודשים האחרונים. העובדים שובתים משום ששולמה להם רק מחצית משכורתם בחודש אוגוסט, ואילו משכורת ספטמבר כלל וכלל לא ניתנה להם.

כנסת נכבדה, עיריית בני-ברק נתונה בגירעון גדול של 103 מיליון שקל. החשב המלווה, שמונה על-ידי משרד הפנים, מר אריה הכט, שבעבר היה מפקדי משרד הפנים הבכירים וממעצבי הניהול ברשויות המקומיות, בדק ומצא והמליץ להעביר לעירייה מיידית 73 מיליון שקל. עד היום לא נעשה דבר.

עיריית בני-ברק איננה העירייה היחידה הנתונה במצוקה תקציבית חמורה. עובדי עיריות נתניה ובאר-שבע ועכו אף הם שבתו. למה? כי לא שולמה משכורתם. אך ראו זה פלא, עיריות אלה זכו מייד להזרמה תקציבית נאותה, שאפשרה את חידוש העבודה ומנעה את השתקת השירותים העירוניים. לא כן עיריית בני-ברק. שבועיים ימים סובלים תושבי העיר סבל קשה, ולאיש לא אכפת.

כאן המקום להעלות על נס את מעורבותם ופעילותם של מנכ"ל משרד הפנים ושל השר יוסי שריד, שהוא השר לאיכות הסביבה. שניהם יחד הפעילו רכב כדי להקל כלשהו את מצוקתם של תושבי העיר בכל הקשור לפינוי ערמות האשפה.

לעיריית בני-ברק, בגלל ההרכב המיוחד של האוכלוסייה – ואני מבקש את תשומת לב הכנסת – יש צרכים ייחודיים, שונים מצורכי כל עירייה אחרת בארץ. על-פי נתוני הביטוח הלאומי, בני-ברק צריכה תוספת. אני אישית כבר דיברתי על זה אולי עשרים פעם עם שר האוצר, עם ראש הממשלה כשר הפנים: בני-ברק תופסת את המקום הראשון ברשימת הערים שתושביהן מצויים מתחת לקו העוני. בני-ברק נתברכה ב-63,500, בלי עין רעה, ילדים ובני נוער, המהווים 46% מאוכלוסיית העיר. 46% מכלל ילדי העיר מצויים מתחת לקו העוני. למעלה מ-11% מכלל האוכלוסייה בעיר היא אוכלוסייה של קשישים ומבוגרים. נתונים אלה משפיעים השפעה מכרעת על מיעוט ההכנסות העצמיות, בעיקר הכנסות מארנונה.

אדוני השר, הרי יש היום דברים שצריכים למצוא תמיד איך מתירים נדר. צריך להבין, שאם עוזרים לבני-ברק, זה לא לעירייה. הכט הוכיח, שרק ברווחה ובחינוך, בגלל המצב המיוחד של 46% ילדים בבני-ברק, חסרים 60 מיליון שקל. הם מקבלים 60 מיליון ומוציאים 120 מיליון.

אי-אפשר לראות שעיר התורה היחידה בעולם, ולא רק בארץ, מושפלת עד שאול תחתית.

למרות זאת, יש לציין כי הנהלת העיר עושה מאמצים רבים – ובהצלחה – להעמיק את הגבייה. השנה בלבד העמיקה העירייה את הגבייה ב-22%, שיעור גבוה בהשוואה לערים אחרות בארץ.

זכתה בני-ברק, והיא ידועה בארץ ובעולם כולו כעיר התורה והחסידות, כעיר שהוקמו בה מרכזים גדולים ללימוד תורה וכעיר שעשו אותה למושב בעיקר גדולי התורה וחסידים. אם תל-אביב מעניקה שירותים רבים לפוקדים אותה, בהיותה מרכז עסקים, הרי בני-ברק משרתת רבים-רבים הפוקדים אותה כדי להתבשם מריחה של תורה וכדי לחסות באוהלי התורה והחסידות שבעיר.

הרכבה המיוחדת של אוכלוסיית העיר מחייב התחשבות מיוחדת של האוצר. לא ייתכן לנהוג כלפיה בשרירות לב, כאילו אין מצוקתה נוגעת ללב השלטון. אני מדבר על בני-ברק כבר חצי שנה. הסברתי לשר האוצר: מה אתה רוצה, ועדה קרואה? ועדה קרואה תצטרך לשים מייד 120 מיליון שקל. ראש העיר, הגמל הזה, הוא יסחוב את המשא הזה אם תיתן לו 30 מיליון שקל. האשפה בעיר יכולה להביא, לא עלינו, מחלות. כולנו לא נוכל לצאת לרחוב, נתבייש ונשאל איפה היינו, שאף אחד לא שם לב למצב זה.

בני-ברק איננה עיר חורגת בישראל, תושבי העיר אינם אזרחים ממדרגה שנייה. הם אזרחים כמו כל אזרחי ישראל, והם ראויים משום כך למלוא השירותים העירוניים. הוצאותיה של בני-ברק בתחומי החינוך והרווחה, דבר הנגזר כאמור מהרכב האוכלוסייה, מסתכמות היום ב-46% מסך כל התקציב העירוני. בשום עירייה בארץ נושאי הרווחה והחינוך אינם תופסים נתח גדול כמו בעיריית בני-ברק.

ראש עיריית בני-ברק, ממלא-מקומו וסגניו, כמו גם אנשי הפקידות הבכירה בעירייה, מוכרים לי אישית היטב. אלה הם עסקני ציבור מסורים ונאמנים, אשר טובת תושבי העיר לנגד עיניהם. אבות העיר

נקטו שורה של צעדים דרסטיים לקיצוץ ההוצאות, לצמצום צוות העובדים ולחיסכון בסעיפי תקציב רבים. הם נכונים לקבל על עצמם עול כבד, ובלבד שיוכלו לספק לתושבי העיר את השירותים המינימליים החיוניים, המגיעים להם בזכות ולא בחסד.

נכון, אין בבני-ברק קזינו. מה יש בה? רוחניות ותורה, אך מי צריך את זה בארץ? מדברים כל היום על השלום. אין עיני צרה בקיבוצים, אבל רק לפני שבוע ישבתי בוועדת הכספים, כאשר רצו להעביר 231 מיליון שקל לקיבוצים, רק כדי לעזור להם בדיוור. סעיף קטן.

יעקב שמאי (הליכוד):

231 מיליון ש"ח לקיבוצים, כאשר בבני-ברק שובתים בגלל אי-תשלום משכורות.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

בבני-ברק לא רק שובתים. זו קטסטרופה. מחר, חלילה וחס, בגלל הזבל, יכולה לפרוץ מגפה.

יעקב שמאי (הליכוד):

כמה תושבים יש בקיבוצים?

רון נחמן (הליכוד):

50,000.

יעקב שמאי (הליכוד):

בבני-ברק יש פי כמה תושבים מאשר בכל התנועה הקיבוצית.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

העיר בני-ברק היא אחת הערים הצפופות ביותר בישראל. 141,000 תושבים גרים בשטח של 7,200 דונם, כאשר השטח המנוצל הוא מעבר ל-6,000 דונם. הייתי רוצה לשאול שרים אשר נוסעים בעולם כדי לאסוף כסף עבור ה"חמאס" ואש"ף, אולי אפשר לגייס קצת כספים גם עבור בני-ברק.

אני מביא נתון זה, כדי להמחיש בפניכם עד כמה גדול סבלם של תושבי העיר. איך אנחנו יכולים להסתכל בפניו של אזרח או ילד בבני-ברק, כאשר האשפה נערמת ברחובות העיר? אני פונה למשרד הפנים ולמשרד האוצר, ולכם, חברי הכנסת, לאשר מיידית את ההמלצה של מר הכט, החשב המלווה, על 73 מיליון ש"ח, כדי לאפשר את חידוש השירותים העירוניים, ובמקביל להתחיל בתהליך של הידברות עם עיריית בני-ברק, כדי למנוע בעתיד מצבים דומים. אם ניתן היה להגיע להסכם שלום עם ירדן בתוך 24 שעות, אני מאמין שנוכל להגיע גם להסדר עם בני-ברק, לרווחתם של 141,000 – בלי עין רעה – תושבי העיר. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת שפירא. אדוני, השר שטרית, בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מאז 1992, מדי כמה חודשים, באדיבותו של אחד מחברי הכנסת, אנחנו מקיימים כאן דיון על מצבה ומצוקתה התקציבית והכספית של העיר בני-ברק.

אני מסכים ומודה שהיא עיר ואם בישראל, עיר תורה, עיר המטופלת בהרבה אלפי תלמודי-תורה עם הרבה תלמידים, ואני מסכים שיש בה הרבה רוחניות והרבה חצרות של גדולי תורה, אבל יש לה גם קשיים בניהול, במימון ובגביית מסים, ולכן גם גירעונות.

התקיימה היום ישיבה בנושא זה עם מנכ"ל משרד הפנים וראש העיר בני-ברק, והם ניסו למצוא פתרון למצוקה הכספית, אבל נמסר לי על-ידי נציגי משרד הפנים, שההצעות שהועלו על-ידי מנכ"ל משרד הפנים בפני ראש העיר נדחו על-ידו. אני מקווה שתהיינה עוד פגישות ועוד ישיבות, אולי בעידודך, ידידי, חבר הכנסת הרב שפירא.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

הוא לא נתן לראש העיר הצעה שיכולה לפתור את הבעיה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני מניח, שאם הוא היה נותן לו את הסכום שאתה הזכרת, 73 מיליון ש"ח או יותר, אולי הוא היה מסכים. הוא נתן לו סכום קטן יותר.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

זה הסכום שהחשב המלווה ממליץ עליו.

חנן פורת (מפד"ל):

מה הוא הציע לראש העיר?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אין לי פרטים נוספים. בעניין זה אני חי מתוקף העובדה שאני ממלא-מקום של ממלא-מקום. אני ממלא-מקומו של השליח שעונה לכם, ולכן המידע אינו מלא. אם יש למר לביא, המסייע היום בידי להשיב, פרטים נוספים, יעביר לי בפתק. אני רוצה לומר לחברי הבית, מה היתה ההצעה שניתנה לראש העיר. אם לא, אשמח להעמיד לרשותכם את המידע לאחר שאבררו.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

— — 9 מיליוני ש"ח.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

9 מיליונים. אולי באמת כדאי שאציג בפניכם את הנתונים הכספיים. מדובר על כך שב-1992 הגירעון המצטבר של עיריית בני-ברק היה 52 מיליון שקל. אחרי מאמץ גדול סוכם על תוכנית הבראה לעיריית בני-ברק. הסיכום היה חוב מתגלגל של 11 מיליון, גביית פיגורי ארנונה ומים – 15 מיליון – את זה הטילו עליהם. הלוואות לשעה שנתנו להם, משיכת יתר מאושרת – 11 מיליון שקל. נתנו להם הסדר פריסת חובות של 5 מיליונים, מענק משרד הפנים עוד 5 מיליונים, וגם משרד האוצר נתן להם מענק של 5 מיליוני שקלים. זאת היתה תוכנית ההבראה של בני-ברק ב-1992.

למרבה הצער, בפועל קרה שתוכנית ההבראה לא הוגשמה כפי שתוכנן. העירייה לא עמדה בתוכנית ההבראה והגירעון השוטף גדל והגיע ל-40,525 מיליון שקל. הגידול הזה בגירעון נבע מסיבות מספר. הראשונה, גידול בכ-85 משרות. מכיוון שרמת השכר בעיריית בני-ברק גבוהה בכמעט 15% מהרמה בשירות המוניציפלי, גרם הדבר לעלייה משמעותית בגירעון. נוסף על כך, לא נגבו חובות של מים וארנונה ב-200 מיליון שקל. אני מניח שהם לא נגבו כי האנשים לא יכלו לשלם את הכסף, כי הם מטופלים בהרבה ילדים. אינני אומר שהם עשו זאת ברוע לב, אולי עשו זאת דווקא מטוב לב, אבל עובדה היא שאותם סכומים שהיו צריכים להיגבות לא נגבו.

מצד שני, ניתנו לעירייה מטעם הממשלה ב-1992 39,400,069 שקל. זה לא מעט כסף.

לכן אני רוצה לומר: לא רק הקיבוצים מקבלים כסף. אם למעלה מ-200,000 אזרחי מדינת ישראל שגרים בקיבוצים מקבלים סיוע בדיוור, שחלקו מענק וחלקו הלוואה, כמו כל אזרחי מדינת ישראל, אין

סיבה לומר שאין להם זכות לזה. נכון שכדי לתת להם את זה צריך לעשות סידור מיוחד, כי הם לא הולכים לבנק לבקש זכאות, כי ההסדר שלהם שונה, אבל העובדה שעושים להם סיכום מצטבר ומביאים אותו לוועדת הכספים, אין זאת אומרת שאין להם זכות לקבל סיוע בדיוור. הם אומנם לא צריכים לטעון לזכויות יתר, אבל הבה נסכים כולנו, והקיבוצים הוזכרו פה יותר מפעם אחת, שאין הצדקה לקפח אותם. ואם יש לתושבי בני-ברק ולתושבי אריאל זכות לקבל משכנתה, ואני בעד שתינתן להם משכנתה, גם לקיבוצים יש זכות לקבל משכנתה.

רון נחמן (הליכוד):

לא מקבלים את זה, הקפאתם אותנו. אי-אפשר לקבל משכנתה. יש 500 דירות. יש לי מסמך ששר השיכון – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת נחמן, זה בלתי אפשרי. אני לא אפשרתי לך לדבר.

רון נחמן (הליכוד):

אבל הוא הזכיר אותי כאן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל אתה לא יכול לעשות את זה כל הזמן.

רון נחמן (הליכוד):

הליכוד בנה 90,000 דירות. המערך בנה 15,000 דירות. 90,000 מול 15,000.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת נחמן, יש פה סדר או אין פה סדר. מה זה? השר עומד על הדוכן ומנסה לשאת את דברו ואתה מפריע.

רון נחמן (הליכוד):

אני לא מפריע. אבל הוא הזכיר אותנו.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, אבל לא אפשרתי לך לדבר. הוא יכול להזכיר את מי שהוא רוצה.

רון נחמן (הליכוד):

אפשר לקבל את רשות הדיבור?

היו"ר א' סלמוביץ:

לא כרגע.

יעקב שמאי (הליכוד):

השר שטרית אומר שמגיע לקיבוצים לקבל משכנתה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שמאי, אתה ביקשת את רשות הדיבור?

יעקב שמאי (הליכוד):

אני ויתרתי.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני רוצה רק לסיים את הנקודה הזאת. 231 מיליון שקל מחולקים לשניים, למענק ולהלוואה לדיור. זה בדיוק משכנתה. אני יודע שידידי חבר הכנסת הרב שפירא בהגינותו, לפי מנוד ראשו, מסכים שאי-אפשר לשלול מחברי קיבוצים את הזכות לקבל סיוע לדיור. נכון שאם מצרפים את כל הסכומים זה נראה הרבה, אבל בשביל למעלה מ-200,000 תושבי הקיבוצים, שגם הם אזרחי מדינת ישראל, אני אומר גם הם, מפני שכאן הושמעו דברים כאילו – – –

רון נחמן (הליכוד):

מה מספר חברי הקיבוצים?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

למעלה מ-200,000, כולל הילדים.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני השר, כדאי לבדוק. זה 50,000 חברים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

רגע, אתה רוצה להגיד לי שאין שם אנשים? להם אין ילדים? אני רוצה לספור את כולם: גברים, נשים, טף וזקנים.

רון נחמן (הליכוד):

3% מהאוכלוסייה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

נו, תחשב כמה זה 3% מ-5.3 מיליונים?

רון נחמן (הליכוד):

זה 150,000.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

בסדר, זה כ-200,000.

אני רוצה לחזור לסכום שהועלה היום בישיבה. נמסר לי שמדובר על 9 מיליוני שקל לתשלום משכורות חודש אוגוסט ותשלומים נלווים, ו-5 מיליונים לחודש ספטמבר. זאת אומרת, בסך הכול הוצע להם כבר סכום של 14 מיליון שקל. אני חושב שלאור העובדה שב-1992 הם קיבלו 39 מיליון, ב-1993 הם קיבלו 41,960 מיליון שקל וב-1994 הועברו להם 35,222 מיליון שקל, וגם החליטו להקצות להם 16 מיליון שקל כהלוואה – אם כי הם עדיין לא מימשו מתוך הסכום הזה אלא 6 מיליוני שקל; זאת אומרת, 10 מיליון שקל הם לא מימשו.

הממשלה כן עשתה דברים, אבל לעירייה היה קשה לעמוד בתוכנית ההבראה, ולכן גדל הגירעון וכרגע הוא עומד על 75 מיליון שקל. בעקבות המצב הזה התמנה החשב המלווה, שנובע מהפרקטיקה המקובלת, וכל הוצאה כספית כיום על-ידי העירייה מחייבת את אישורו של החשב המלווה.

הפתק שהועבר אלי לא היה ברור לגמרי. 9 מיליונים בסך הכול; 5 ו-4. אתה צדקת, חבר הכנסת שפירא, ואני לא הבנתי נכון את הפתק. הציעו להם 9 מיליוני שקל בסך הכול, וזאת נוסף על כל הסכומים שניתנו להם ב-1994.

אני רוצה לקוות שהנושא הזה יטופל, וכדי שיטופל אני מציע להעביר אותו לוועדה של הכנסת, כדי שיתקיים דיון בנושא הזה ותוכלו לעקוב אחרי הטיפול, כי דיון במליאה לא יועיל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ועדת הפנים?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני מציע שתהיה ועדה. אם אתם רוצים, מצדי אפשר לדון בזה במליאה. מה שאתם רוצים, שם זה יידון.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

ועדת הפנים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

ועדת הפנים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר שטרית.

חבר הכנסת אברהם רביץ מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני רוצה להפנות את תשומת לבך. ראה בבקשה מה קרה כאן. אתה הצגת לפנינו דין-ודברים, אולי ויכוח, אולי משא-ומתן בין הממשלה שיש לה אחריות לכל מה שמתרחש במדינה לבין העירייה.

כמה מילדי גרים בעיר בני-ברק ואני מבקר אותם. אני רוצה לדבר אתך כנציג התושבים, כנציג האשפה, כנציג הריחות הקשים, פשוט לדבר אתך בתור תושב בני-ברק, שכלל לא מעניין אותו הדין-ודברים שיש לך עם העירייה. אני מוכן לסבול זאת פעם אחת בשנה. אבל אני מדבר אתך כאחד מ-141,000 תושבי בני-ברק, כפי שהזכיר זאת חבר הכנסת הרב שפירא. אני אומר זאת כאזרח. אני משלם מסים גם לעירייה, גם לממשלה. כאזרח אני מבקש את הטיפול המינימלי. אם העירייה איננה יכולה לעשות זאת, זה לא כל כך מעניין אותי. לי זה מגיע, ובסופו של דבר אני מגלגל את הכדור לממשלה. תעשו מה שאתם צריכים לעשות, זה בכלל לא מעניין אותי כאזרח העיר בני-ברק כיצד תפתרו את הבעיה, ובלבד שתמורת הכספים שאני משלם כאזרח, תמורת היותי אזרח במדינה הזאת ובעיר בני-ברק אני מבקש לקבל באופן מסודר את השירותים המינימליים, שהם בריאות, חינוך, כמו כל שאר אזרחי מדינת ישראל. תעזבו אותי עם הוויכוח הזה שיש לכם עם עיריית בני-ברק. הוא לא מעניין אותי.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת הרב אברהם רביץ.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הסרת הנושא מסדר-היום – – –

רון נחמן (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

בעד – זו העברה לוועדה, נגד – פירושו להסיר מסדר-היום.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין
נמנעים – אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, 11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא יעבור לוועדת הפנים של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

מצב האתרים הקדושים לאסלאם בארץ

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 4925, של חבר הכנסת סאלח סלים: מצב האתרים הקדושים לאסלאם בארץ. בבקשה. ישיב השר שמעון שטרית.

זה לא הנאום הראשון שלך?

סאלח סלים (חד"ש):

לא.

היו"ר י' עזרן:

לא הייתי אז ורציתי לברך אותך. בכל זאת אני מברך אותך גם אם זה לא הנאום הראשון שלך.

סאלח סלים (חד"ש):

תודה רבה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאז ילדותי אני זוכר שהנושא שאני עומד לדבר עליו עולה לא רק בכל שנה אלא בכל הכנסות; כנראה זה התחיל לעלות על סדר-היום עם קום המדינה. לצערי, היום אני עוד מעלה את הנושא של האתרים הקדושים האסלאמיים במדינת ישראל, זאת אומרת, הכול אותו דבר, בפועל המצב הוא כמו שהיה.

לפני שבועיים-שלושה שבועות, וגם לפני זה, סיירתי בכמה מקומות, ונראים שם דברים מדהימים גם בבתי-קברות וגם במסגדים. לצערי הרב, בכל הפעמים שעלה הנושא לא היתה שום תזוזה בעניין הזה, במשך עשרות שנים, בכל ממשלות ישראל.

אדוני היושב-ראש, מדובר פה בבתי-קברות ובמסגדים, בדברים שקשורים לאלוהים, שמעניינים אותך לא פחות ממני – –

היו"ר י' עזרן:

זה נכון.

סאלח סלים (חד"ש):

– – וכל האנשים הדתיים, לפי דעתי, צריכים להיות אתנו ואתי בנושא הזה, כי זה דבר רגיש.

היו"ר י' עזרן:

כשהייתי באוצר עזרתי כמה שיכולתי.

סאלח סלים (חד"ש):

אני חושב שאתה צריך לעזור בגלל אמונתך באלוהים.

הי"ר י' עזרן:

בכל זאת שיפצו כמה מסגדים. אני מודה שיש הרבה לעשות, אבל אי-אפשר לומר ששום דבר לא נעשה.

סאלח סלים (חד"ש):

אתן כמה דוגמאות בעניין בתי-הקברות המוסלמיים. עד שנת 1948 היו ביפו ובסביבתה 16 בתי-קברות. מאז חלק נהרס, ובחלק נאסר על העדה לקבור את מתיה. בית-הקברות טאסו ביפו הוא בית-הקברות היחיד ביפו שמותר למוסלמים לקבור בו את מתיהם. נמכרו מבית-הקברות הזה 40 דונם.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מי מכר?

סאלח סלים (חד"ש):

הווקף האסלאמי. האחראי לזה הוא האפוטרופוס, המדינה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

המדינה מכרה לעצמה, יד ימין מכרה ליד שמאל.

הי"ר י' עזרן:

סליחה, המדינה לא מכרה שום דבר. עקבתי שלוש שנים אחרי הנושא הזה. לצערי הרב, יש חלקים שנמכרו, זה נכון, בעיקר על-ידי ועד מנהל.

סאלח סלים (חד"ש):

אין הוכחות, יכול להיות. למה? כי הממשלה בעצמה ממנה את האחראים לווקף וזו הבעיה, הם ממנים אנשים לא נאמנים שיכולים למכור גם את הקבר של אבא שלהם. אנחנו דורשים שבווקף האסלאמי יהיו אנשים נבחרים מהעדה האסלאמית.

רון נחמן (הליכוד):

חברי כנסת ימנו את האנשים האלה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ייבחרו.

סאלח סלים (חד"ש):

לא, הם ייבחרו. הממשלה ממנה אנשים, האנשים האלה לא נבחרו מטעם האוכלוסייה, לכן הם לא נאמנים, יש הוכחות שהם מכרו.

רון נחמן (הליכוד):

מה אתה מבקש, שהממשלה לא תמנה?

היו"ר י' עזרן:

תפסיק להתערב בנושא, זה מה שהוא אומר.

סאלח סלים (חד"ש):

אני מבקש בשורה האחרונה, שאת הווקף האסלאמי ינהלו מוסלמים שייבחרו על-ידי העדה האסלאמית. זו בקשה ברורה, קלה, דמוקרטית.

היו"ר י' עזרן:

ברשותך האדיבה, אבהיר לך איזו נקודה, אדוני השר. יש פה בעיה קשה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני מאוד שמח שאתה כאן ואתה עוזר לנו.

היו"ר י' עזרן:

אגיד לך מה הבעיה הכאובה בנושא הזה. ברמלה, ביפו ובכמה מקומות פשוט אין גידור, חוץ מזה שיש ביזיון חמור מפני שלצערי הרב חמורים רועים שם, עובדה היא שאין גדר. גם המנהלים עשו טעויות חמורות, לפעמים לקחו להם משטח בית-העלמין – אני מודה – לפעמים הם לקחו לאחרים ויש משפטים, בל ידעום, הללויה, עד סוף הדורות. כיוונו את הגבולות של ירדן וישראל, אבל אם לא יאתרו את הגבולות של בתי-העלמין יהיה פה מצב כרוני של צרות צרורות.

סאלח סלים (חד"ש):

אני מקווה שזה לא על חשבוני.

היו"ר י' עזרן:

לא, on וחלילה.

סאלח סלים (חד"ש):

כבוד הרב רביץ, קח דוגמה. למשל, בבית-הקברות אל-אסתיקלאל בחיפה יש 3,000 קברים. ב-7 באוגוסט 1984 פרסמה ההוצאה לפועל בחיפה מכרז למכירה פומבית של בית-הקברות, וזאת בשל חובות קודמים מהווקף לעירייה, בדיוק כמו שמפרסמים מכרז למכור עז, או פרה, או אוטו. מכרז למכור קברות, למכור קברים?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

עם הקברים?

סאלח סלים (חד"ש):

כדי לפרוע את החוב.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מה יעשה עם זה מי שקונה את זה?

סאלח סלים (חד"ש):

הוא יבנה שם בתי-מלון.

רון נחמן (הליכוד):

כמו "הילטון" בתל-אביב.

סאלח סלים (חד"ש):

זה דבר שפורסם ב-7 באוגוסט 1994, מכרז למכור בתי-קברות בגלל חוב. האם זה ייתכן במדינה דמוקרטית?

היו"ר י' עזרן:

אני לא מבין בכלל איך יש להם חובות, העסק המכניס ביותר זה בתי-קברות.

רון נחמן (הליכוד):

איך זה מגיע לידי כך שמוכרים את זה?

גונן שגב (יעוד):

היה מכרז על פושטי רגל, לא על פושטי יד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אין לו כסף, יש לו רכוש.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, לפני שבועיים הוזמנתי לבית-קברות בהרצלייה-פיתוח, שנהפך לאחד המקומות היקרים ביותר. מה עושים שם? כל שבועיים מתקרבים עוד מטר וחופרים. משנים את השטח. יש שם תוכניות של העירייה, זה לא עניין פרטי. ראיתי שם עצמות של אנשים שנתגלו בחפירות של קבלנים מטעם העירייה. אני ראיתי את זה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

כדי שתרגיש יותר טוב, דע לך שזאת צרת רבים. עושים את זה גם בקברים של יהודים.

סאלח סלים (חד"ש):

גם את זה אני מגנה. צריך להיות כבוד לקבר של בן-אדם, אם הוא יהודי, נוצרי או מוסלמי. כשהרב גפני דיבר על זה לפני שבוע, זה כאב. אני רוצה כבוד לבית-קברות יהודי לא פחות מאשר לבית-קברות נוצרי או מוסלמי.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, לא נהפוך את זה לדיון על בתי-קברות.

סאלח סלים (חד"ש):

אני אתן כמה דוגמאות. בהרצלייה מתכננים להקים פארק באדמות של בית-הקברות. יש שם מסגד.

היו"ר י' עזרן:

פנית לעירייה?

סאלח סלים (חד"ש):

כן. העירייה הראתה את התוכניות. יש תוכניות להקים פארק מסביב, לקחת את בית-הקברות ומסביב למסגד. זאת אומרת, יתחילו ריקודים, שתייה, חמישה מטרים מהמסגד.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

יש מסגדים שנהפכו לדיסקוטקים. לך לקיסריה ותראה.

סאלח סלים (חד"ש):

במסגד בקיסריה יש ממש דיסקוטק. כבוד הרב רביץ, רוקדות שם בחורות במיני, ויותר גרוע, בתוך מסגדים שנהפכו לבארים. זה דבר מביש.

היו"ר י' עזרן:

הוא צודק. בקיסריה. אבל שם גם יש עניינים פוליטיים.

סאלח סלים (חד"ש):

אני מזמין אתכם לבקר. מסגד שבו רוקדים ושותים – – –

היו"ר י' עזרן:

סליחה, הדרישות הן גם פוליטיות.

סאלח סלים (חד"ש):

ועוד דברים אחרים שאי-אפשר להגיד אותם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ראינו במרוקו בית-כנסת שהפך לזירת איגרוף.

סאלח סלים (חד"ש):

ראשית, אנחנו מגנים את זה. שנית, מרוקו – – –

היו"ר י' עזרן:

חבל שאני לא יושב באולם. הייתי משיב לך, חבר הכנסת ויינשטיין, תשובה ניצחת. שם לא נשארו יהודים, פה יש ערבים.

סאלח סלים (חד"ש):

שנית, אנחנו לא אומרים שמרוקו היא המדינה הדמוקרטית היחידה במזרח התיכון. אנחנו אומרים שישראל היא המדינה הדמוקרטית היחידה במזרח התיכון.

רון נחמן (הליכוד):

זאת אתם אומרים. אבל יש כאלה שאומרים שנהיינו דיקטטורה. דיקטטורה של הפרולטריון – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

היו"ר י' עזרן:

סליחה, רבותי.

סאלח סלים (חד"ש):

בתי-קברות בכמה מקומות, יש לי רשימה ארוכה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, זמנך תם. השעון כבר צלצל שלוש פעמים.

סאלח סלים (חד"ש):

אני רוצה להגיד עוד משהו. היו הפרעות. אתה היית לצדי, אני מאוד מודה לך.

היו"ר י' עזרני:

את הזמן שלי קיזזתי לך, הזמן שלהם על חשבונך. אתה לא חייב לענות להם.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, יש לי רשימה ארוכה של מסגדים שחוללו, שהפכו למסעדות, לבארים, המסגד בקיסריה, המסגד באכזיב. אני מזמין את כולכם על חשבוני לראות את זה. יש לי רשימה של 120 מסגדים שחוללו ונהפכו לדברים בלתי סבירים.

בעיית ההקדש המוסלמי אינה נוגעת רק לעניין בתי-הקברות, היא גם בעיה כללית, שנוגעת לכל הקשור לניהול ענייני הדת של הערבים אזרחי המדינה, נוצרים ומוסלמים, ואנחנו מגנים גם כל חילול קבר של יהודים, כי זה נוגע לנו מבחינה אנושית.

לפי חוק האפוטרופוס על נכסי נפקדים, כל אדמות הווקף המוסלמי בשליטת האפוטרופוס הכללי. הכנסת קיבלה בשנת 1967 את חוק השמירה על המקומות הקדושים, שאסר חילולם של המקומות הקדושים וכל פגיעה ברגשות של בני הדתות עקב כך.

סיעתנו, סיעת חד"ש, כבוד השר, הניחה על שולחן הכנסת הצעת חוק לניהול ההקדש המוסלמי על-פי סעיף ג(5) למכתב ההבנה שנשלח מטעם סיעת העבודה לסיעת חד"ש. בהסכם שנעשה כדי שנהיה אנחנו בגוש החוסם, היו לנו דרישות. לגבי הדרישה הזאת נאמר כדלקמן: תוקם ועדה מיוחדת לענייני ההקדש המוסלמי, שתפעל לתיקון החוק המגדיר את רכוש הווקף המוסלמי כרכוש נפקדים ותביא לניהולו על-ידי בני העדה המוסלמית, כפי שמתנהל רכושן של עדות אחרות. זה נכתב במכתב הבנה בין סיעת חד"ש ובין מפלגת העבודה, בהסכם שנעשה. עד עצם היום הזה שמענו רק הבטחות, כבוד השר, מצד הממשלה הנוכחית. הגיע הזמן שהממשלה תתחיל ביישום הבטחות אלה. הרי מדובר בהזנחה שנמשכת מאז קום המדינה, ואת הקיפוח הזה צריך להפסיק לאלתר על-ידי מסירת ההקדש המוסלמי לניהול בידי העדה האסלאמית.

כבוד היושב-ראש, אני מסיים במשפט אחרון. נחתם היום חוזה שלום בין ישראל לירדן. אנחנו מברכים על כך. אבל חשוב מאוד לעשות שלום פנימי, שלום פנימי שמתקיים על כבוד הדדי, כבוד לכל בני האדם, גם יהודים וגם ערבים מכל העדות. כדי שיתחזק השלום עם ירדן ואף עם הפלשתינים ועם מצרים, חשוב לנו מאוד שיהיה שלום ביתי עם כבוד לכל העדות. אני מאוד מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרני:

תודה, אדוני, חבר הכנסת סלים.

בבקשה, כבוד השר.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מרגיש היום כמו צדיק, חבר הכנסת עזרן, כי מלאכתי נעשית בידי אחרים. ולא סתם בידי אחרים, אלא בידי צדיקים שיושבים על הדוכן.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר. ענוותו תרבני. תודה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אדוני היושב-ראש, הסוגיה שהעלה חבר הכנסת סלים היא אכן סוגיה נכבדה הראויה לבדיקה רצינית. אנחנו כממשלה חייבים לנהוג בכל ההקפדה כדי למנוע פגיעה במקומות קדושים לסוגיהם, אם זה בית-קברות, אם זה בית-תפילה וכיוצא באלה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גם של יהודים?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

של יהודים, של מוסלמים, של נוצרים ושל בני כל דת אחרת.

אין ספק שהדוגמאות שהובאו כאן מעוררות דאגה ומחייבות טיפול מצד הנוגעים בדבר. אני רוצה רק להתייחס בתשובתי, וכל זאת משום שאני, כפי שאמרתי, ממלא-מקום של הממלא-מקום של השליח. אתם יודעים שהשר שחל נמצא מחוץ לגבולות המדינה, הוא השר המתאם והוא בדרך כלל מרותק כאן שעות על שעות. כנראה הוא מתרגל את זה בשיטות אחרות, כנראה הוא יוצא מדי פעם. אני נשארתי כאן צמוד מרגע שנכנסתי, בסביבות השעה 18:00, עד הדקה הזאת. השר שחל אמור לתת תשובה מטעם שר הדתות. ואני אמור עכשיו לתת תשובה מטעמו. זאת אומרת שאנחנו פה נמצאים בשרשרת של שליחויות.

לכן, חבר הכנסת סלים, אני רוצה לבקש ממך שתהיה סלחן, משום שאתה אומנם סאלח – שבערבית זה "סולח" – אבל אתה גם סלים – אני רוצה לבקש ממך שתנהג בתשובה שלי במידת הסלחנות, כי אתה גם סאלח וגם סלים. אני אומר לך את זה משום שהתשובה שלי לא יכולה לתת תשובה על כל הנקודות שאתה עוררת. אני רוצה להתייחס לכמה נקודות, ולגבי יתר הדברים, אני אקח לעצמי את הרשות לבקש ששייבו לך.

לגבי בית-הקברות אסתיקלאל בחיפה, אתה יודע ששם היה דיון משפטי על אותו מישור שאתם דיברתם עליו, על עסקת המכירה שהיתה. לכאורה ומעבר ללכאורה, היא בוצעה לפי הכללים המקובלים במשפט, ובית-המשפט אישר את המכירה. מכאן, כאשר אתה אמרת שהוצא המכרז, זה הוצא משום שבית-המשפט אישר. אבל אני מבקש להזכיר, שבדרך כלל העצמות מועברות למקום אחר, וההעברה נעשית בכל הכבוד הראוי.

אני לא רוצה להיכנס לסוגיה של מעמד בית-קברות בדיון המוסלמי, האם מותר או אסור למכור. הדברים נדונו בבתי-משפט. נמסר לי שמינהל מקרקעי ישראל גידר את השטח. כבוד היושב-ראש דיבר על הצורך לגדר, ובעניין בית-הקברות אסתיקלאל, השטח גודר.

העניין עצמו עדיין לא מצא הסדר שמקובל על דעת כל הצדדים. זה המצב לגבי בית-הקברות אסתיקלאל.

לגבי בתי-הקברות ביפו, בית-הקברות בכפר-שלם נחפר, לצערי, על-ידי חברת "חלמיש" לצורך בניית מגורים, לאחר שבית-המשפט לא קיבל את ההתנגדות שהוגשה על-ידי המוסלמים. אם אתה זוכר, אני השתתפתי בהפגנה נגד חפירת בית-הקברות הזו, כי גם לי זה כאב. אבל יש דין ויש משפט. אם בית-המשפט קובע, גם הפגנה שלי וגם דברים שאני אומר עכשיו, שזה מצער אותי, לא ישנו את העובדה שאנחנו מדברים על עניין שהוא בדיעבד, אחרי שהוא כבר טופל.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, הוא מתכוון לחוק עוקף בתי-קברות.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אתה יודע שהשם זה, חוק עוקף, בג"ץ, בתי-קברות וכו' – – –

היו"ר י' עזרן:

מעקפים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

מעקפים – זו בכלל מחלקה של הבריאות, לא עלי ולא עליך ולא על אזרחי ישראל. אבל גם שם היתה עסקת מכר, כפי שהזכרת, חבר הכנסת סלים, וזה היה באישור בית-הדין השרעי. לא רק שעשו את העסקה, אלא שבית-הדין השרעי אישר.

סאלח סלים (חד"ש):

אתה רואה מה הבעיה? עסקת מכר. מי מינה את האנשים שמכרו? הממשלה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

בבית-הדין השרעי השופט בלתי תלוי. יש לו אותם תנאים ואותם תנאי כהונה כמו שופט רגיל.

סאלח סלים (חד"ש):

השופט תלוי, והוא מקבל משכורתו מהממשלה.

היו"ר י' עזרן:

אם כך, עם כל הכבוד, כל שופט תלוי.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת סלים, מותר לי להשתמש בסמכות שלי כפרופסור למשפטים ולומר לך, שהוא לא מקבל את זה מהממשלה. הוא מקבל מהמדינה, לא מהממשלה. העצמאות שלו, של השופט, גם של השופט השרעי וגם של השופט הרבני וגם של השופט הרגיל, היא זהה. אומנם, מונחת הצעה שלי מלפני שלוש-ארבע שנים לרפורמה בבתי-הדין השרעיים. אגב, היתה לכך הסכמה של שר הדתות, אבל חיכיתי להסכמה בקרב כמה חברי מנהיגות אסלאמית, שיסכימו לחלק מן הסעיפים. בגלל זה הדבר התעכב. אני מציע לך לאמץ את ההצעה ולטפל בה. אבל לא זו הבעיה לגבי בתי-הדין השרעיים. השופטים השרעיים הם עצמאים באותה מידה שהשופטים הרגילים עצמאים, כי השכר ניתן על-ידי המדינה ולא על-ידי הממשלה. יש הבדל. שר האוצר לא יכול לעכב את התשלום, הוא לא יכול להגדיל אותו והוא לא יכול להקטין אותו. הכנסת עושה את זה, ועדת הכספים עושה את זה. לכן הייתי מציע לך להתייחס גם לבתי-הדין השרעיים כמו שמתייחסים לבתי-הדין הרבניים או לבתי-המשפט.

אני חושב שהנושא שהעלית ראוי שתינתן לו תשומת לב קרובה ותשומת לב מדוקדקת, ואני מציע שזה יעבור לדיון, כנראה לוועדת הפנים, כי זו הסמכות של ועדת הפנים, אלא אם כן אתה רוצה שיהיה דיון במליאה. אני לא אתנגד אם תציע דיון במליאה. אני חושב שפרקטית, אם רוצים לסייע לנושא, עדיף שהוא יידון בוועדת הפנים. אני בטוח שהממשלה תיתן את תשומת הלב, באותם מקרים שניתן לשמור על כבוד המת ולשמור על קדושתו של מקום קדוש, ושהיא תעשה ככל יכולתה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רון נחמן רוצה להסיר את ההצעה מסדר-היום. אני מבקש, במסגרת דקה. אנא ממך.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הבעיה שהועלתה היא בעיה רצינית ביותר, היא בעיה שנוגעת למגזר הערבי, ואני חושב שצריך לטפל בה באופן הרציני ביותר. אני חושב שהבעיה בחומרתה קיימת גם במגזר היהודי בנושא בתי-הקברות, תכנון של בתי-קברות, חוסר מקום בבתי-קברות. הנושא הועלה גם על-ידי בוועדה לביקורת המדינה וכאן בכנסת.

אני חושב שהמדינה חייבת להכין תוכניות, לטפל ולתחזק אותם בתי-קברות. צר לי לומר שהממשלה היום, בריצת האמוק שלה בנושא תוכניות הבינוי, כשהיא רצה להוסיף 20% לגובה, היא שוכחת שצריך להוסיף 20% על פני הקרקע ולתכנן את התוכניות כפי שמהנדסים בוני ערים מכינים אותן. לכן, צריך לפתור את הבעיה הקיימת.

היו"ר י' עזרן:

מה הצעתך? טכנית אתה מציע להסיר. אבל – – –

רון נחמן (הליכוד):

טכנית להסיר, אבל חייבים לקיים דיון רציני בעניין.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך.

רבותי, יש לנו הצעה להסיר את הנושא מסדר-היום, והצעת המציע והשר המשיב להעביר לוועדת הפנים. מי שמצביע בעד, מצביע עבור העברת הנושא לוועדה, ומי שמצביע נגד, מצביע בעד הסרת הנושא מסדר-היום.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעה אכן תעבור לוועדת הפנים לשם דיון וליבון.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 100), התשנ"ה-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לנושא האחרון בסדר-היום. יש רשימה ארוכה מאוד של דוברים ואני אקפיד, בלי נדר, על הזמן. שלוש דקות לכל דובר. אנחנו עוברים לדון בהצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 100), התשנ"ה-1994, בקריאה ראשונה. אני מזמין את שר האוצר.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להניח על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה את החוק המקובל אולי בשם הפופולרי והבלתי פורמלי – החוק למיסוי שוק ההון, או החוק למיסוי הבורסה.

זה מס פשוט צודק. כל מי שמכיר ויודע עד כמה הנושא הזה עלה על סדר-היום הכלכלי של מדינת ישראל, כמה פעמים דובר בו, עד כמה אנשים חשבו שיש צורך למסות גם את ההון, מלבד את השכר – והנה הגענו לרגע שמונח על שולחן הכנסת חוק צודק, ברור, חוק שמביא לכך שלא רק העובד ישלם מס על שכרו, כאשר די מהר הוא מגיע לשיעור של 50%, אלא גם מי שמרוויח רווחים ריאליים בשוק ההון, גם הוא ישלם מס מסוים בהיקפים לא גדולים בשני מסלולים אלטרנטיביים, כפי שרצו גם חברי כנסת רבים כאשר הנושא עלה בהצעה לסדר-היום, כאשר הצגתי את העניין ועניתי על הדברים.

המס הזה הוא מס שיש בו הרבה מאוד צדק. הוא מס שלמציעו יש הרבה מאוד סיכון פוליטי. הוא מס שיש כוחות גדולים מאוד שמתנגדים להטלתו, אבל הוא מס שעושה את הרפורמה הנכונה במדיניות המיסוי הישראלית.

אני לא חושש להתמודד עם העניין. היו לי דאגות לא מעטות. עמדתי בהתקפות לא פשוטות. רבים חיכו בפינה ורצו לראות כיצד הבורסה מתמוטטת וקורסת כתוצאה מההודעה על הטלת המס. אבל לשמחתי הרבה שוק ההון נהג בתבונה. קיבלתי עידוד רב מהרבה מאוד גורמים מעוניינים בשוק ההון, שבאו ואמרו: צדקת, לא היתה שום סיבה שבעולם שלא יהיה מס כזה על שוק ההון. קיבלתי מכתבים מחוץ-לארץ, ממשקיעים שמשקיעים בארץ.

אני חוזר ואומר, ברוב כמעט מוחלט של המדינות המפותחות שוק ההון ממסוה בדרך כזאת או אחרת, כמובן כולל ארצות-הברית, ששם ההכנסה משוק ההון מצטרפת להכנסה האישית. קיבלתי מכתבים ממשקיעים שמשקיעים בארץ, שאמרו לי: כל הכבוד על כך שיכולת, העזת והבאת את העניין לממשלה ולכנסת.

אני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, גם מהקואליציה וגם מהאופוזיציה, הנושא הזה הוא לא נושא מפלגתי. הנושא הזה הוא נושא שיורד לשורש ולאמת המוסר של החברה הישראלית בגביית המס. הוא מאחד את הצורך לשלם מס בין אותו פועל שעובד, אם הוא גר בארץ, בגבעת-עדה או בתל-אביב או בכפר-ויתקין או בראשון-לציון או בכל מקום אחר, והוא צריך לשלם מס על עבודתו – ואילו אנחנו נהגנו לפטור אותו מרווחים, לפעמים מאוד קלים, בשוק ההון.

לא שפכנו את התינוק יחד עם המים. קבענו שיעורי מס, ואני אעמוד עליהם, סבירים לחלוטין, על רווחים ריאליים, והחזרנו את המס הזה לאוכלוסייה הישראלית דרך הקלות אחרות במס.

נשאלתי כמה פעמים, למה דחיתי את עניין מס המחזור? מס המחזור הוא מס מאוד לא צודק. הוא מס אשר מוטל על מחזור כאשר אין יכולת להתקזז. בהצעה שהצענו שיפרנו את ההודעה הראשונית, ואנחנו יוצרים פה מסלול של התקזזות למי שירצה בזה. מס המחזור היה אולי יותר קל, אבל הוא הרבה פחות צודק. לכן חשבתי, והממשלה אישרה ווועדת השרים לחקיקה אישרה, ואני מקווה שהכנסת תאשר ווועדת הכספים תאשר מס קצת יותר מורכב אבל יותר צודק.

אני מאוד שמח שהגעתי לרגע הזה של הצגת המס הזה בכנסת. אני מאוד שמח, שכן אני יודע איזו דרך קשה וארוכה עברתי גם בהחלטה, גם במהומה הציבורית, גם בביקורת, גם בלחצים וגם בתהליך של קבלת המסלול החלופי, אשר השקיעו בו הרבה מאוד אנשים באוצר: נציב המס, אנשי שוק ההון, מנכ"ל האוצר, המחלקה המשפטית, אנשים רבים אחרים מבחוץ, שנתנו ייעוץ, וגובשה הצעת חוק אשר לפי דעתי היא נכונה, היא טובה, היא עושה צדק.

לאחרונה הופיע בעיתונות בקטעים מסוימים, וגם בסימפוזיונים מסוימים נאמר, כאילו החוק הזה לא יעמוד במבחנו של בג"ץ. בג"ץ כמובן סוברני להחליט את החלטותיו. אבל אני אומר פה על דעת היועץ המשפטי לממשלה, אשר הוא נותן עצה – – –

רון נחמן (הליכוד):

יש לנו בעיה עם זה בזמן האחרון.

שר האוצר א' שוחט:

— — — אשר הוא נותן עצה לממשלה, שהחוק לא סותר שום חוק אחר, והחוק, לדעתו כמובן, אם חס וחלילה תהיה פנייה לבג"ץ, הוא יגן עליו. לפי הערכתו החוק עומד בכל הכללים הנדרשים, והוא הביא בחשבון את כל החוקים האחרים הקיימים, ולכן אין הוא רואה בעיה בהגשת החוק לכנסת ובדיון בכנסת.

אני מאוד מקווה שהדיון בכנסת ובוועדת הכספים יהיה מהיר. אנחנו קבענו שהחוק, על-פי ההצעה, תחילתו תהיה בראשית שנת המס הבאה, קרי ב-1 בינואר 1995. מאוד הייתי רוצה שמהר מאוד הוא יוחזר לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, בהנחה שהוא יאושר ויועבר לוועדה. אני מאוד רוצה שהמערכת תצליח להתארגן כך שאכן שב-1 בינואר אנחנו נהיה ככל מדינות העולם. אנחנו נעשה צדק, אנחנו נשווה בין שכר לבין הון, אנחנו נאפשר לשוק ההון להתפתח בלי לפגוע בו, ואנחנו נעשה מה שכל מדינות העולם עושות.

כמה מלים, אדוני היושב-ראש ורבותי חברי הכנסת, רק על העקרונות הראשיים של החוק. החוק יפעל בשני מסלולים, לבחירת האזרח או החברה אשר פועלים בשוק ההון. יש מסלול עם קיזוז הפסדים. כלומר, כל הפעולות בשוק ההון, בלי להתייחס לפעולות אחרות, יוכלו להתקזז, במידה שיש הפסדים, אל מול הרווחים. במקרה הזה שיעור המס יהיה 20% על הרווחים הריאליים לאחר פעולת הקיזוז. במסלול השני שיעור המס נמוך יותר. הוא יהיה בשיעור של 10%, וזה במקרה שבו ימוסו אך ורק הרווחים הריאליים ולא תהיה אפשרות של קיזוז.

שני המסלולים קיימים, בשניהם אפשר לפעול, והנישום או הפועל בשוק ההון יוכל להחליט באיזה מסלול הוא רוצה לפעול וכיצד הוא יעשה את זה. במסלול של ה-10% — — —

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, האם הקיזוז יהיה רק שנתי?

שר האוצר א' שוחט:

אני מייד אתייחס.

במקרה של קיזוז של 10%, בקרנות הנאמנות ששם נעשית פעולת קיזוז פנימית, שיעור המס יהיה 15%.

אני רוצה להגיד, שבשני המקרים ינוכה במקור שיעור של 10% מהפעולות הרווחיות הריאליות. לדוגמה, אם מישהו קנה ב-1,000 ומכר ב-1,500, האינפלציה היתה 220%, נשאר רווח ריאלי של 200, מתוך ה-200 ישלם 10%, כלומר הוא ישלם 20.

רון נחמן (הליכוד):

כמה כסף יהיה המס הזה בסך הכול?

שר האוצר א' שוחט:

אני מייד אגיד.

על מי חל החוק? יש כאלה שגם היום משלמים מס מלא על רווחיהם בשוק ההון. הגופים האלה נשארים כמובן באותו סטטוס כפי שהיה קודם – מי שעיסוקו מסחר בניירות ערך, מי שחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) מחייב במס את ניירות הערך שבידו, בעיקר אלה רוב החברות או כל החברות במגזר העסקי. ניירות ערך זרים ממסים כבר היום. כל אלה משלמים גם היום מס מלא וימשיכו לשלם, והמסלולים שבהם מדובר אינם שייכים אליהם.

אנחנו נמשיך בפטור לגבי קופות גמל, קרנות השתלמות, פק"מים, מלוות שקליים לתקופה קצרה משנה וקרנות הפנסיה.

אברהם פורז (מרצ):

— — — קרנות השתלמות פטורות?

שר האוצר א' שוחט:

מכיוון שאנחנו חשבנו שהסכומים בקופות הגמל ובקופות הפנסיה הם סכומים של חיסכון לטווח ארוך
— — —

אברהם פורז (מרצ):

את זה אני מבין — — —

שר האוצר א' שוחט:

אני מייד אענה. ניכוי מס במקור — — —

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הם לא הלכו לתת פטור לכל מי – – –

היו"ר י' עזרן:

רגע, חבר הכנסת ויינשטיין – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

– – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני, הוא רשום.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

– – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

שר האוצר א' שוחט:

אני לא ידעתי שרק חברי מפלגת העבודה מקבלים קרנות השתלמות. חשבתי שקרנות השתלמות פועלות על כל מי שבמשק, על כל מי שעובד במשק, והסכמי עבודה – – –

גדעון שגיא (העבודה):

יש מידע, אדוני השר, שכל העמיתים – – –

שר האוצר א' שוחט:

יפה. עכשיו – ניכוי מס במקור, כפי שאמרתי, המס ינוכה במקור מהרווח הריאלי בשיעור של – – –

היו"ר י' עזרן:

רק רגע.

שר האוצר א' שוחט:

– – – 10% או 15 יחידות השתתפות. מי שפועל במסגרת הקיזוז יגיש דוח, הדוח הזה איננו דוח כולל של הכנסותיו במשך שנת המס, אלא הוא דוח מיוחד, מקוצר, שיתייחס אך ורק לפעילות בשוק ההון, והוא יוכל להתקזז ולקבל החזרים אם אכן הוא שילם מעבר למה שהיה צריך לעשות, בהביאנו בחשבון את ההפסדים שהיו לו, כדי להקטין את הסכום.

יעקב שמאי (הליכוד):

– – – 10% הפסדים על אותו סכום, רווח של 10%, הוא לא ישלם שום דבר?

שר האוצר א' שוחט:

כן, אם הוא בוחר במסלול. אם הוא בוחר במסלול והורידו לו – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

תבהיר זאת.

שר האוצר א' שוחט:

אני אסביר בדיוק. אם מישהו שבחר במסלול הזה שילם 10%, שילם מקדמה של 10% על הרווח, במקרה של הפסד לא שילם שום דבר, אבל היה לו הפסד. בסוף השנה הוא יגיש דוח מקוצר רק בשוק ההון ויגיד: הפסדתי בפעולה הזאת כך וכך, הורדתם לי מס כך וכך, אנא תזכו אותי חזרה, והוא יקבל חזרה את הזיכוי.

יעקב שמאי (הליכוד):

זאת אומרת שאם הכניס 1,000 שקלים והרוויח 10%, זה 100 שקל. על 1,000 שקל אחרים שהוא הפסיד 10% הוא יקבל בחזרה?

שר האוצר א' שוחט:

כן. הוא יקבל החזר על מה שהורידו לו, אם הוא בחר במסלול הזה.

הצעת החוק איננה ממסה או פוגעת בנכסים מוגנים במישרין או בעקיפין. כך לא ימוסה הרווח הריאלי שנוצר ממכירת ניירות ערך המוגנים על-ידי חוק ההגנה על נכסי הציבור, בין שההשקעה הינה ישירה באג"ח, או בעקיפין, באמצעות קרן נאמנות. הקפדנו לשמור על החוק ששומר על נכסי הציבור, ולא עשינו שום פעולה לפגוע בחוק הקודם שנתן את ההגנה הזאת.

הבסיס לחישוב של הערך יהיה שווי ניירות הערך ב-1 בינואר 1995, כלומר אנחנו לא הולכים אחורה, אלא קובעים בסיס שממנו ואילך, אם יהיו רווחים ריאליים, ישולם המס.

תושבי חוץ ישלמו כמו תושבי הארץ, אבל, כמובן, בהתחשב באמנות של כפל מס, ולפיכך תהיה זאת הוצאה של תושב חוץ. אין חיוב רווח הון בישראל, ואנחנו נתחשב באמנות הקיימות.

יש נקודה של עיתוי בבחירת המסלול. באופן רגיל המסלול צריך להיבחר אחת לשנה על-ידי מי שפועל בשוק ההון בתחילת השנה. הוא צריך להחליט אם הוא בוחר את המסלול עם הקיזוזים, או את המסלול אשר בו אין קיזוזים ומשלמים 10% בלבד. אבל מכיוון שהתהליך כולו חדש, נתנו בשנתיים הראשונות הזדמנות לבחור את הטוב בין השניים בתום שנת המס. גם בתום שנת המס 1995, גם בתום שנת המס 1996, יוכל הפועל בשוק ההון להחליט באיזה מסלול הוא בוחר, מה עדיף לו, ולאחר מכן יצטרך לעשות את זה בתחילת השנה.

הדברים נעשו בתיאום עם הבנקים ועם קרנות הנאמנות, ויש אפשרות טכנית לעשות את הדבר תוך כדי ביצוע די מהיר, שאנחנו חושבים להגיע אליו ב-1 בינואר 1995.

אני רוצה להגיד לכם, רבותי חברי הכנסת, שהחוק נראה, אולי, מורכב, אבל בסיכומו של דבר, כמי שלמד אותו בדרך הארוכה של התדיינות – וכולם יודעים שכאשר באתי בהצעה לממשלה לא היה המסלול החלופי. כיוון שהיה קשה מאוד לעשות אותו, לקח הדבר שבועות מספר, עם מומחים, כפי שאמרתי, גם בתוך האוצר, וגם מומחים משוק ההון, מומחים מהאקדמיה, יועצי מס, רואי-חשבון, יחד נבנה הדבר, אומת ונבחן אל מול המערכות, כדי שנוכל לדעת שהחוק ישים והביצוע אפשרי.

אני חוזר ואומר לחברי הכנסת, שאני חושב שההצבעה על החוק הזה היא הצבעה ערכית ולא הצבעה על חוק של מיסוי רגיל. היא הצבעה ערכית, שכן היא קובעת שמדינת ישראל נכנסת למשפחת העמים, שרובה ככולה לא משחררת את ההון ממס ולא מטילה מס על עבודה בלבד.

אני פונה לחברי הכנסת לעשות את השיקול האמיתי, המוסרי, הנכון, ולא להתייחס לבעיה הזאת כאל בעיה פוליטית, אלא לאפשר לעם ישראל להגיע למצב שבו יש לנו חוק שמכניס אותנו למשפחת העמים. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר.

שאל י הלום (מפד"ל):

סליחה, אדוני השר, היום יצביעו?

שר האוצר א' שוחט:

אני חושב שכן.

היו"ר י' עזרן:

נקווה. רבותי, אנחנו מתחילים בדיון ארוך מאוד. הרשימה מתארכת ואני אקפיד על הזמן. חבר הכנסת רון נחמן, ראשון הדוברים – שלוש דקות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

שלוש דקות תמימות?

היו"ר י' עזרן:

שלוש דקות וזהו. אם לא – יהיה על שלוש הדקות מיסוי.

שאלו יהלום (מפד"ל):

תלוי באיזה מסלול בוחרים.

היו"ר י' עזרן:

אני אקזז; אני אלך לפי רוח החוק. גם קיזוז וגם עידוד 10%, לא יותר. בבקשה, חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, סליחה, אני רק רוצה לקחת את הפתק; שכחתי אותו.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה. הוא דיבר עם אדוני השר ושכח את פתקו. אני מקווה שלא הבאת את הנייר של כביש חוצה-שומרון.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אמרת וצדקת, הבעיה היא לא להתייחס לסעיף זה או אחר בחוק שמובא בפנינו היום, אלא העניין של ההתייחסות הערכית. הייתי מקבל את הדברים שלך גם כחבר ועדת הכספים בלי שום בעיה מבחינה ערכית, אבל מפריעה לי הדרך שבה אתם פועלים.

אני מדבר על אמינות. לפני שנה בעת הזאת בוועדת הכספים שאלתי אותך: האם יוטל מס על הבורסה? השבת: לא. שאלתי: האם זה על דעת ראש הממשלה?

אברהם פורז (מרצ):

זה לא מס על הבורסה אלא על ניירות ערך.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, סליחה, הלאה.

רון נחמן (הליכוד):

שאלתי האם זאת תשובתו של ראש הממשלה, ואמרת: כן, על דעת ראש הממשלה. אחרי שמסרת את מה שמסרת לוועדה, אדוני שר האוצר, הגשתי הצעת חוק שבה, באמצעות תיקון בסעיף אחד מסעיפי מס הכנסה, אם אינני טועה סעיף 2, ביקשתי למנוע בחקיקה הטלת מס על הבורסה, כי ניתן היה להתחיל להתקין תקנות שמטילות מס על רווחים בבורסה באמצעות פקודת מס הכנסה.

אחרי שנמסרה הודעה בוועדת הכספים לא האמנתי אז, ובדצמבר 1993 הגשתי בקשה, הצעת חוק, שבאה למנוע הטלת מס על הבורסה.

ראש הממשלה, לפני חודשים מספר, אמר לכל עם ישראל ברדיו ובטלוויזיה, שכאשר מדובר בבורסה ובמיסוי מותר לראש ממשלה לשקר, לא לומר את האמת. הסתמכת בדבריך על חוות הדעת של היועץ המשפטי, אדוני שר האוצר, לא אני אמרתי. בג"ץ פסל לאחרונה כמה חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה.

ההסכם של ש"ס, הסכם יפה, עוקף בג"ץ – נפסל. לפחות זה צו על תנאי. יש הכרעה זמנית. אז ימצאו סעיף אחר. יש עוד חוקים אחרים שביקשו לשנות ובג"ץ פסק שהדבר לא טוב. כלומר, לא אני אמרתי שחוות דעתו של היועץ המשפטי לא טובה במקרה דנן. זה בוודאי יעמוד למבחן בג"ץ. במאה אחוז, אני אומר לך. כי אתם הולכים לפגוע בזכות הקניין. אתם, לפי חוות דעת משפטיות שיש לי, כמו שאתה לקחת חוות דעת משפטיות של משפטים ידועי שם, גם אני עשיתי עבודה והכנתי שיעורי בית, ולקחתי חוות דעת של משפטים ידועי שם לא פחות. כאשר יגיע החוק לחקיקה, כי עכשיו זה עדיין מוקדם מדי, עדיין בקריאה ראשונה, אינני יודע מה יצא הנוסח הסופי של החוק, אבל, כפי שהמצב הוצג היום, לפי דעתי יש סיכוי סביר שבג"ץ לא ייתן להעביר את החוק כפי שהוא.

אני רוצה לסיים, כי היושב-ראש אמר לי שזמני תם – – –

אברהם פורז (מרצ):

כל חקיקה פיסקלית – – –

היו"ר י' עזרני:

תנו לו לסיים.

יעקב שמאי (הליכוד):

אם נותנים 30 דקות לשמוע את חוות הדעת של היועץ המשפטי, כדאי לתת לו לדבר על הבורסה.

רון נחמן (הליכוד):

היות שאני לא משיב בשם הממשלה, חבר הכנסת פורז, אני רוצה לומר, אדוני השר, אני רוצה לסכם איך נראית לי הצעת החוק הזאת: 1. שאלה של אמינות; 2. שאלה של חוות דעת, שלפי דעתי עלולה ליפול בבג"ץ; 3. שאלת סדר העדיפויות במדינת ישראל. 500 מיליון השקל שתגבו מהמיסוי הזה, אני רוצה לדעת לאן ילכו. האם יוחזר לאלה שנמצאים מול משרד ראש הממשלה, ותבנו להם את הדירות? אלה שמפגינים מול משרד ראש הממשלה. האם 500 המיליון ילכו למערכת החינוך? לחיילים משוחררים? אולי אפשר לקבל מכבוד השר ידיעה – –

היו"ר י' עזרן:

איפה 500 המיליון האלה? אתה בטוח שכולם ירוויחו בבורסה?

רון נחמן (הליכוד):

– לאן ילך המיסוי בסך 500 מיליון שקל, מה היעדים שלו בהכנסות האלה, כדי שלי לפחות כחבר כנסת יהיה קל להתייחס ברצינות למה שאתם מציעים.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת. שאלת כהוגן, תקבל תשובות הוגנות.

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, בבקשה. אני כמובן לא קורא את שמות הבלתי נוכחים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כגנבים בלילה מביא לנו היום שר האוצר את הצעת החוק. הבוקר התחננו בוועדת הכנסת לתת לנו אפשרות ללמוד את החוק. אמרו: לא, ובכוח הקואליציוני קיבלו החלטה שהיום זה יונח על שולחן הכנסת והיום נדון בכך. לא הצלחנו ולא הספקנו ללמוד את החוק. איננו יודעים מה יש בו. זה חוק מורכב. בעזרת הכוח הקואליציוני הביאו את החוק לכאן. אנחנו נפעיל את הכוח האופוזיציוני בוועדת הכספים, נגיש מאות ואלפי הסתייגויות, כל עניין ילך כנושא חדש לוועדת הכנסת, ואנחנו נשיב במלחמה פוליטית על מה שנעשה היום.

החוק לידתו בחטא. ראש הממשלה הבטיח שלא להטיל מס. אנשים לא מימשו נכסים פיננסיים שהיו בידיהם, לא מכרו והתרוששו. ראש הממשלה רושש אותם.

מה עושה שר האוצר כדי לצאת נקי ולהשאיר את ראש הממשלה יצחק רבין לבד עם אמינותו שנפגמה? בראיונות ראש השנה רמז מר שוחט, שמנהל משרד ראש הממשלה מר שבס משך את רבין להכריז את הכרזת הרמייה, והוא, שר האוצר, עמד כאילו בפני עובדה מוגמרת. שטויות. ראש הממשלה הבטיח פעמיים, ב-15 ביוני וב-27 ביוני, עם שבס, הוא משך אותו להכרזה ראשונה. מדוע שר האוצר לא מנע מראש הממשלה את ההכרזה השנייה? שר האוצר יכול היה לבוא לראש הממשלה ולומר לו: הרף. הוא לא עשה זאת. הוא עמד בזריקת בוך. ויש מקרים נוספים.

בשעה השתים-עשרה אני מפציר לבטל את ההחלטה הזו להטיל מס משום שהבורסה הולכת ונהרסת לנגד עינינו כמקור לגיוס הון ולחיסכון. החוק הזה ייצור אבטלה. אנחנו נמצאים היום במצב שאנשים ברחו מהבורסה. מחזור העסקות היומי נע – 130, 140, 150 מיליון שקל ליום, לעומת 400, 450 מיליון שקל בתחילת השנה. גיוס על-ידי חברות, שהוא תנאי לצמיחתן, לרכישת ציוד, להגדלת התעסוקה, ירד ירידה תלולה בהיקפו, דבר שמתבטא במספר הנפקות. זה יוצר אבטלה כשאינן צמיחה. לא מגייסים הון בבורסה. ההכנסות לא תהיינה 500 מיליון שקל ולא 200 מיליון שקל. ההכנסות תהיינה מינוס, משום שמשרד האוצר ציפה לקבל השנה הכנסות של 4.6 מיליארדי שקל במכירת חברות ממשלתיות, הוא גייס עד כה, לקראת סוף השנה, פחות מחצי מיליארד. בשל כך גדל הגירעון בתקציב המדינה והאינפלציה מואצת. והאינפלציה הזאת היא המס הכי גדול על ציבור המפרנסים במדינה, שכירים מקבלי הכנסות בשכר קבוע.

בסך הכול יהיה הפסד מהמס הזה. מדד המשתנים של המניות, שהיה בשיא 258 נקודות, ירד, עומד עתה על 180-190 נקודות. ואולם הפסדי המשקיעים החוסכים במניות גדולים הרבה יותר בהתחשב באינפלציה.

נמצאים פנסיונרים כיום בבתים, ואחרים, שהם לא יודעים שכספם מושקע בקרנות שונות, בכספי מניות, והם הפסידו הפסד ריאלי כתוצאה מהמשבר בבורסה. והבורסה לא מתאוששת, ושלא יספרו לי מעשיות – עלה באחוז, ירד באחוז. בסך הכול ההיקפים קטנים ואין הנפקות.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, חבר הכנסת ויינשטיין, עבר זמנך בדקתיים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

עוד דקה וחצי.

אין צדק במס הזה, ומדברים כאן על צדק שבגללו לא תהיינה הכנסות למדינה, ואז יהיה גירעון ותהיה אינפלציה שתביא לאבטלה. איזה צדק זה שלא מאפשר לחברות לצאת בהנפקות ולגייס הון כדי שהן יקנו ציוד להעסקת מובטלים? איזה צדק זה להטיל מס אחרי הבטחה של ראש הממשלה שאיננו יודע מה קורה אותו ומאשימים אותו אחר כך, שאותו פקיד הוא משך אותו לזה כדי לצאת נקי? איזה צדק זה כשלא אומרים, אני לא אגבה מס ממי שחוסך לטווח ארוך, אלא אומרים, אני לא אטיל מס על

קרנות השתלמות משום שהם חוסכים לטווח ארוך? זה לא יעמוד במבחן בג"ץ. בג"ץ היום, בחוקים החדשים, לא יאפשר שאנשים שחוסכים חיסכון לטווח ארוך חלקם יהיו פטורים וחלקם לא.

זה חוק מורכב ומסובך. זה חוק שהבנקים והעוסקים בכך יצטרכו להתדיין עם שלטונות המס גם אם מבטיחים לנו מסלולים קצרים. זה חוק שלא עומד בהרבה מבחנים. אבל יש היום מאבק על פרסטיז'ה. הבטחתי להטיל מס, הבטחתי צדק, והנה מה שקורה בבורסה לא מעניין אותי, מה שקורה עם הגמלאים לא מעניין אותי, מה שקורה לאלה שהפסידו לא מעניין אותי. מה שקורה היום בבורסה לא מעניין אותי. אני רוצה מס. צדק. לא מטילים מס בשם הצדק, כאשר יודעים שהכלכלה נהרסת ותיהרס. לכן לא מטילים מס הכנסה.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה לסיים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מגבילים אותנו, לא אפשרו לנו ללמוד, אדוני היושב-ראש. אנחנו נעמוד כאן בקרוב ונדבר שעות רבות, יש הזדמנויות לכך, על כל מה שקרה בתהליכי קבלת ההחלטה, באמינות שאבדה ובהטלת האשמות כדי לצאת נקי.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, חבר הכנסת.

בבקשה, חבר הכנסת גדעון שגיא. אחריו – חבר הכנסת יעקב שמאי. אני מבקש מאוד, אנא אל תטילו עלי מס. שלוש דקות הופכות לשש דקות. אני מבקש.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אתה אשם.

היו"ר י' עזרן:

נכון, אני לא רוצה להפריע. הוא דיבר בשטף גדול, לא רציתי להפריע.

אברהם פורז (מרצ):

תפקידך להפריע.

היו"ר י' עזרן:

נכון. מה לעשות. צריך סם, לא מס, בשביל להחזיק מעמד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מחסום.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מקבל את פנייתך, בוודאי בשעה המאוחרת הזאת, ואני אשתדל – – –

היו"ר י' עזרן:

לי לא אכפת, אין עיני רעה באף אחד, אבל יש נוהל פשוט ומגבילים אותי בזמן. צריך להיצמד לזה.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני צודק.

אני מבקש מחבר הכנסת ידידי אריאל ויינשטיין לבדוק באמת כמה הפסידו האזרחים מיום ההחלטה על המיסוי בבורסה עד היום. אשמח מאוד לקבל נתונים בדוקים – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מאז ההבטחה של ראש הממשלה.

גדעון שגיא (העבודה):

לא מאז ההבטחה, אלא מיום ההודעה על המס ועד היום. ואשמח מאוד אם הוא יעלה על הדוכן ויבהיר את הדבר הזה, אחרי שהוא דיבר על כבשת הרש.

היתה אנומליה במדינה מיום הקמתה. מדינה שבה רמת ההוצאות היתה מעל ומעבר למקובל, הוצאות ביטחון והוצאות אחרות, מדינה שהכבידה את עולה במסים על הכנסות מעבודה, פטרה את אזרחיה מרווחי הון.

המבקרים למיניהם דיברו על נורמה פסולה בחברה שמראשיתה קידשה את ערך העבודה, ובפועל, במשך שנים, העבירה מסר הפוך. המבקרים טענו שהמצב שבו יש פטור ממס על רווחי הון הוא דבר אנטי-כלכלי, שזה אנטי-תמריץ לעבודה, שהעובדה הזאת פוגעת בתפוקה. המבקרים אמרו שהדבר הזה תורם לעסקאות הסיבוביות שמתקיימות בבורסה, לפגיעה בהשקעות הריאליות, פגיעה בהכנסה מעבודה, וכתוצאה מכך עידוד של גלגול כספים, שהם בסופו של דבר גרמו למשבר בבורסה.

אמרו שפתרון נכון לבורסה, שיבטיח את יציבותה בגלל הגברת התפוקה, הוא החוק הזה שהוצע, למסות את הרווחים מהבורסה, כפי שהדבר הזה נמסר על-ידי שר האוצר בזמנו, דבר שיעודד את הכדאיות להשקיע.

תמיד הסכימו המומחים שזה הדבר הנכון לעשותו, שצריך למסות את ההכנסות מהבורסה. ותמיד הבהירה ההנהגה, כל השנים ובכל הממשלות, שהזמן איננו נכון לעשות את זה, שהזמן לא מתאים. הדבר נחוץ, אך הזמן איננו מתאים.

לכן, עם כל ההערכה שיש לי אל שר האוצר – ויש לי אליו הערכה רבה – אני אישית הופתעתי מאומץ הלב ומהנחישות להחליט ולקבוע את המס הזה. לפי דעתי, זה אחד התיקונים החשובים מבחינה כלכלית. זה אחד התיקונים החשובים מבחינה חברתית. לכן אני מברך את השר על ההחלטה האמיצה הזאת. אין לי ספק שהיא תתרום תרומה חשובה מאוד למשק. ואני מוכרח להודות שהופתעתי, שעם ההחלטה הזאת פתאום צצו כל המבקרים שביקרו במשך שנים את העובדה שאין חוק, שהנה מוצע חוק בתחום הזה.

אני חוזר על בקשתי אל חבר הכנסת ויינשטיין, אנא תבחן בעיניים פקוחות אם אכן נפגעה הבורסה ואם אכן נפגעו המשקיעים בה. לי אין ספק שהחוק הזה יתרום, בין היתר, גם ליציבות בבורסה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, אדוני חבר הכנסת שגיא. חבר הכנסת יעקב שמאי, בבקשה.

יש פה בעיה ריאלית, אדוני השר, למרות כל הנקודות החיוביות, והיא לגבי החוסך הקטן, הפנסיונר. זו בעיה.

שר האוצר א' שוחט:

איזו בעיה?

היו"ר י' עזרן:

אין שום בעיה? אם הוא חוסך בקופת גמל, והוא שילם מסים – – –

שר האוצר א' שוחט:

הוא פטור.

היו"ר י' עזרן:

אם כך, חבר הכנסת ויינשטיין, על-ידי ההבהרה הזאת הוא השיב לך בנקודה הזאת. הנקודה הזאת תפסה אותי, והנה השר אומר לך דבר חשוב.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כל הפנסיונרים כבר הפסידו ריאלית.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שמאי, בבקשה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, כדי להציע את חוק המיסוי על הבורסה, היית צריך הרבה אומץ לב. אני חייב לומר לך שהיה לך אומץ לב לבוא ולהציע הצעת חוק שנראית צודקת, אם מתייחסים נכון לבורסה. אבל, אדוני השר, אתה הרי ידעת שראש הממשלה שאתה בחרת, אשר מינה אותך לשר אוצר, אמר כמה חודשים קודם לכן: כל עוד אני ראש הממשלה, לא יהיה מס על הבורסה.

אברהם פורז (מרצ):

אבל זה לא מס על הבורסה. זה מס על ניירות ערך הנסחרים בבורסה. על הבורסה אין שום מס.

יעקב שמאי (הליכוד):

על רווחי הבורסה.

מה בעצם עשית, שר האוצר? באת אל ראש הממשלה ותפסת אותו בתפר זמנים: האינפלציה עולה –
--

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יעקב שמאי (הליכוד):

את לא תומכת במיסוי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

תומכת מאוד.

יעקב שמאי (הליכוד):

יפה מאוד. שר האוצר, בעצם תפסת את ראש הממשלה בתפר זמנים, ותפסת אותו בחולשתו. שכנעת אותו שהאינפלציה שעולה, כתוצאה מהמיסוי על הבורסה היא תרד. ראש הממשלה נתן לך את האישור. קיבלת את ברכתו.

מה אמר ראש הממשלה לאחר מכן, אדוני שר האוצר? הוא אמר שמותר לשקר. האם מותר לשקר לעם במודע או במכוון, כאשר אתה יודע שמעבר לספקולנטים הגדולים, בעלי החסכונות משחקים בבורסה גם עם 10,000 שקלים, גם עם 20,000, וגם עם 30,000 שקלים, ואולי עם כל החסכונות שלהם?

מה בעצם קרה? אני אומר שהחוק טוב, שלא תהיה טעות. אבל מה קרה? הבורסה נפלה ב-10%. מי ברח מהבורסה? האם בדקת? חבר הכנסת שגיא דיבר על ההישגים. בין ה-10% האלה ברחו המשקיעים הקטנים, שיש להם 10,000 שקלים, 20,000, 30,000, 40,000 שקלים. ואילו האריות הגדולים טרפו אותם, ואמרו: אנחנו קונים את זה בשער נמוך. מה קרה באותו יום של הירידה? פורסם שהבורסה איבדה 2 מיליארדי שקלים. הציבור החלש, המשקיעים הקטנים שרצו לבורסה בגלל ההודעה של ראש הממשלה, איבדו באותו יום 2 מיליארדי שקלים. מי הרוויח את זה למחרת? מי הרוויח את זה במשך השבוע? הרוויחו את זה הספקולנטים הגדולים, שאתה, אדוני שר האוצר, העשרת אותם מייד ב-2 מיליארדי שקלים.

ומה אתה מספר לנו? שהבורסה תכניס 500 מיליון שקלים. אבל היה קשה לך לבוא בבת אחת עם ההצעה של הקיזוז, והחלטת שאין קיזוז, הפחדת את כולם, הרעדת את הבורסה, כמעט מוטטת אותה, סגרת אותה, הקטנים הפסידו וברחו, הגדולים נכנסו והרוויחו באותו יום. אבל מה קורה? מאוחר יותר הסכמת גם לקיזוז.

אדוני השר, אילו היית בא מראש עם ההצעה הזאת, בצורה מסודרת ומתוכננת, אילו היית מדבר מייד על הקיזוז, לא היית גורם להפסדים של מיליארדי שקלים למשקיעים קטנים. המשקיעים הקטנים שהפסידו את 2 מיליארדי השקלים, לא תחזיר להם, לא תפצה אותם ולא תביא להם, כי הם כבר נעלמו מהבורסה, הם אינם שם. הספקולנטים הגדולים, האריות שאתה מדבר עליהם, הם נכנסו והם מרוויחים. אחר כך תיקנת והכנסת את הקיזוז. טוב שהכנסת את הקיזוז.

אדוני שר האוצר, אני מציע לך שתתחשב גם במשקיע הקטן. אני מציע לך לעלות כאן היום ולתקן עוד דבר ולומר: המשקיע הקטן, עד סדר גודל של 30,000, 40,000, 50,000 שקלים – ואם זה הרבה, תאמר: עד 25,000 שקלים – המשקיע הקטן פטור מתשלום מס, פטור מדיווח על קיזוז, פטור מכל דבר אחר. אם היית מציע גם את זה, או חלק מזה, או אפילו להגדיל את ה-25,000 ל-30,000, 40,000 או 50,000, באמת היית עושה צדק: מצד אחד הספקולנטים הגדולים ישלמו באמת, והם צריכים לשלם; מצד שני, אתה מתאים את זה עם קיזוז, וזה לא "פייר" לקחת את זה בצורה חד-צדדית, בלי קיזוז; ומצד שלישי תאפשר גם למשקיע הקטן שרוצה להגיע וצריך להגיע – להגיע לבורסה, כי זה מחזק את הבורסה. אחרת היא תתמוטט.

אדוני השר, אם לא תתקן גם את זה, אין ערך להצעה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לחבר הכנסת שמאי. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שהממשלה ראויה לברכה על הצעת החוק המובאת היום, על כל מרכיביה. זה לא סוד, משפורסמה ההצעה במקורה, אמר שר האוצר שהמיסוי הוא על רווחים ריאליים, אך הסתבר שבפועל המיסוי הוא גם על רווחים לא ריאליים, משום שמי שיש לו תיק והוא מפסיד בחלק מניירות הערך ובחלק הוא מרוויח ומשלם מס על הניירות שבהם הרוויח, סך הכול זה

איננו רק מיסוי ריאלי. אבל משנתקבלה ההצעה להטיל את המיסוי ולאפשר מסלול חלופי, שלפיו מי שרוצה לקזז הפסדים יוכל לעשות זאת, ראיתי בזה פתרון ראוי.

אגב, אני חושב שאחת הסיבות לכך שלא היתה מפולת אמיתית בבורסה – ואני חוזר ואומר, לא היתה מפולת אמיתית – היא שתוך כדי המסחר באותו יום ראשון, התקבלה החלטת הממשלה לאפשר את קיזוז ההפסדים. לדעתי, הדבר הזה גרם לרגיעה.

בורסה, עם כל הכבוד, היא מקום שבו אנשים מבוגרים מקבלים החלטות, אם על סמך ידיעתם האישית ואם על סמך התייעצות עם יועצים, ועלי לא מקובל שמישהו צריך לשמש בתפקיד הגנת הלאומית. לבי לבי לכל אלה שנכנסו לפאניקה והחליטו באותם ימים למכור במחיר הפסד. אגב, זה בסדר גמור מבחינתי. כאשר אנחנו מדברים על אנשים מבוגרים, כל אחד יכלכל את צעדיו. אילו יכולתי, הייתי תמיד משתדל למכור נייר ערך שברשותי במחיר מקסימום ולרכוש נייר ערך במחיר מינימום. מי שנכנס לפאניקה ומוכר בכל מחיר ואחרים קונים, אין לו להלין אלא על עצמו, ולא מדובר לא בחולי נפש ולא בקטינים ולא בכל מיני אנשים כאלה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מה עם אלה שלא מכרו בגלל הבטחת ראש הממשלה ואחר כך התרוששו?

היו"ר י' עזרן:

צריכים ללמוד לקח שלא לסמוך על הבטחות וזהו.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת ויינשטיין, אני חושב שראש הממשלה שגה בזה שבאותו כנס בקיסריה הוא הצהיר, שכל עוד הוא מכהן בתפקידו, לא יוטל מס.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

פעמיים, בהפרש של שבועיים.

אברהם פורז (מרצ):

אני חושב שהוא שגה, אבל זה לא משנה. בסופו של דבר, מבחינה ערכית ומוסרית, גם אני, שאין לי השקפת עולם של הלובי החברתי, חושב שאין שום הצדקה עיונית, פילוסופית, מבחינת צדק של מיסוי, לפטור רווחים בבורסה מתשלום מס, בעוד כל יתר הרווחים חייבים במס.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

יש הצדקה למס שולי של 50%?

אברהם פורז (מרצ):

יש לנו עוד כמה מפלטי מס, אבל על זה – בפעם אחרת.

אני מציע שהצעת החוק תאושר ותועבר לוועדת הכספים, ובמידת הצורך נכניס בה את התיקונים הדרושים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני שואל אם יש הצדקה למס שולי של 50%. אין הצדקה ולא עושים את זה, כי זה פוגע בכלכלה.

היו"ר י' עזרני:

אחרי חברת הכנסת מאור יבואו חבר הכנסת שלמה בוחבוט, חבר הכנסת אלי גולדשמידט וחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני רוצה להביע את מלוא ההערכה והברכה לשר האוצר ולממשלה על הצעת החוק. ממשלות רבות ושרי אוצר רבים סברו שזו הצעה ראויה, אלא שלא היה להם האומץ הפוליטי והיושר הציבורי להביא אותה בפני הכנסת והעם.

ביום שבו אנחנו עדים לפריצת דרך כל כך משמעותית בנוגע להסדר השלום והחתימה בראשי תבות של ראש ממשלת ישראל וראש ממשלת ירדן, גם הנושא של מסי הבורסה הוא בהחלט פריצת דרך מול סטריאוטיפים וטבו, ויש לברך על כך מאוד. גם אם היו טעויות בתהליך, וטוב שתוקן והוכנס נושא הקיזוז – הרי הם בטלים בשישים כנגד חשיבות ההחלטה.

לטענה המוזרה בדבר חופש הקניין, שאני לא יודעת על מה חבר הכנסת רון נחמן מבסס אותה: בכל מדינה מתוקנת, דמוקרטית, יש מס הכנסה, יש חוקי חובה אחרים, וזכות הקניין איננה עומדת מעל הכול. אני רוצה להזכיר לבית, שבדמוקרטיה מודרנית יש חוקה, שבה יש אומנם זכות הקניין, אבל יש גם חוקי-יסוד אחרים. לדאבון הלב, במדינת ישראל לא העברנו חוקה. הזדרזנו להעביר את חוק

חופש הקניין, עשינו זאת בצורה קיצונית שכמעט לא מצויה בשום מדינה דמוקרטית, ועכשיו אסור לנו לראות בזה ערך עליון ומקודש, בעוד חוקי-יסוד אחרים שמגינים על זכויות האדם, על חופש הביטוי, על שוויון כל האזרחים, לא קיימים בחוקי-היסוד שלנו.

אדוני השר, אני אשמח אם תמשיך את התהליך הזה בשלושה כיוונים נוספים. ראשית, בנושא רף המיסוי. יש פרקים ברפורמות במיסוי שאני מברכת עליהם. עם זאת, העובדה שדרגת המס העליונה בישראל היא 50.5%, להבדיל ממדינות באירופה, שם זה 55% עד 60% – – –

שר האוצר א' שוחט:

אצלנו זה 50% בדיוק.

ענת מאור (מרצ):

זה לא 50.5%?

שר האוצר א' שוחט:

היה.

ענת מאור (מרצ):

תודה. אני חושבת שעל מנת להגיע ליעד של צמצום פערים, אין ספק שניתן ואפשר להגיע גם בישראל לכך שבעשירונים העליונים והגבוהים רמת המס תהיה גבוהה יותר, שכן למדינת רווחה מודרנית יש צרכים לקידום כמו שכר לנשים, עיירות הפיתוח, תוכנית הבראה לקיבוצים, מקלטים לנשים מוכות, יישום חוק הבריאות ועוד. אלה נושאים שדורשים את התקציבים הממשלתיים הראויים.

הגבלת שכר לבכירים. אדוני השר, השתכנעתי שהצעת החוק שהגשתי בנדון ראויה לתיקונים. לעומת זה, התשובה שהשכר בשירות הציבורי מוגבל, אינה עומדת בביקורת המציאות. את השכר הגבוה בחברות הציבוריות צריך לתקוף דרך הצעת חוק שונה, שבה לבעלי המניות תהיה אפשרות להחליט על השכר לבכירים ולא להנהלות עצמן, שכן כיום בעלי האינטרסים הם אלה שקובעים את השכר לבכירים, ואנחנו עדים לקיטוב אדיר בשכר.

ולבסוף, הסעיף הידוע של עלות העבודה, שהמדינה מקדישה לו יותר מ-4 מיליארדי שקל, והסכום יגיע כנראה ל-5 מיליארדים ב-1995. אנחנו חייבים למצוא את הדרך להקטין זאת, על מנת שהיעד של צמצום הפערים, שבו יש תרומה גדולה מאוד להטלת מיסוי על הבורסה, יימשך.

ולגבי הצעת החוק, אני חוזרת: הרבה ברכה, קודם כול לשר האוצר על האומץ, ולממשלה כולה. כמובן, נשמח לאשר אותה ולהכינה להמשך הקריאות.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחברת הכנסת מאור.

בבקשה, חבר הכנסת שלמה בוחבוט. אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום, אחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, וזהו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, שעבדת קשה היום עם ראשי ערי הפיתוח. שוק ההון בכלל והבורסה בפרט הפכו להיות אמצעים פיננסיים גם של הבית הקטן ושל המשק הקטן, ולכן יש להיזהר שלא לפגוע שלא לצורך באלפי אזרחים ובתי-אב. הטלת המס על הבורסה השאירה הרבה נושאים פתוחים מבחינה משפטית ומקצועית, וזאת אנחנו לומדים מכלי התקשורת כאן במדינת ישראל. חובת האוצר והממשלה לקחת זאת לתשומת לבם.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הבורסה הפכה להיות מכשיר השקעה רב-תשואות במשק פתוח ודינמי. הדיונים הצפויים על הצעת החוק למיסוי הבורסה נוטעים רושם בציבור, שעדיין אין עמדה מגובשת והחלטית ביחס לגובה המס.

אני קורא מכאן לממשלת ישראל לומר לציבור באופן גלוי וחד-משמעי, שאין בכוונתה לשנות את החלטתה ביחס לשיעורי המס המקוריים. הכוונה היא לחזק את הבורסה, שהיא הכלי לגיוס כספים לפיתוח התעשייה. אסור לנו לגמגם. דווקא היום, כאשר אנו מדברים על שלום, ומדברים בצורה החלטית, חשוב שהממשלה תאמר גם את הדברים האלה בצורה החלטית. שלא תהיינה לה שום כוונות לשנות את שיעורי המס.

אדוני השר, לפעמים אני שואל את עצמי, מדוע לממשלה כזו, אשר עושה דברים רבים, אין הסברה מקיפה. חברי הכנסת, נבחרים העם, עולים על דוכן זה ואינם יודעים שהמשקיע הקטן בקרנות הגמל, בקרנות ההשתלמות ובקרנות הפנסיה אינו נפגע. חשוב שאותו אדם שעבד כל חייו והשקיע בקרנות האלה ידע את הדברים האלה. לפעמים חוסר ההסברה הוא בעוכרינו.

אני רוצה לסיים ולומר: אדוני שר האוצר, אני רוצה לקרוא לך מעל במה זו. ראשי ערי הפיתוח נמצאים בבית הזה, ואני יודע שאתה כשר האוצר עשית ועושה הרבה למען עיירות הפיתוח, כפי שראש הממשלה עשה היום יחד עם שר החוץ – הם לא חזרו למדינה עד שחתמו הסכם עם ירדן. גם אתה צריך לשבת עד שיצא עשן לבן, ולסיים את הפרק הזה של ערי הפיתוח.

היו"ר י' עזרני:

השר עצמו בא מעיר פיתוח.

חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, אני שולל את החוק הזה משום שאינו צודק. זהו חוק שכל-כולו אפליה, לרעת המשפחה הפשוטה, לרעת המשקיע הקטן שהכנסותיו אינן גדולות. זהו חוק אשר נותן מפלטים לאנשים עשירים אשר יעקפו את החוק, ולכן אין בו שום צדק חברתי.

אני עוסק במשפחה פשוטה, שיש לה בן או בת בני עשרים פלוס. המשפחה הזו מרוויחה לא מי יודע מה. בחודש אחד היא יכולה לחסוך 200 ש"ח, בחודש הבא 500 ש"ח או 600 ש"ח. משפחה אשר רוצה לנסוע בפעם הראשונה לחוץ-לארץ, לא מאותן משפחות אשר נוסעות יום ולילה, עד שכאשר הן נמצאות בשדה התעופה אין הן זוכרות אם חזרו או שהן צריכות לצאת. משפחה אשר חוסכת שנתיים-שלוש שנים כדי לצאת לחוץ-לארץ. היא לא יכולה להתחייב שתחסוך מדי חודש. יש חודש שבו המדד עולה, חודש של תשלומים לבית-הספר, ובו אין המשפחה יכולה להשקיע, אבל יש חודש שבו היא יכולה לחסוך כמה מאות שקלים. מה עושה משפחה כזו, איפה היא תחסוך? היא לא יכולה להתחייב על תוכנית חיסכון עם סכום קבוע כל חודש. היא גם לא יודעת מתי תרצה את הכסף, כי יכול להיות שהבן או הבת יתחתנו בעוד שנה וחצי או שנתיים וחצי.

ממשלת ישראל קוראת לציבור לקנות איגרות חוב ממשלתיות, לא מניות ספקולטיביות, לא משתנים, לא מעו"ף ולא כר"ם אלא איגרות חוב, מעשה חלוצי, כדי לעזור לממשלה. אומרת המשפחה: כל פעם שיהיה לי כסף, אשקיע אותו בהשקעה סולידית של איגרות חוב של ממשלת ישראל. לא בקופות גמל ל-15 שנה לפחות, ולא בקופות פנסיה, שאותן ניתן למשוך רק בגיל 55, ובוודאי לא בקרן השתלמות, שעבורה יורד סכום קבוע מן המשכורת, אך אין היא פתוחה למי שרוצה להשקיע מעבר לכך. אותה משפחה אומרת: אשקיע באיגרות חוב לא ספקולטיביות של הממשלה – מעשה חלוצי. איזה כסף היא משקיעה? זהו כסף שכבר שילמה עבורו מס. זהו כסף ששילמה עליו לפעמים עד 50%, לפעמים אולי 40%. אם היא קונה טלוויזיה או וידאו, אם היא מבזבזת את הכסף על תיאטרון וסרטים, אין שום מס.

שר האוצר א' שוחט:

על טלוויזיה ווידאו אין מס קנייה?

שאול יהלום (מפד"ל):

איני מדבר על כך. אדוני השר, כאשר תערוך חתונה לבת, היא תשלם מס קנייה ומס על האולם. על שמלת הכלה היא תשלם מס קנייה. מדובר על כך, שאם היא מבזבזת את הכסף מייד, אין מס מעבר

למס על המצרך, אבל אם היא רוצה לחסוך – ומי כמוך יודע כמה החיסכון חשוב למשק למען ההשקעות בו – על כך יאמרו להם, שאם ירוויחו 10% או 15%, יקבלו רק 90% מהרווח.

העשירים יברחו מן העניין, הם יקנו דירה. אם יש לי 300,000 דולר, אני לא הולך לבורסה, אני קונה דירה. הדירות הורסות את המדינה. יהיה ביקוש לדירות גם בגלל החוק הזה, ומחירי הדירות יעלו עוד יותר. דירת מגורים, דירה בודדת, פטורה ממס. כעבור כמה שנים אמכור את הדירה וארוויח 30%–40% ואקנה דירה נוספת, בסכום הגדול יותר. לאחר כמה שנים, כאשר אהיה שוב פטור ממס, שוב אקנה דירה. בכך הממשלה לא נוגעת, כי אני פטור ממס שבח על דירת יחיד כעבור כמה שנים. אבל אדם שאינו יכול לקנות דירה, מי שיש לו 1,000 ש"ח או 2,000 ש"ח, או מי שרוצה לחסוך 20,000–10,000 ש"ח, לאחר ששילם על הכסף הזה מס הכנסה, יצטרך לשלם מס נוסף. איזה מין צדק הוא זה?

מהם שני המסלולים? השנתיים הראשונות הן שנות מעבר. לאחר מכן אתה אומר שלא יהיה אפשר להחליט בסוף מה יהיו שני המסלולים. אתה לא יודע מה יהיה, יש לך נעלם, אבל אתה צריך להחליט מראש. אם החלטת מראש, אתה לא יכול לעבור ממסלול למסלול. מי שבחר במסלול הראשון והתברר לו שברוב הדברים הפסיד, ורק בדבר אחד הרוויח – מבחינה ריאלית ומבחינה נומינלית הוא בהפסד, אבל הוא לא הודיע מראש שהוא רוצה את המסלול של 20% – הוא ישלם על הרווח שאינו רווח. על אותה איגרת חוב שהרוויח עליה, הוא ישלם 10%, אף שהיא נבלעת בהפסדים העצומים שלו.

כך אומר החוק, ואין בכך כל צדק. יוצא שאדם מפסיד ומשלם, רק משום שלא ידע מראש שכך יקרה. למי זה קורה? לא למתוחכמים המכירים את תחזיות הבורסה לחמש שנים מראש, אלא לאותו אדם מסכן, לאותו חסכן קטן שכל כספו בא מעבודה.

לסיכום, אדוני השר, החוק הזה מסדר את החוסך הקטן, ששילם מס עבור הכנסתו מעבודה. אתה מגדיל את המס מעבודה, ואין בכך שום צדק כלפי האנשים העניים.

חגי מירום (העבודה):

אפשר להצביע.

היו"ר י' עזרני:

אם החברים הנוכחים פה מוכנים לוותר, אני מוכן. חברת הכנסת דליה איציק לא נמצאת באולם. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. סליחה, חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, רציתי להתחיל אחרת, אבל אחרי ששמעתי
שחבר הכנסת שאול יהלום מציע שמשפחה שלה שבעה ילדים ובבעלותה דירה שערכה 70,000
60,000 דולר והיא משלמת עליה משכנתה, אותה משפחה שתמכור את דירתה תשלם גם מס שבח,
זאת הצעתו של חבר הכנסת שאול יהלום, כי הוא לא מבין – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

אני אמרתי את זה? רגע, חבר הכנסת גולדשמידט, מה אתה מסלף את דברי?

היו"ר י' עזרן:

אני לא שמעתי דבר כזה.

שאול יהלום (מפד"ל):

תסלח לי מאוד, אל תסלף את דברי. אני מדבר על דירה שנייה של משפחה עשירה.

היו"ר י' עזרן:

גם אני לא שמעתי. אנא ממך, תירגע.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני שמעתי את נאומו של חבר הכנסת שאול יהלום. אחת הטענות שהוא הטיח בפני שר האוצר
היתה, הכיצד אתה מטיל מס על 1,000 שקל מסכנים של האדם שמשקיע בבורסה, בזמן שאדם
שמוכר דירת יחיד פטור ממס שבח.

שאול יהלום (מפד"ל):

דירת יחיד שנייה.

היו"ר י' עזרן:

לא, לא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני שמעתי. אדוני היושב-ראש, אתה מצנזר אותי? אני לא מבין. זו דעתי. כך אני הבינתי אותו וזהו.

שאול יהלום (מפד"ל):

הוא לא יכול לסלף את דברי. תסלח לי מאוד, אני מתפלא עליך על שאתה מגן על סילוף דברים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני יכול להתחיל את הנאום שלי בנושא המיסוי על הבורסה?

היו"ר י' עזרן:

אני מצטער. חבר הכנסת דוקטור גולדשמידט, זכותו לומר מה שהוא רוצה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אחרי שכינית אותי דוקטור והעלית אותי בדרגה, אני מוחל ולא ממשיך בעניין. אני רק רוצה לומר. אני כמובן פיתחתי את הדברים שאמרת. תרשה לי, אני אסביר איך אני הבינתי אותך. חבר הכנסת יהלום, אם אני טועה אני מראש מתנצל. אתה אמרת שיש מסלול של מכירת דירות יחיד, שבו יש פטור ממס שבח. אמרת, אדם קונה דירה, מוכר דירה, קונה דירה, מוכר דירה אחרי שנים מספר – –

שאול יהלום (מפד"ל):

דירה שנייה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן. – – – אחרי שנים מספר הוא פטור ממס שבח. אגב, הגדרת דירת יחיד, זה מופיע בפרוטוקול, אני שמעתי את דבריך; אז לא דירה שנייה, דירת יחיד.

שאלו יהלום (מפד"ל):

דירת יחיד שנייה. לא דירה יחידה. בחוק כתוב: דירת יחיד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש לנו ויכוח על ההגדרה המשפטית. מה שאני אומר, אתה לא יכול לתקוף את המס על הבורסה ולציין נושא שהוא לא ממין העניין, וזה נושא של מס על הרכוש. ברוך השם, במדינת ישראל, אנחנו צריכים לברך על כך, בנושא דירות הקטנו את נטל המס ולא הגברנו אותו, ולא צריך בהזדמנות זו – ואני מבין את ההתנגדות למיסוי על הבורסה, והיא לגיטימית – להביא את הדוגמה של הפטור ממיסוי על דירות, גם לשיטתך אם זה מיסוי על דירות שניות, אחת לארבע שנים. לפעמים משהו קונה גם דירה לילדו ולבנו בתור דירה שנייה, אז הוא צריך לשלם מס על המכירה שלה?

שאלו יהלום (מפד"ל):

למה על 1,000 שקל כן ועל דירה להשקעה לא?

אלי גולדשמידט (העבודה):

בוא נסיים את הפרק הזה.

לגבי העניין עצמו. אני חושב שהמבחן המרכזי של הטלת המס על הבורסה הוא בשני תחומים. תחום אחד, האם באמת הבורסה או הפעילות בבורסה ייפגעו כתוצאה מהעניין הזה. הוכח שלא. הציבור, בסופו של דבר – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

טעות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת ויינשטיין, הדיון היה מאוד נינוח, למה אתה לא נותן לי להמשיך?

הציבור הוכיח בגרות. היום הבורסה עלתה באחוזים ניכרים, מפני שיש אופטימיות לגבי המשק כתוצאה מהסכם השלום עם ירדן. זאת הזדמנות גם לברך את הממשלה בעניין זה. זה המבחן

האחד, האם הבורסה תמשיך לפעול ולשמש מקור אמיתי להשקעות במשק הישראלי ולצמיחתו של המשק. זה מבחן מאוד מאוד חשוב.

המבחן השני, האם המס על הבורסה לא ישמש מכשול, ואני מקווה מאוד שלא, לרפורמה הכללית במיסוי במשק, והדבר החשוב ביותר – להקטנה של נטל המס, בעיקר על הכנסה מעבודה, בעיקר על ההכנסות של אותו ציבור שאנחנו קוראים "הציבור שהוא מדרגת הפטורים", מאותם 2,000 או 2,500 שקל פטור ממס ועד 10,000 או 9,000 שקל משכורת, שאותו ציבור נושא בנטל מס כבד מאוד, והכנסתו הפנויה כתוצאה מזה היא הכנסה נמוכה מדי, משום שהוא צריך לשלם באמצעות ההכנסה הזאת את המשכנתה, את החינוך האפור ואת כל תשלומי החובה. מה שנותר לו לחיסכון הוא מעט. ואם כוונתו של שר האוצר, ואני יודע שזו כוונתו, להפחית באופן כללי את נטל המס על האוכלוסייה במדינת ישראל, המחיר של המס על הבורסה הוא זעום, כמובן אם הבורסה תעמוד ותישאר חסונה ותישאר מקור אמיתי להשקעות במשק.

נושא שני שחייב להיות משלים לנושא המיסוי על הבורסה הוא השלמת הרפורמה בשוק ההון. אנחנו עוסקים בזה בוועדת הכספים, אנחנו מטפלים בחוק השקעות משותפות בנאמנות. אנחנו צריכים להביא לכך שבשוק ההון הישראלי לא יהיו כמה גורמים חזקים שניהלו אותו. אנחנו צריכים לבזר את השוק בין גורמים רבים. אנחנו צריכים למנוע ניגוד עניינים. יש הרבה ונעשה הרבה עד כה. צריך עוד לעשות הרבה, ואז נושאים כמו הרצת מניות, כמו שימוש באמצעים פסולים כדי להשיג רווחים קלים בבורסה, הדברים האלה – אם לא יעלמו לחלוטין, כי אתה לא יכול לתקן את כל העולם ביום אחד, אבל אם הם יופחתו הדבר יוסיף ליציבות של הפעילות בבורסה.

אנחנו צריכים גם לתת שיניים חזקות יותר לרשות לניירות ערך, מבחינת אכיפת החוקים הקשורים בניירות ערך, על מנת למנוע מצב שבו יהיה כדאי לספקולנטים ולגורמים שיש להם נגישות קרובה מאוד לשוק ההון ליצור מצב שבו, נוכח השליטה הגדולה שלהם בכספים, יוכלו לשלוט בתנודות בשוק המניות הישראלי בצורה לא מבוקרת.

שאלו יהלום (מפד"ל):

הם יקנו דירות, אל תדאג.

אלי גולדשמידט (העבודה):

עוד הפעם אתה עם הדירות.

תראה, שאול, אם התכוונת לדירות מיד שנייה, אני חוזר בי ממה שאמרתי. הן דירות שניות, בסדר? נגמור את הוויכוח בינינו. רק אמרתי שטוב שלא משלמים מס שבח על דירת יחיד.

היו"ר י' עזרן:

בהחלט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מברך את שר האוצר. אתמול התגעגענו אליך, גדליה גל ואני היינו תלויים בסנפלינג במצוקי דרגות במסגרת סיור בצפון ים-המלח, ושקלנו האם החבל שהחזיק את שנינו היה מחזיק גם אותך. אבל בכל אופן, הם מזמינים אותך ורוצים לראות אותך שם, כמובן בתנאי שתתרום מתקציב המדינה לכספי השקעות בצפון ים-המלח. הם זקוקים לזה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת גולדשמידט, גם על ההצעה הנבונה.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת עובדיה עלי. אם הוא לא נמצא, אנחנו סוגרים את הרשימה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, היה מי שניסה ללבות היסטוריה לאומית כאשר שר האוצר הודיע על הכוונה להטיל מס על רווחי הון בבורסה. את ההדים לאותה היסטוריה שמענו גם היום בדיון מפיהם של כמה חברי כנסת שניסו לתאר, לדעתי ללא הצלחה, את הטלת המס על הבורסה כעוול שאין כדוגמתו. אני תוהה על כך שחברי כנסת שבדרך כלל מופיעים מעל הדוכן הזה בנושאים חברתיים ודואגים למעוטי הכנסה וכן הלאה מצאו היום לנכון לשאת נאומים תקיפים נגד המס הזה.

התוצאה תהיה שהחוק הזה יעבור – אני מקווה – ואז יסתבר שההיסטוריה הזאת נכשלה וניצור מאותו רגע היסטוריה חדשה. ההיסטוריה תהיה שלא יהיה במדינת ישראל מפלט-מקלט שבו רווחים שהושגו בדרך של מסחר בניירות ערך לא יהיו ממוסים, לא יהיה עליהם מס.

הטענה של רווח כפול, או של מיסוי כפול, היא כמובן טענה שכלל אינה תופסת, משום שגם מי שמשלם מס הכנסה הולך אחר כך למכולת ומשלם מס ערך מוסף. עוד לא שמעתי מישהו שטוען כי הוא כבר שילם מס הכנסה ושואל מדוע הוא משלם מס ערך מוסף. מסים על הכנסה מעבודה אין בהם שום סתירה למסים על הכנסה מהון.

על סדר-היום עומדת השאלה מהו המס הצודק שצריך לגבות. בנושא הזה אני חולקת על ההצעה הכלולה בחוק, אף שאני מקבלת את העיקרון שלו. אדוני שר האוצר, אני חושבת שצריך היה שההכנסות מהמסחר בניירות ערך, הרווחים שיש למי שסוחר ולמי שמושקע בבורסה לניירות ערך צריכים להיות מצורפים להכנסתו השנתית של הנישום, של האזרח, ועליה הוא צריך לשלם מס הכנסה.

כוונתי ברורה. אם מדובר על כך – היו דוברים שצינו זאת – שבין המשקיעים בבורסה יש לווייתנים ודגי רקק, כאלה שהכנסותיהם גבוהות מאוד וכאלה שהכנסותיהם נמוכות, כדי להביא לצדק בתחום הזה צריך לצרף את ההכנסות מהבורסה, מהמסחר בניירות ערך, לאחר קיזוז ההכנסותיו של הנישום. מי שחייב בהכנסה בשיעור מס שולי של 20% ישלם 20%, מי שחייב במס של 40% ישלם 40%, ועל-ידי כך ההכנסה מהמסחר בניירות ערך תמוסה יחסית לגובה ההכנסה הכוללת של אותו אזרח, אותו נישום.

אני לא רוצה להרחיב פה ולדבר על הבורסה ואיך היא מתנהלת, כי זה נושא אחר. רמת המיסוי שנדרשת בחוק, של 10%-20%, היא נמוכה, להערכתי, ולכן לדעתי צריך להגדיל גם את שיעור המס. תודה.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, חבר הכנסת בני טמקין, אחרון הדוברים, סגרנו את הרשימה.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שר האוצר, מכיוון שרצתי מהבית לכאן כדי לדבר – במיוחד כשראיתי אתכם בטלוויזיה, לא ידעתי שיש כאן דיון בנושא זה – וסיפרתי לך משהו קודם, אני רוצה לספר לכל חברי הכנסת על דוח מחקר שערכתי אחרי הוויכוח הציבורי שהתעורר בעקבות הדיונים על הטלת מס רווחי הון בבורסה.

אדוני שר האוצר, אתה בוודאי זוכר איך הותקפת על ההחלטה האמיצה של הממשלה, ואתה גם זוכר שדווח בעיתונות שכמה בעלי עניין יצאו בהתקפה ובאזהרה שהבורסה הולכת להתמוטט, שלא יהיה אפשר להשתמש עוד בבורסה בתור מגייסת הון להשקעה. שמענו גם את דוברי האופוזיציה שהצטרפו ליצירת הפאניקה הנוראה שהיינו עדים לה אחרי הדיבורים על הטלת המס. אתה זוכר שהבורסה נסגרה לכמה ימים, ובאותם ימים היתה פאניקה בלתי רגילה, שאנשי האופוזיציה תרמו לה.

אני רוצה להגיד מה הן התוצאות של אותה פאניקה. בדקתי בדוח מפורט את כל הפעולות של בעלי העניין ושל הציבור ביום של פתיחת הבורסה, בדקתי את כל הפעולות של בעלי העניין לגבי המניות של עצמם – הם מוכרחים לדווח על הפעולות שהם עושים לגבי המניות ששייכות להם, הם לא מדווחים על פעולות שהם עושים לגבי מניות של אחרים. אני רוצה לדווח לאדוני שר האוצר, שכל בעלי העניין, בלי יוצא מן הכלל, כולם, רק קנו מניות באותו יום, את המניות של עצמם. הם לא מדווחים על המניות של החברים האחרים שלהם, אבל אני מניח שאם הם קנו מניות של עצמם וידעו שאחרים קונים את המניות של עצמם, הרי שכולם רק קנו מניות. מתברר שקרנות הנאמנות, על-פי פקודות הציבור, כולן כמעט בלי יוצא מן הכלל מכרו באותו יום, והציבור הרחב הפסיד הרבה מאוד כסף – כמובן, הם מכרו בירידת מחירים, בהפסד נורא – מאותו יום בעלי העניין רק הרוויחו מאותה פעולה עצמה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

השאלה היא מי עשה את ההיסטוריה.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה נגד האדם הקטן.

בנימין טמקין (מרצ):

ההיסטוריה נעשתה על-ידי אנשים מקורבים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לבעלי העניין.

בנימין טמקין (מרצ):

גם על-ידי חלק מאמצעי התקשורת, וגם האופוזיציה הצטרפה לחגיגה ויצרה פאניקה, שבה הציבור הרחב הפסיד כסף.

המסר לאזרחי מדינת ישראל צריך להיות ברור: אסור להיכנס להיסטוריה, לא של קניות ולא של מכירות. מי שמנצלים את העניין הזה הם אותם אנשים שיותר מקורבים לעניינים.

אני רוצה לסיים בברכה לשר האוצר, ואני מבטיח להעביר לו את התוצאות של הסקר, הוא בוודאי ימצא אותן מעניינות ביותר.

היו"ר י' עזרן:

ההודעה שהאופוזיציה אשמה בהיסטוריה זו באמת הודעה מקורית.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה רואה פה כל פעולה ופעולה. אעביר לך את זה עוד מעט.

שר האוצר א' שוחט:

אשמח מאוד אם תעביר לי זאת.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה לא תיהנה מהקריאה, כי משמעותה רווח אדיר מצד אחד והפסד אדיר לציבור הרחב.

אני מברך את הממשלה ואת שר האוצר על האומץ להטיל אותו מס, שמזמן היה צריך להטיל אותו.

היו"ר י' עזרן:

אני מברך אותך, מכובדי, על כך שסיימת.

אנו עוברים להצבעה בקריאה ראשונה. כל אחד במקומו, מי שלא ישב על מקומו יסומן כמפסיד בבורסה של ההצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק כפי שהובאה בפנינו לוועדת הכספים?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

איפה הליכוד?

רן כהן (מרצ):

הליכוד הצביע ברגליים.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 17

נגד – 2

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 100),

התשנ"ה–1994, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, 17 בעד, שני מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע שהצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 100), התשנ"ה–1994, תעבור לוועדת הכספים לשם דיון להכנתה לקריאה שנייה ושלישית. תודה.

הישיבה הבאה תיפתח, אם ירצה השם, מחר, יום שלישי, בשעה 16:00. הישיבה הזאת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 22:49.